

7 JUNI 2016

HOE PASSEND IS PASSEND ONDERWIJS?

AFSTUDEERONDERZOEK SOCIAAL PEDAGOGISCH HULPVERLENER

JENIEKE EPHRAIM
SANDRA VAN SANTEN - DE HAAN
JESCA HARINK

Hoe passend is passend onderwijs?

Onderzoek naar de ervaringen van oud-studenten ten aanzien van het PLUS.Deltion traject te Zwolle

Afstudeeronderzoek Sociaal Pedagogische Hulpverlening

Auteurs:	Jesca Harink Jenieke Ephraim Sandra van Santen - de Haan
Opdrachtgevers:	Deltion College Zwolle Plus.Deltion traject
Opleider:	Hogeschool Viaa, Zwolle
Begeleiders:	Yuri Boertjes Marjet Koek
Docentbegeleider:	Monica Schouten-Haverkamp
2 ^e beoordelaar:	Cor Sikkema

Inhoud

Samenvatting.....	4
Voorwoord	5
Begrippenlijst.....	6
1. Inleiding	7
1.1. Aanleiding tot het onderzoek.....	7
1.2. PLUS.Deltion traject	8
1.2.1. Typering van het PLUS.Deltion	8
1.2.2. Doel van het PLUS.Deltion traject	9
1.2.3. Werkwijze van het PLUS.Deltion traject.....	9
1.3. Theoretisch kader.....	11
1.3.1. Cliëntfactoren	11
1.3.2. Maatschappelijke ontwikkeling.....	15
1.4. Probleemomschrijving	17
1.4.1. Probleemomschrijving en doelstelling	17
1.4.2. Hoofd- en deelvragen.....	18
2. Methode	19
2.1. Onderzoeksgroep	19
2.2. Meetinstrumenten	20
2.2.1. Enquête	20
2.2.2. Interview.....	21
2.3. Onderzoeksprocedure	22
2.4. Analyse methoden.....	23
2.4.1. Analyse enquête	24
2.4.2. Analyse interview	25
3. Resultaten.....	26
3.1 Begeleiding	26
3.2 Persoonlijk effectiviteit.....	30
3.3 Sociale vaardigheden.....	32
3.4 Studievaardigheden.....	35
3.5 Burgerschap.....	39
3.6 Beroepenoriëntatie	42
4. Conclusies, aanbevelingen en discussie	48
4.1. Conclusies.....	48
4.2. Aanbevelingen	50
4.3. Discussie	53

Bibliografie	54
Bijlage 1 – introductiebrief	56
Bijlage 2 – mail t.a.v. verschillende programma’s.....	57
Bijlage 3 – interviewschema	58
Bijlage 4 – enquête	59
Bijlage 5 – verantwoording enquête	64
Bijlage 6 – verantwoording interviewvragen	67
Bijlage 7 - planning interviews.....	72
Bijlage 8 – uitgewerkte interviews	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 9 – analyse per deelvraag	73
Bijlage 10 – uitslagen enquête	75
Bijlage 11 – uitwerking telefonische interviews per hulpvraag	87

Samenvatting

Het Plus.Deltion is een traject dat in 2008 door het Deltion College in opgezet. Het Plus.Deltion traject biedt passend onderwijs voor studenten met verschillende hulpvragen. Er hebben zich de afgelopen jaren veel veranderingen afgespeeld in zowel de zorg- als onderwijssector. Sinds augustus 2014 zijn onderwijsinstellingen verplicht om passend onderwijs te bieden (Passend onderwijs mbo, 2016). Het Deltion College wil weten wat de beleefde effecten van de oud-studenten van dit traject zijn, dit is waar wij doormiddel van dit onderzoek helderheid in hebben gegeven. Het onderzoek is gedaan in opdracht van het Plus.Deltion traject en is uitgevoerd door drie studenten van Hogeschool Viaa te Zwolle als afstudeeronderzoek.

Centrale vraagstelling

Wat heeft het Plus.Deltion traject volgens oud-studenten bijgedragen aan het hanteren van hun hulpvraag en hun (studie)loopbaan?

De basis van het onderzoek is het theoretisch kader hierbij hebben wij ons in theorieën verdiept die aansluiten op de onderzoeksvraag. Het onderzoek is in grote lijn kwantitatief te noemen. Onze grootste onderzoeksmethode ten aanzien van dataverzameling bestaat uit het afnemen van een enquête. Wij kunnen achterhalen wat de ervaringen van de oud-studenten tijdens het traject zijn geweest. Ter aanvulling en verheldering van deze data hebben wij ervoor gekozen om onze tweede onderzoeksmethode een kwalitatieve onderzoeksmethode toe te passen. Hierbij hebben wij telefonische interviews afgenomen bij de oud-studenten. Bij beide van deze onderzoeksmethodes hebben wij het onderzoek concreter kunnen maken door het traject op te delen in zes onderdelen: de begeleiding en de vijf studieonderdelen die binnen het traject werden geboden. Deze zes onderdelen hebben wij geformuleerd als onze deelvragen.

Na de eerste onderzoeksmethode, de enquête, konden wij beginnen met het analyseren van een grote hoeveelheid resultaten. Door middel van Survey Monkey hebben wij de gegevens procentueel in overzicht verkregen en waren wij in staat dwarsverbanden te leggen. Vanwege deze grote hoeveelheid hebben wij de enquête per deelvraag uitgewerkt. In dit overzicht werd duidelijk dat er volgens de ervaring van de oud-studenten twee studieonderdelen duidelijk naar voren kwamen als meest helpend. Verder konden wij op basis van het onderzoek analyseren dat de oud-studenten in zijn algemeenheid positief waren over het PLUS.Deltion traject. Ook werden er grote verschillen zichtbaar tussen verschillende leeftijdscategorieën van de oud-studenten en in de verschillende jaargangen (de groep voor- en na juli 2013). Verder waren er opvallende resultaten binnen de ervaringen voor de oud-studenten ten aanzien van de drie mogelijke hulpvragen waarmee zij het traject zijn gestart. Wanneer wij de resultaten van deze drie hulpvragen van elkaar scheiden is te zien dat er één hulpvraag bij de oud-studenten duidelijk als meest helpend ervaren is. Ook is er een hulpvraag die duidelijk laat zien dat de oud-studenten hier de minste handvatten hebben aangereikt gekregen ten aanzien van hun hulpvraag.

Naar aanleiding van het onderzoek hebben wij drie aanbevelingen gedaan richting het Plus.Deltion traject. De eerste aanbeveling richt zich op het studieonderdeel burgerschap die op sommige vlakken laag werd beoordeeld. Daarnaast werd er een aanbeveling gedaan ten aanzien van de beantwoording van de oud-studenten met de hulpvraag: 'Probleem op een of meerdere leefgebieden'. Ten slotte wordt er een aanbeveling over het werken in groepen gedaan. Het PLUS.Deltion traject heeft ons laten weten dit aspect erg belangrijk te vinden tijdens het traject. Echter, uit het onderzoek komt naar voren dat de oud-studenten geen of weinig meerwaarde ervaren van het werken in groepen. Verder hebben wij nog twee aanbevelingen gedaan ten aanzien van optionele vervolgonderzoeken. Deze betreffen een onderzoek ten aanzien van de inhoudelijke begeleiding tijdens het traject en het verschil in jaargangen voor- en na juli 2013.

Voorwoord

Voor u ligt het verslag van ons afstudeeronderzoek. Wij, Sandra, Jesca en Jenieke zijn drie studenten van Hogeschool Viaa. Hier volgen wij de studie Sociaal Pedagogische Hulpverlening. Van september 2015 tot en met juni 2016 zijn wij bezig geweest met de voorbereiding, het verzamelen van gegevens en het analyseren van de resultaten. Begin juni is het onderzoek gepresenteerd aan de opdrachtgevers, de docent en andere belangstellenden.

Het onderstaande stuk laat door middel van een casus zien vanuit welk probleem passend onderwijs is ontstaan. Passend onderwijs is een belangrijk thema in de zorg- en onderwijssector en zal een steeds grotere rol gaan spelen. Sinds 1 augustus 2014 is de landelijke indicatiestelling voor leerlinggebonden financiering afgeschaft. Mbo-instellingen zijn vanaf toen zelf verantwoordelijk geworden voor het organiseren en vormgeven van hun eigen ondersteuningsaanbod. Het is de bedoeling dat de scholen de extra begeleiding en ondersteuning verbreden tot alle studenten die hieraan behoefte hebben (Passend onderwijs mbo, 2016).

Voor ons afstudeeronderzoek zijn wij in contact gekomen met het PLUS.Deltion traject dat in 2008 door het Deltion College is opgezet. Dit traject biedt passend onderwijs aan voor studenten met verschillende hulpvragen. Het PLUS.Deltion organiseert extra ondersteuning en geven hier vorm aan binnen het traject. Dit doen zij om schoolverlating te voorkomen.

Het Deltion College vraagt zich al geruime tijd af in hoeverre het traject helpend is en bijdraagt aan een juist vervolg van de (studie)loopbaan van de studenten. In ons afstudeeronderzoek hebben wij ons gericht op de behoefte van het Deltion College om hier meer zicht op te krijgen. Het Deltion College wilde graag achterhalen wat de beleefde resultaten van dit traject zijn.

Wij hebben in dit onderzoek de ervaringen van de oud-studenten tussen de schooljaren 2008-2015 onderzocht. Als Social Workers vinden dit een interessant onderzoek omdat wij tijdens onze jaarstage meerdere malen hebben opgemerkt dat het percentage van vroegtijdige schoolverlaters hoog ligt. Door middel van dit onderzoek wilden wij zicht krijgen op de bijdrage van het PLUS.Deltion traject ten aanzien van vermindering van de problemen van deze studenten, die een risicogroep vormen voor vroegtijdige schoolverlating.

Bij de voorbereidingen, uitvoering en uitwerking van dit onderzoek hebben wij deel mogen uitmaken van een leerzaam proces waarbij er sprake was van een zeer prettige samenwerking. Graag willen wij alle respondenten bedanken die mee hebben gewerkt aan de dataverzameling. Zonder hen zou dit onderzoek niet hebben plaatsgevonden. Onze dank gaat ook uit naar onze begeleiders vanuit de Hogeschool Viaa: Monica Schouten-Haverkamp en onze tweede beoordelaar Cor Sikkema, bedankt voor de ondersteuning bij de uitvoering van het onderzoek. Ook gaat onze dank uit naar onze beoordelaars vanuit het PLUS.Deltion traject: Marjet Koek en Yuri Boertjes. Bedankt voor jullie tijd en het meedenken ten aanzien van het onderzoek.

Begrippenlijst

1. *Behoefte*
Waar de jongeren hulp bij willen tijdens het PLUS.Deltion traject.
2. *Beleefde effecten*
De positieve en negatieve effecten die het PLUS.Deltion traject heeft gehad op de jongeren die het traject hebben gevolgd.
3. *Contra-indicatie*
Aandoening of klacht waarbij een bepaalde therapie absoluut niet mag worden toegepast.
4. *Deelnemers*
Jongeren die deel hebben genomen aan het PLUS.Deltion Traject.
5. *Hulpvraag*
Door de cliënt of zijn omgeving gestelde vraag over de zorgbehoefte.
6. *Leerdoelen*
Het gene wat de jongeren willen bereiken met het deelnemen aan het PLUS.Deltion traject.
7. *Ondersteuningsaanbod*
Het gene wat het PLUS.Deltion traject aanbiedt om de jongeren te helpen bij hun ontwikkeling.
8. *Persoonlijke competenties*
De persoonlijke competenties worden verder ontwikkeld door te werken aan flexibiliteit, zelfstandigheid of zelfvertrouwen. Oftewel het ontwikkelen van persoonlijke eigenschappen.
9. *Problemen in meerdere leefgebieden*
Problematische thuissituatie, problematische schoolsituatie of financiële problemen.
10. *Reflecteren*
Nadenken over een handeling en de gedachte om het de volgende keer beter te doen. Leren voor in de toekomst.
11. *Risicogroep*
Een groep jongeren die door problemen op meerdere leefgebieden een risico zijn om vroegtijdig hun school te verlaten.
12. *Studieonderdeel*
Een vak die de jongeren volgen op het PLUS.Deltion traject.
13. *(Studie)loopbaan*
De weg die de jongeren van hun studie tot hun werk bewandelen na het PLUS.Deltion traject.
14. *Vroegtijdige schoolverlaters*
Jongeren die van school af gaan zonder hun diploma te hebben behaald

1. Inleiding

Vanuit het Deltion College hebben wij de vraag gekregen om te onderzoeken wat het beleefde effect van het PLUS.Deltion traject is. Aan de hand van deze vraag zijn wij begonnen met dit onderzoek. In dit hoofdstuk zal achtereenvolgens de aanleiding van het onderzoek, het theoretische kader deze is gebaseerd op relevantie en actuele literatuur die betrekking heeft op de begeleiding van jongeren die problemen hebben binnen het mbo. Tot slot zal de probleemomschrijving aan de orde komen.

1.1. Aanleiding tot het onderzoek

Wij willen onze aanleiding van ons onderzoek vertalen aan de hand van een casus.

Mark is een jongen van 16 jaar. Thuis ging het niet goed en zijn ouders zagen geen mogelijkheid om Mark nog langer thuis te laten wonen. Hij is uit huis geplaatst en hij woont nu in een residentiële opvang. Afgelopen jaar heeft Mark zijn vmbo diploma gehaald op het voortgezet speciaal onderwijs. Door de verhuizing moest hij op zoek naar een andere school. Veel mbo-scholen zagen het niet zitten om Mark te begeleiden met zijn problematiek. Hij heeft namelijk een stoornis in het autistisch spectrum en daarnaast psychische problemen. Hierdoor is de keus gemaakt om Mark nogmaals het vierde jaar van het vmbo te laten doen. Hij werd geplaatst op het voortgezet speciaal onderwijs. Dit had een negatief effect op de motivatie van Mark. Hij had immers al een vmbo diploma behaald. De problematiek van Mark verergerde op school. Hij kreeg veel ruzie met klasgenoten en was niet gemotiveerd om nog wat te doen voor school. School had geen stage voor Mark geregeld wat betekende dat hij drie dagen op de groep en twee dagen op school zat. Mark ging zich nutteloos voelen en kreeg het gevoel dat hij niks voorstelde. Na een zoveelste aanvaring met andere jongeren op school zei de docent tegen Mark dat hij een andere school moest gaan zoeken. Hij moest naar het mbo gaan. Zodat Mark weer motivatie zou hebben om naar school te gaan. Hij ging samen met zijn mentor van de groep op zoek naar een passende opleiding.

**wegens privacy is de naam gewijzigd.*

De bovenstaande situatie is een voorbeeld hoe het jongeren kan vergaan als zij geen opleiding meer volgen. Vanuit deze casus hebben wij gewerkt aan ons onderzoek. Het PLUS.Deltion traject wilde graag weten hoe de jongeren dit traject hebben ervaren. Zij weten niet of het aangeboden traject voldoende aansluit bij de jongeren. Zij vragen zich af of de tools die aangereikt worden ook effect hebben op de rest van hun (studie)loopbaan. Deze vraag leeft al enkele jaren bij het team. Aan het eind van het PLUS.Deltion traject vullen de jongeren een enquête in die vragen stelt over de belevingen van het traject. Nu blijft de vraag liggen wat er beklijft op de langere termijn. Om die reden zal dit onderzoek zich richten op de enquête en het interview waarbij teruggeblikt wordt op het traject van de afgelopen jaren.

De resultaten van ons onderzoek hebben consequenties voor meerdere partijen. Het heeft voornamelijk consequenties voor de jongeren die het traject gaan volgen in de toekomst. Verder kan het invloed hebben op de kwaliteit van het begeleidend team, de lesinhoud en het traject. Wij hebben het gehele traject onderzocht zowel proces-als resultaatgericht, hiermee bedoelen wij dat wij hebben gekeken naar hoe het traject is verlopen voor de oud-studenten en of de resultaten hierbij passend zijn. Hieruit hopen wij te concluderen of dit traject adequaat aansluit bij de vraag van de jongeren. Aan de hand hiervan zou het traject aangepast kunnen worden. Met deze informatie hebben de leraren een kijk op de waarde van het onderzoek en met deze resultaten kunnen zij zien wat er eventueel aangepast moet worden in het traject of wat juist goed verloopt.

1.2. PLUS.Deltion traject

Door middel van deze paragraaf willen wij inzicht geven in het PLUS.Deltion traject. Wij zullen hierin beschrijven wat het PLUS.Deltion specifiek inhoudt, de handelwijze en het doel van het PLUS.Deltion traject.

1.2.1. Typering van het PLUS.Deltion

Het Deltion College is een grootschalige mbo-school waar in totaal meer dan 13.700 studenten een studie volgen. Zij werken vanuit het volgende principe: *‘Wij sluiten niemand uit, wij sluiten allen in’*. Zij willen een actieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de regionale arbeidsmarkt (Organisatie, 2016). Het PLUS.Deltion traject is een onderdeel van het Deltion College, waarbij het principe van het Deltion College centraal staat. De informatiegids van het PLUS.Deltion traject geeft duidelijk aan hoe het traject in elkaar zit, welke hieronder uitgelicht zal worden. De slogan die hoort bij het traject is *‘Van vastlopend naar doorlopend’*. Het PLUS.Deltion verzorgt onderwijs aan studenten die (tijdelijk) geen regulier beroepsonderwijs kunnen volgen. De plusvoorziening is bedoeld voor jongeren die (cognitief) in staat zijn een startkwalificatie te halen. Door problemen op meerdere leefgebieden dreigen zij echter af te haken. PLUS.Deltion heeft als visie: *‘Het laten uitstromen van zelfbewuste jongeren die vanuit eigen kracht keuzes kunnen maken voor hun eigen toekomst richting opleiding en werk’*. Het PLUS.Deltion traject biedt jongeren een veilige omgeving met een pedagogisch klimaat waardoor onderwijs weer mogelijk wordt en/of begeleiding bij de keuze van een opleiding.

Er kunnen verschillende redenen zijn waarom jongeren starten bij het PLUS.Deltion traject. Het kan zijn dat studenten een nieuwe opleiding willen kiezen, maar niet weten welke opleiding dit moet zijn. Dit komt veelal doordat zij eerder een opleiding hebben gekozen die niet de goede keuze bleek. Andere studenten die zich aanmelden zijn studenten die nog niet kunnen starten in de opleiding van hun keuze, maar al wel ingeschreven staan bij hun nieuwe opleiding. Het PLUS.Deltion traject zal deze tijd overbruggen om thuiszitten of rond hangen te voorkomen. Tevens is het traject voor een grote groep jongeren die dreigen uit te vallen door problemen op meerdere leefgebieden. Hierbij valt te denken aan problematische thuissituaties- of schoolsituaties en financiële problemen. De bedoeling is dat deze jongeren door extra begeleiding de oorzaken van hun problematiek duidelijk krijgen en handvatten vinden om hiermee om te gaan.

Het PLUS.Deltion traject is in 2008 opgezet vanuit het Deltion College. Het Deltion College is een scholengemeenschap, gevestigd in Zwolle. Het Deltion College biedt zo’n 225 verschillende mbo-opleidingen, cursussen en trainingen aan. Dit in de vorm van BOL, BBL of deeltrajecten (feiten en cijfers, 2016). De missie van het Deltion College is om studenten, medewerkers en partners een omgeving bieden waarin zij het beste van zichzelf kunnen geven. Verder wil het Deltion College goed onderwijs verzorgen, hun studenten de attitude, kennis en vaardigheden bijbrengen die bij de beroepsbeoefening horen. Met als doel dat elk individu zich optimaal ontwikkelt, om zo een zinvolle, persoonlijke bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappij (strategie, 2016). Binnen de visie van het Deltion College staat de student centraal. Daarnaast vindt het Deltion College zijn medewerkers het belangrijkste kapitaal. Het Deltion College vertelt ons dat tevredenheid van hun klanten én medewerkers een belangrijke doelstelling en graadmeter is. Het Deltion College biedt opleidingstrajecten aan om studenten te prikkelen het beste uit zichzelf te halen. Dit wil het Deltion College bereiken door:

- het leren zo effectief en efficiënt mogelijk te organiseren
- het leren te laten sturen door de praktijk
- het aanbieden van aantrekkelijke en betekenisvolle leersituaties

- de inzet van betrokken en professionele medewerkers
- te werken met ondernemende en resultaatgerichte teams
- servicegericht te werken en maatschappelijk betrokken te zijn (beleid , 2016)

In juli 2013 heeft er een kleine verandering plaatsgevonden bij het PLUS.Deltion traject. De studenten kwamen met drie verschillende hulpvragen binnen bij het traject. Voor juli 2013 waren er drie verschillende stromingen binnen het traject, binnen elke stroming lag de focus op de hulpvraag. Dit is per juli 2013 veranderd in allemaal gemixte klassen, de verschillende stromingen zijn er sindsdien niet meer. Dit hebben zij gedaan met de reden dat alle studenten van elkaar kunnen leren. Het PLUS.Deltion traject hecht namelijk veel waarde aan het werken in groepen. Naast het verdwijnen van de verschillende stromingen zijn de namen van de verschillende studieonderdelen veranderd.

1.2.2. Doel van het PLUS.Deltion traject

PLUS.Deltion streeft er naar dat de jongeren controle over hun eigen leven krijgen en houden. Zij leren om op zichzelf te vertrouwen en leren reflecteren op zichzelf, school, opleiding en het toekomstige beroep. Zij willen de jongeren leren om goede en duurzame keuzes te maken, betere beslissingen te nemen en eigen relaties verbeteren- inclusief de relatie met ouders. Dit zodat de jongeren met deze reden inzicht krijgen in wat ze belangrijk vinden in het leven en inzicht krijgen in hun eigen leermogelijkheden. De leraren hopen dat de studenten leren om effectiever te studeren met het eind in gedachten, het diploma, en meer doen in minder tijd. Ten slotte willen de leraren van het PLUS.Deltion traject dat de jongeren evenwicht vinden tussen school, werk, vrienden en de rest.

1.2.3. Werkwijze van het PLUS.Deltion traject

Gedurende een traject van maximaal twaalf weken krijgen de jongeren de kans aan zichzelf te werken, zodat zij steviger in hun schoenen staan en met meer gemak en plezier de opleiding vervolgen. Binnen het traject ligt de nadruk op het werken aan je persoonlijke competenties die je nodig hebt voor je opleiding en latere beroep. In principe kunnen alle jongeren aangemeld worden voor het PLUS.Deltion traject. Maar zij worden niet allemaal aangenomen omdat er wordt gekeken naar mogelijke contra-indicaties. Hiervoor zijn geen vaste richtlijnen, maar door de jarenlange ervaring blijkt dat drugs een voorbeeld kan zijn van een contra-indicatie. Door de drugs kan de jongere geen verantwoordelijkheid nemen voor zijn persoonlijke traject. Indien er sprake is van complexe problematiek wordt er met de vorige opleiding en leerplichtambtenaar gekeken naar passende hulpverlening.

Als de jongere wel wordt toegelaten worden er vanaf de intake leerdoelen geformuleerd waaraan de jongere werkt tijdens het traject. Dit kunnen leerdoelen zijn voor school maar ook specifieke persoonlijke leerdoelen. In de eerste week van dit traject worden deze leerdoelen uitgewerkt. Het PLUS.Deltion traject is maatwerk en wordt samen met de jongere ingevuld. Bij de intake voor het PLUS.Deltion traject worden de ouders bewust uitgenodigd. Hier kiest het PLUS.Deltion voor zodat ze een volledig beeld van de jongere kunnen krijgen. Verder hebben sommige jongeren extra begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker nodig. Hiervoor hebben zij toestemming nodig van ouders, deze vragen zij meteen bij de intake. Iedere dag begint met de opstart: een half uur dat gevuld wordt met actualiteiten of andere zaken die belangrijk zijn voor de groep. Eens per drie weken heeft de jongere een mentorgesprek waarin de voortgang wordt besproken en de leerdoelen kunnen worden bijgesteld. De voortgang van elke jongere wordt bijgehouden in een portfolio. Bij het eindgesprek kunnen indien gewenst ook ouders uitgenodigd worden. Tijdens het eindgesprek zijn de ouders van de jongeren om verschillende redenen wel of niet aanwezig. Gedurende het gehele traject houdt de mentor van de jongere frequent contact met de ouders over de voortgang van de

jongere. Ouders zijn op de hoogte van het proces. Dit is een reden waarom ouders en/of de mentor het niet nodig vinden om bij het eindgesprek aanwezig te zijn. Daarnaast kan er door de jongere gekozen worden om ouders niet uit te nodigen voor het eindgesprek. Dit kan voorkomen wanneer de jongere problemen met ouders heeft of er spelen andere problemen vanuit het verleden. Verder kan ervoor gekozen worden om ouders juist wel uit te nodigen en aan te moedigen ook te komen. Dit is nodig wanneer er een situatie voordoet waar de ouders van op de hoogte moeten zijn.

Vanuit het Deltion College is het PLUS.Deltion traject gestart als aanbod voor passend onderwijs. De verschillende studieonderdelen staan voor de vijf pijlers waar het traject mee samenhangt. Het traject is opgedeeld in drie verschillende fasen die doorlopen worden. In de eerste fase wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan sociale vaardigheden. Hierin is het belangrijk dat de jongeren leren kijken naar wie zij zijn. Hierbij valt te denken aan motivatie, kwaliteiten, valkuilen en hoe de jongere dingen aanpakt. Er wordt gebruik gemaakt van 'The big five', dit is een persoonlijkheidsmodel dat vijf karaktertrekken onderscheidt. Er wordt gekeken naar de onderdelen extravertie, mildheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid (persoonlijkheidsmodel the big five, 2016). Deze methode richt zich op het gedrag van jongeren. Hierbij wordt hun gedrag inzichtelijk gemaakt. Aan het eind van de eerste fase moet de jongeren namelijk aan kunnen geven wat hun "ontwikkelvragen" zijn en hoe zij dit willen veranderen of verbeteren. Studietoerigheid legt in de eerste fase de nadruk op efficiënt omgaan met tijd waarin de vaardigheid timemanagement besproken wordt. De studenten leren weer prioriteiten stellen bij belangrijke dingen. Bij *studietoerigheid* wordt het belang van een goede gezondheid behandeld zodat de jongeren zicht krijgen hoe hun gezondheid hen beïnvloedt. De jongeren leren bijvoorbeeld hoe zij een gezond dag en nachtritme krijgen en waarom dit belangrijk is.

Bij de lessen over *persoonlijke effectiviteit* wordt aan de hand van zeven gewoonten onderzocht hoe je zo succesvol mogelijk kunt zijn. De studenten hebben vaak geen volledig beeld en beschikken maar zelden over alle feiten. Door middel van dit onderwerp willen leraren de studenten leren zich open te stellen voor nieuwe informatie, ideeën en meningen van anderen.

Tot slot wordt er gekeken bij *burgerschap* hoe de studenten geworden zijn tot noch toe. Welke invloeden hierin van belang zijn geweest en wie zij diep van binnen zijn. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het cultuurmodel van Geert Hofstede. In dit model wordt de nadruk gelegd op het feit dat wij ons graag aanpassen aan groepen waarbij wij willen horen (vijf dimensies van hofstede , 2016). Ter afsluiting van het vak *burgerschap* moeten de jongeren een verslag schrijven over bijvoorbeeld: duurzaamheid, internationalisering of gezondheid voor een werknemer. Als tijdens de eerste fase blijkt dat er sprake is van verzuim dan zal PLUS.Deltion kijken welke vorm van hulpverlening passend is bij de jongeren en hen doorverwijzen.

De tweede fase bevat dezelfde onderdelen als fase één maar zal meer de diepte ingaan. Bij *sociale vaardigheden* worden de kwaliteiten en valkuilen weggezet in een kernkwadrant zodat de jongeren leren wat dit voor hen betekent en hoe zij tegen anderen aankijken. In het kernkwadrant kan de jongeren zijn eigen kernkwaliteiten, valkuilen, allergieën en uitdagingen opstellen (Ofman, 2002). Het enneagram is een persoonlijkheidsmodel het beschrijft negen types met hen eigen gedrag. Het is een methode om meer inzicht te krijgen in jezelf. De negen types onderscheiden zich in hun denken, voelen en doen. Het enneagram vertelt iets over je sterke en zwakke punten en waarom je op een bepaalde manier handelt. De jongeren krijgen hierdoor inzicht in hun vaste patronen (het enneagram , 2016).

Het vak *persoonlijke effectiviteit* zal de focus leggen op de invloed die je zelf kunt uitoefenen zowel privé als op school. Doormiddel van de cirkel van Covey oftewel de cirkel van invloed en betrokkenheid worden de jongeren geholpen om anders naar situaties te kijken. Hier wordt vooral

de nadruk gelegd op de waarde van eigen invloed (de cirkels van invloed en betrokkenheid , 2016). Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van de het 5 G's schema dit is een onderdeel van cognitieve animatietherapie. De 5 G's staan voor gebeurtenis, gedachten, gevoelens, gedrag en gevolg. Door dit in te vullen kunnen jongeren inzicht krijgen in zogenaamde denkfoutjes. Zij kunnen hierdoor inzicht krijgen in gedachten en gevoelens die juist niet leiden tot het resultaat dat zij willen (Camp, 2016).

Tijdens *studievaardigheden* worden verschillende leerstijlen behandeld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de theorie van leerstijlen van Vermunt. Deze zijn onder te verdelen in de volgende leerstijlen: reproductiegerichte leerstijl, toepassingsgerichte leerstijl, betekenisgerichte leerstijl en ongerichte leerstijl. Uit zijn onderzoek bleek dat de manier waarop leerlingen denken over leren in combinatie met hun motivatie resulteert in een bepaald leergedrag. Doordat jongeren zich bewust worden van hun leerstijl en motivatie zijn zij in staat dit bij te stellen (de leerstijlen van Vermunt, 2016).

Burgerschap richt zich in de tweede fase op de samenleving en hoe deze omgaat met haar werknemers. De onderwerpen zijn als volgt: politiek, juridisch, economisch, sociaal maatschappelijk en vitaal burgerschap. De jongeren worden uitgedaagd om hier informatie over op te zoeken en uiteindelijk een eigen mening over te vormen. Hierdoor leren de jongeren hun referentiekader te vergroten. De laatste pijler is *beroepenoriëntatie*, hierbij gaan de jongeren een kijkje nemen in het werkveld en daarnaast zoeken naar een passende opleiding. Dit doen zij aan de hand van capaciteitentesten en beroepskeuzetesten.

Alle opdrachten worden verzameld in het persoonlijke portofolio van de jongeren. Tot slot wordt in fase drie een presentatie gehouden. In deze presentatie vertellen de jongeren aan elkaar wat zij de voorafgaande weken hebben geleerd: wie zij zijn, wat zij willen en wat zij kunnen.

Aan het eind van elk traject wordt door de jongeren een korte vragenlijst ingevuld. Oftewel een tevredenheidsonderzoek. PLUS.Deltion hecht veel waarde aan de mening en ervaringen van de studenten. Doormiddel van de vragenlijsten krijgen zij in kaart hoe de jongeren het traject ervaren hebben, dit is belangrijk om het niveau van het PLUS.Deltion traject te kunnen waarborgen. Tot nu toe zijn de vragenlijsten veelal positief ingevuld. Dit is echter een vragenlijst die jongeren invullen direct na het traject. Het is onduidelijk hoe de jongeren de handvatten later in de praktijk hebben benut en of zij er baat bij hebben gehad. Het beleefde effect van het traject op de werk en scholingssituatie waar zij nu in zitten wordt onderzocht in dit onderzoek.

Het kan zijn dat de jongere aan het einde van het traject nog geen opleidingskeuze heeft kunnen maken, het mbo niet haalbaar lijkt of wanneer de jongere zegt niet verder te willen studeren. De bedoeling is dat aan het einde van het traject de jongeren een eigen gebruiksaanwijzing op papier hebben die hen verder helpt gedurende hun (studie)loopbaan. De inhoud van het traject wordt hieronder beschreven in het theoretisch kader.

1.3. Theoretisch kader

In deze paragraaf komen verschillende aspecten naar voren en deze worden onderverdeeld in cliëntfactoren, organisatie en samenleving. Wij staan door middel van de theoretische verantwoording stil bij de ontwikkelingen die jongeren mee maken in hun weg naar adolescentie. Daarnaast zullen wij ingaan op de ontwikkelingen binnen het mbo-onderwijs waarbij de nadruk ligt op het passend onderwijs. Ook lichten wij de inhoudelijke pijlers van het PLUS.Deltion traject toe.

1.3.1. Cliëntfactoren

Binnen het onderzoek kijken wij naar het beleefde effect van het PLUS.Deltion traject waarbij wij in alle gevallen te maken hebben met jongeren. Deze leeftijdsfase wordt de *adolescentiefase* genoemd.

Tijdens deze levensfase groeit de jongere naar onafhankelijkheid en volwassenheid (Tieleman, 2014). Deze onafhankelijkheid en volwassenheid sluit aan bij de vaardigheden en competenties welke centraal staan binnen het PLUS.Deltion traject. Om meer inzicht in deze doelgroep te krijgen verdiepen wij ons in theorie van de levensfase van de adolescent.

Jongeren veranderen lichamelijk in de pubertijd. Je kunt hierbij denken aan groei in lengte, groei van spier- en/of vetweefsel en er is sprake van primaire en secundaire geslachtsrijping. De lichamelijke veranderingen van de adolescent hebben effect op meerdere niveaus van ontwikkeling. Vroege of late rijping van de geslachtskenmerken heeft een effect op het contact met leeftijdsgenoten. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een vroege ontwikkeling van de borsten van meisjes. Zij kunnen dan door hun omgeving als vrouw benaderd worden terwijl zij daar geestelijk nog niet aan toe zijn. De cultuur is bepalend hoe de lichamelijke veranderingen beleefd zullen worden. Deze verschillen in beleving hebben effect op het zelfbeeld van de adolescent (Tieleman, 2014). Bij een deel van de jongeren van het PLUS.Deltion traject zullen de lichamelijke veranderingen zoals boven uitgewerkt mogelijk invloed hebben op persoonlijke thema's als onzekerheid en (schijn)volwassenheid.

Identiteitsvorming

Door verdere rijping van het centrale zenuwstelsel verandert de denkwijze van de adolescenten. Zij ontwikkelen een kritische blik. Dat komt door het ontstane vermogen om onvolkomenheden te signaleren, te relativeren en situaties van verschillende kanten te bekijken. Adolescenten kunnen geleidelijk aan alternatieven bedenken voor de wijze waarop hun leven tot dan toe werd ingevuld door ouders en school. Zij hebben veel tijd nodig om keuzes te maken voor hun leven. Het is vaak een periode van experimenteren op verschillende levensterreinen. Deze identiteitsvorming in de periode van de adolescentie noemt Erik Erikson (1902) de fase van *identiteit versus identiteitsverwarring*. De centrale ontwikkelingsstaak van de adolescentiefase is de vorming van de identiteit. Het zelfstandig worden en op eigen verantwoordelijkheid aangesproken kunnen worden is iets wat we in toenemende mate van de adolescent kunnen verwachten (Tieleman, 2014). Tijdens het PLUS.Deltion traject zal er bij de jongeren mogelijk experimenterend gedrag zichtbaar zijn. Daarnaast zijn de jongeren in de fase waarbij ze aangesproken mogen worden op hun eigen gedrag. Naast de thuisomgeving heeft ook het PLUS.Deltion traject een rol bij het aansturen van deze ontwikkeling. Binnen het PLUS.Deltion traject wordt hier aandacht aan besteed door middel van het studieonderdeel burgerschap, hierbij worden de studenten bewust van hun plek in de samenleving en hun verantwoordelijkheid hierin.

De leeftijdsfase *adolescentie* waarin alle jongeren op het PLUS.Deltion zich bevinden, staat voor een groot gedeelte in het teken van de ontwikkeling van autonomie. Hierbij staat de persoonlijkheidsontwikkeling centraal. Daardoor kan de adolescent zich uiteindelijk onderscheiden van anderen. Deze ontwikkeling is als volgt te beschrijven: "Een consistente wijze van aanpassen van de persoon aan de omgeving door te experimenteren met waarden, normen, vriendengroepen en uiterlijk vertoon, met als doel zelfhandhaving, zelfbehoud en zelfverwezenlijking" (Tieleman, 2014). In dit proces is het de kunst voor de jongere om een evenwicht te vinden tussen persoonlijke behoeften en verlangens en die van de ander: geven en nemen. Gedurende dit proces is de adolescent bezig met zijn eigen 'ik', en langzaamaan zal hij een eigen unieke identiteit ontwikkelen. Rond een jaar of veertien gaan veel adolescenten hun opvoeders bekritisieren als gevolg van hun toegenomen cognitieve mogelijkheden.

Een veelvoorkomende blokkade bij jongeren is faalangst. De jongere kan te maken krijgen met faalangst zodra hij iets onderneemt dat niet in zijn 'comfort zone' past. Belangrijk voor de jongere is hoe hij met deze angst om gaat. Juist door eigen angsten te doorleven en deze lichamelijk te voelen, kan iemand de kracht uit deze emotie ervaren. De meest doeltreffende manier voor de jongere om met zijn (faal)angst om te gaan is om de angst tegemoet te treden en de confrontatie aan te gaan (Elsinga, 2014). Tijdens het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit ligt de nadruk op het

ontwikkelen van de persoon zelf, hierbij willen de leraren van het PLUS.Deltion traject de jongeren weerbaarder maken.

Gedragsproblemen

Rond de leeftijd van zeventien/achttien jaar hebben ze doorgaans zelfruimte en mogelijkheden ervaren voor hun eigen gedachten en daaruit voortvloeiende normen en waarden. De adolescent blijft deze hele fase bezig met het komen tot een eigen moreel besef over wat belangrijke waarden en normen zijn en om een stijl van relaties met andere mensen te ontwikkelen die van hem- of haarzelf—zijn. Voor de meeste adolescenten is dit een hele zoektocht die gepaard gaat met onzekerheid en twijfel. Voor elke adolescent is het belangrijk dat hij de ruimte krijgt om deze eigen autonome 'ik' te kunnen ontwikkelen (Hennik, 2006). Deze ontwikkeling kan echter verstoord worden door problemen op verschillende gebieden, Er kan dan sprake zijn van gedragsproblemen.

Bij de jongeren van het PLUS.Deltion traject kan er sprake zijn van gedragsproblemen. Jaarlijks hebben ongeveer 30% van de jongeren die deelnemen aan het traject een diagnose. Het is belangrijk om te kunnen scheiden of dit gerelateerd is aan diepere problematiek en er gesproken kan worden over een gedragsstoornis of dat het gedrag een uiting is van opstandigheid of experimenteren zoals deze bij de leeftijdsfase van de adolescent past (Hennik, 2006). Je spreekt van een gedragsstoornis als de adolescent minstens een half jaar aanhoudend opstandig, vijandig en negatief gedrag vertoont. De jongere is niet aan te spreken op dit gedrag, weigert zich aan te passen aan regels en brengt zichzelf en anderen telkens in grote problemen. Bij adolescenten zijn de oppositioneel opstandige gedragsstoornis en de antisociale gedragsstoornis de meest voorkomende psychische problemen. Deze worden ook wel 'disruptieve' stoornissen genoemd. De oppositioneel opstandige gedragsstoornis is een lichtere variant van de antisociale stoornis. Met oppositioneel gedrag wordt het voortdurende verzet tegen volwassenen bedoeld. Kenmerkend voor jongeren met een gedragsstoornis is dat zij op allerlei ontwikkelingsgebieden in de problemen komen (Hennik, 2006). Op sociaal gebied, op cognitief gebied en/of emotioneel gebied, dit zijn ook de problemen die zich afspelen bij de jongeren van het PLUS.Deltion. Bij het PLUS.Deltion worden jongeren niet anders behandeld wanneer zij een diagnose hebben. De gedragsverwachtingen blijven voor alle jongeren hetzelfde. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan op tijd komen en indien nodig huiswerk maken. De jongeren van het PLUS.Deltion traject bevinden zich in de fase van experimenteren en daar wordt tijdens het traject aandacht aan gegeven. Door bijvoorbeeld voorlichting te geven over experimenteren met drank en drugs (Verheij, 2006). Bij het PLUS.Deltion traject komen jongeren binnen met gedragsproblemen zoals hierboven staat beschreven, dit heeft vaak invloed gehad op hun studieloopbaan. Zij ontvangen binnen het traject begeleiding bij de problemen die zij ervaren rondom hun studiekeuze. De jongeren bij het PLUS.Deltion traject krijgen handvatten om te kunnen onderscheiden en te onderzoeken wat de juiste studiekeuze zal zijn.

Risicofactoren

Er zijn verschillende risicofactoren bij de jongeren binnen PLUS.Deltion traject. Jaarlijks ontwikkelen minimaal 3000 jongeren ernstige psychische problemen. 75% van de psychische problemen begint voor het 25e levensjaar en ruim één op de vijf Nederlandse jongeren heeft op de leeftijd van 19 jaar ernstige psychische problemen gehad (Matthijs, 2015). Juist omdat deze getalen zo hoog zijn is het voor de jongeren van belang dat zij passend onderwijs krijgen, zoals het PLUS.Deltion traject. Een aanzienlijk deel van de Nederlandse jeugd heeft te kampen met psychosociale problemen. Uit meerdere onderzoeken is naar voren gekomen dat ernstige gedragsproblemen al vroeg in het leven van een kind ontstaan (Verheij, 2006). Jonge kinderen met deze problemen hebben een hogere kans op probleemgedrag in de toekomst. Omstandigheden die leiden tot verwaarlozing en kindermishandeling, worden steeds duidelijker geïdentificeerd. Zo kunnen kinderen, ouders en omgeving kenmerken hebben, waarvan bekend is dat die in een bepaalde samenstelling voorspellend zijn voor latere ontwikkelingsuitkomsten. We spreken hierbij over de verschillen en overeenkomsten van de draagkracht en de draaglast (Vincken, 2004). Het PLUS.Deltion traject houdt

zich bezig met het vergroten van de draagkracht van de jongeren dit doen zij door middel van individuele gesprekken en passende begeleiding.

Bij het ontstaan van een gedragsstoornis is er sprake van een wisselwerking tussen risicofactoren bij het kind en risico factoren in de omgeving (Tieleman, 2014). Dit gedrag is moeilijk te beïnvloeden omdat bij veel jongeren zelfinzicht ontbreekt. Het ontstaan en in stand houden van een gedragsstoornis bij jongeren is veelal te verklaren vanuit een samenspel tussen een of meerdere ongunstige factoren bij de jongere en zijn omgeving (Tieleman, 2014). De behoefte tot experimenteren kan leiden tot het nemen van risico's. Verveling kan daarbij een rol spelen bijvoorbeeld wanneer er sprake is van werkloosheid en jongeren die vroegtijdig hun school verlaten zonder diploma. Deze risico's probeert het Deltion te vermijden doormiddel van het PLUS.Deltion traject. Daarnaast kan er een sociale reden meespelen bijvoorbeeld wanneer een jongere mee doet omdat hij gevoelig is voor groepsdruk. In deze periode van adolescentie is er geen behoefte om te luisteren naar de mening van volwassenen (Verheij, 2006). Het PLUS.Deltion traject biedt een breed onderwijsaanbod aan zodat de jongeren zich op verschillende facetten kunnen ontwikkelen.

Beschermende factoren

De jongeren van het PLUS.Deltion hebben beschermende factoren die een positieve invloed hebben op hun functioneren en hun ontwikkeling tijdens het PLUS.Deltion traject. Een aantal voorbeelden van beschermende factoren voor de jongeren van het PLUS.Deltion traject zijn: een goede intelligentie, positief zelfbeeld en bereidheid om hulp te ervaren. Hierbij valt te denken aan een goede gezondheid of positieve jeugdervaringen. Voor de beschermde factoren kan er sprake zijn van passende opvoedcompetenties en een affectieve gezinsrelaties. Vroegtijdige signalering en een juiste aanpak van risicofactoren zijn belangrijk (Tieleman, 2014). Het PLUS.Deltion traject geeft als beschermende factoren de volgende aspecten aan: het PLUS.Deltion traject onderhoudt nauwe contacten met ouders. Veel studenten zijn nog thuiswonend en hebben contact met ouders. Het traject vraagt ouders om stimulerend te werken. Daarnaast heeft het traject schoolmaatschappelijk werk waar veelvuldig gebruik van wordt gemaakt. Dit heeft een positieve invloed omdat zij nauwe lijntjes hebben met externe hulpverlening. Indien nodig kan die adequaat ingezet worden.

Studiekeuze

Het aantal jongeren dat vorig schooljaar voortijdig in Nederland de schoolbanken verliet, daalde met 1.970 ten opzichte van het jaar ervoor. In het schooljaar 2001-2002 gingen er zo'n 71.000 jongeren voortijdig van school. In 2014 is dit aantal gedaald met ruim 60 procent (Aantal vroegtijdige schoolverlaters, 2016). Waarom kiezen aankomende studenten in groten getale de verkeerde studies? Elsinga (2014) vertelt dat dit vaak komt doordat zij weinig zelfkennis hebben. Daarnaast is het een feit dat het brein van adolescenten doorgroeit tot het 25^e levensjaar. Uitvalcijfers bewijzen dat het lastig is voor het adolescentenbrein om de juiste keuze hierin te maken (Elsinga, 2014).

Zoals hierboven staat beschreven is het maken van een passende opleidingskeuze een moeilijke keuze voor de meeste jongeren, maar ook de afweging tussen wie de jongere denkt te moeten zijn en wie hij werkelijk is kan veel spanningen meebrengen. Voor meerdere jongeren van het PLUS.Deltion traject is het kiezen van een studie een grote stap waarbij hij via meerdere manieren wordt beïnvloed: Wat doet mijn beste vriend? Wat willen mijn ouders dat ik doe? Het is belangrijk dat de jongere dichtbij zichzelf blijft. Hoe dichter de jongere bij zichzelf blijft, hoe meer de jongere vanuit zijn eigen kracht en energie handelt. Wanneer de jongere niet vanuit zichzelf handelt, loopt hij het risico dat hij uit balans raakt en het steeds meer moeite kost om dingen te doen die men van hem verwacht (Elsinga, 2014). Bij het maken van een opleidingskeuze gaan de jongeren van het PLUS.Deltion traject een nieuwe levensfase tegemoet. Deze belangrijke keuze zullen zij, met handvatten vanuit het PLUS.Deltion, zelf moeten maken op basis van zelfkennis en een analyse van de eigen vaardigheden, talenten en passies.

1.3.2. Maatschappelijke ontwikkeling

Door middel van dit hoofdstuk willen wij inzicht geven in de beleidsveranderingen. Passend onderwijs is een verandering op beleidsniveau. Het is ingesteld door het ministerie van Onderwijs, cultuur en wetenschappen. De definitie passend onderwijs staat voor jongeren die onderwijs krijgen wat aansluit bij de behoefte van het kind. Alle jongeren die deel nemen aan het PLUS.Deltion traject hebben moeite met het maken van de juiste keuze voor een studie en/of zijn gestopt met een studietraject vanwege twijfels over de studie. Wij leven in een tijd waarin velen van ons onder druk staan en tegelijkertijd streven naar een stukje levensgeluk, een succesvolle loopbaan en een actief leven. Het lijkt voor velen lastig om dit in de praktijk te brengen omdat we door allerlei machten en krachten worden beïnvloed (Boland, 2009). Belangrijk bij het maken van keuzes voor een studie is dat de jongere zichzelf goed genoeg kent om goede keuzes te maken die volledig bij hem passen.

Doelgroepenregister

Het kabinet heeft een afspraak gemaakt met de sociale partners. Ze noemen dit de banenafspraken. Hierin is vastgelegd dat ze minimaal 125.000 banen gaan creëren voor mensen met een beperking. Deze afspraak is gemaakt zodat mensen met een beperking ook aan het werk kunnen. De overheid, het kabinet en de sociale partners zorgen dat er banen komen voor de mensen met een handicap. Echter moeten over de invulling van deze banen duidelijke afspraken gemaakt worden. Zodat niet iedereen op zo'n plek kan werken. Met deze reden is het doelgroepenregister gemaakt. Op deze manier kan er snel gecheckt worden of iemand in aanmerking komt voor de banenafspraken (het enneagram , 2016). Het uitvoeringinstituut werknemersverzekeringen (UWV) beheert het doelgroepenregister. Daarin staan alle mensen beschreven die in het register staan. De volgende categorie mensen vallen in het doelgroepenregister: Mensen in de Wajong die kunnen werken, mensen met een Wet sociale werkvoorziening indicatie (WSW), mensen met een Wet inschakeling werkzoekenden baan (Wiw-baan), mensen met een Besluit in- en doorstroombaan (ID-baan), mensen die onder de participatiewet vallen, mensen die zijn afgewezen voor de Wajong, schoolverlaters van het voortgezet onderwijs, mensen die zonder voorziening niet het wettelijk vastgesteld minimumloon kunnen verdienen (het doelgroepenregister, 2016). In het doelgroepenregister staan de volgende gegevens van mensen geregistreerd: Burgerservicenummer, begin- en einddatum registratie en de reden van opname is het doelgroepenregister (Alles over de banenafspraken , 2016). Met het oog op ons onderzoek is het vernieuwde doelgroepsregister relevante informatie. Jongeren die namelijk buiten dit register vallen maar wél ondersteuning nodig hebben bij werk, lijken het moeilijk te gaan hebben. Dit gezien de veranderingen in zorg en welzijn: invoering van de participatiewet en de bezuinigingen. Dus als jongere is het misschien nog wel meer dan voorheen belangrijk dat je op school al goed ondersteunt wordt in je (beroeps)ontwikkeling.

Passend onderwijs

In het jaar 1990 zijn de eerste stappen voor het passend onderwijs gezet. Er werd een traject opgestart genaamd 'Weer Naar School'. Bij dit traject werd de conclusie getrokken dat jongeren met een visuele beperking zich redelijk konden redden in het reguliere onderwijs. Echter de jongeren met complex en sterk uitdagend gedrag leken zich niet verder te ontwikkelen maar juist te stagneren (Schumann, 2016). Het Deltion College heeft in 2008 het PLUS.Deltion traject ontwikkeld en gestart om via deze weg passend onderwijs te bieden.

In 2012 waren er bezuinigingsmaatregelen aan de orde. Marja van Bijsterveldt van de CDA wilde 300 miljoen besparen op het onderwijs van kinderen die extra zorg nodig hebben. Dit wilde zij omdat

jongeren tegenwoordig sneller een diagnose krijgen. Hierdoor waren de kosten voor speciaal onderwijs fors gestegen. Namelijk van een half miljard naar 3,7 miljard. Het geld dat bezuinigd wordt, wil zij besteden aan kinderen die extra hulp nodig hebben. Met als doel dat zij de hulp dichtbij huis kunnen krijgen. Alle scholen krijgen van de overheid een bepaald bedrag om onderwijs te kunnen geven. Dat geldt voor reguliere scholen en scholen van het voortgezet speciaal onderwijs. De scholen krijgen extra geld van de overheid om het passend onderwijs in te voeren. Zodat zij de extra begeleiding kunnen aanbieden die de kinderen nodig zijn. Van dit geld kunnen bijvoorbeeld extra leraren of onderwijsassistenten aangenomen worden om extra ondersteuning te bieden (Navis, 2016).

Op 1 augustus 2013 is de Wet passend onderwijs van start gegaan, de scholen hadden een jaar de tijd om alles te regelen. Vanaf 1 augustus 2014 werd het officieel (Passend onderwijs mbo, 2016). Sinds augustus 2014 moeten kinderen met een beperking onderwijs kunnen krijgen op een reguliere school, in plaats van een speciale school. De definitie voor passend onderwijs luidt als volgt: *“Passend onderwijs is de ontwikkeling die het voor elke leerling mogelijk gaat maken optimaal gebruik te maken van de onderwijsvoorzieningen en alle ondersteuning die daarbij geboden kan worden”* (Roest, 2016). Tegenwoordig zijn scholen verplicht om alle aanmeldingen die zij binnen krijgen een adequaat zorgaanbod te geven. Tevens aan de leerlingen die extra zorg nodig hebben. Dit wordt ook wel de zorgplicht genoemd (Roest, 2016). Sinds de zorgplicht van start is gegaan wordt op het Deltion College opgemerkt dat er meer aanmeldingen van gediagnostiseerde jongeren zijn dan voorheen.

Als het reguliere onderwijs niet toereikend is voor het kind wordt er gekeken naar een andere school die wel bij de jongere past. Tegelijkertijd wordt er gekeken naar de verschillende mogelijkheden die leraren zouden kunnen bieden. Scholen hebben tegenwoordig een ondersteuningsplicht. Dit houdt in dat zij verplicht zijn om een passende plek te vinden voor kinderen met speciale onderwijsbehoeftes. Het PLUS.Deltion traject is zo'n ondersteuningsvoorziening. Ouders hoeven niet zelf op zoek te gaan naar een passende school. Hier wordt door de school zelf naar gezocht. Dit is op deze manier ingesteld zodat er geen jongeren zonder studie/school komen te zitten. Regionaal gezien moet het onderwijsaanbod toereikend zijn voor alle behoeftes die er gevraagd kunnen worden. Per regio wordt er veel samengewerkt om het onderwijsaanbod dekkend te houden. Dit wordt ook wel een samenwerkingsverband genoemd (wij leren , 2016). Dit samenwerkingsverband zien wij terug op het Deltion College. Het PLUS.Deltion traject heeft een samenwerkingsverband met de Groene Welle en de Cibap vakschool. De studenten van die scholen kunnen ook aansluiten bij het traject. Dit heeft verder geen invloed op het traject.

In het onderstaande stuk brengen wij de veranderingen aan het licht die deze wet met zich heeft meegebracht, met de nadruk op het middelbaar beroepsonderwijs. Als eerste moeten ouders en jongere op de hoogte zijn van de extra ondersteuning die zij kunnen krijgen bij het volgen van een mbo-opleiding. De studenten moeten ten allen tijde op de hoogte zijn waar zij ondersteuning kunnen krijgen. Waar vroeger het intake gesprek een formaliteit was, is het nu belangrijk geworden. Tijdens de intake moet al duidelijk worden of de student extra ondersteuning nodig zal hebben gedurende zijn opleiding. Tegelijkertijd wordt er tijdens de intake actief gekeken of de student en de opleiding een passende match zijn. Mocht dit niet het geval zijn, dan kan het zijn dat school een andere opleiding zal adviseren aan de student. Daarnaast wordt er een onderwijsovereenkomst gemaakt waarin afspraken zijn vastgelegd tussen de student, ouders en school. Als een student niet wordt toegelaten wordt op het MBO is het hun plicht om dit goed te onderbouwen, waarom de student niet geschikt zou zijn (Passend onderwijs mbo, 2016).

Doelen passend onderwijs

Hieronder geven wij weer wat het gewenste effect van passend onderwijs is. De Kleine Gids Passend onderwijs (Lijn, 2012) vertelt dat er zes doelen voor passend onderwijs gesteld kunnen worden. Het eerste effect gaat over budgettaire beheersbaarheid en transparantie. Hiermee doelt men op een financieel systeem die bij het passend onderwijs hoort, deze moet transparant en beheersbaar zijn. Het tweede gewenste effect is voorkomen dat jongeren vroegtijdig thuis komen te zitten zonder diploma. Het passend onderwijs beleid is ingezet om de problematiek rondom vroegtijdige schoolverlaters terug te dringen. Het PLUS.Deltion traject vindt dit een belangrijk punt en focust zich op het behalen van dit effect. Het derde doel staat voor het verminderen van bureaucratie. In het nieuwe systeem moet zo min mogelijk complexiteit en bureaucratie zitten. Dat betekent geen lange indicatieprocedures, geen wachtlijsten en zo min mogelijk administratieve lasten voor de bevoegde gezagsorganen van scholen. Als vierde staat het vervallen van de noodzaak tot labelen van kinderen centraal. Het huidige landelijke indicatiestelling is medisch gericht. Een gediagnostiseerde stoornis toekennen vormt een belangrijk onderdeel binnen de indicatiestelling. Door deze verandering krijgen de schoolbesturen meer ruimte om bij de toekenning van extra onderwijsondersteuning uit te gaan van de onderwijsbeperking van de leerling. Handelingsbekwame leerkrachten is het vijfde doel dat als gewenst effect te beschrijven is. De professionaliteit van de leerkracht is een belangrijke schakel. Dat geldt ook voor het nieuwe systeem passend onderwijs. Het zesde effect is de afstemming met andere sectoren. De inzet van ondersteuning in het onderwijs moet worden afgestemd met andere sectoren (Lijn, 2012). De gestelde doelen zien wij op het PLUS.Deltion traject terug op de volgende manieren. Elke 12 weken wordt het traject opnieuw gestart, hierdoor blijft de wachtlijst kort en de doorstroom wordt daarmee gegarandeerd. De jongeren worden op dezelfde manier behandeld binnen het traject, een diagnose maakt hierin geen onderscheid. Tijdens het PLUS.Deltion traject is er een nauwe samenwerking met de verschillende mbo-scholen waar de jongeren vandaan komen en het school maatschappelijk werk.

1.4. Probleemomschrijving

In deze paragraaf zullen wij stilstaan bij de behoefte wat de aanleiding is tot dit onderzoek. Daarnaast zullen wij kort toelichten op welke manier wij bezig gaan om aan de onderzoeksgegevens te komen en welke methodes wij inzetten. Als laatste zullen de hoofd- en deelvragen aan bod komen.

1.4.1. Probleemomschrijving en doelstelling

Het knelpunt van het PLUS.Deltion traject is voornamelijk dat zij geen zicht hebben op de beleefde effecten van het traject bij oud-studenten die hieraan hebben deel genomen. Effecten die weergeven of het traject efficiënt en effectief is geweest voor de betreffende studenten. Het gaat hierbij om de ervaring van de oud-studenten, het is geen effectmeting. Het PLUS.Deltion heeft met dit onderzoek een doel voor ogen. Dit doel is dat zij door middel van kwantitatieve gegevens inzichtelijk krijgen wat de resultaten van het PLUS.Deltion traject zijn. Door middel van dit onderzoek willen wij in kaart brengen wat de beleefde effecten zijn van het twaalf weken PLUS.Deltion traject. Hierin gaat het over de ervaringen van de jongeren en wat het traject hun heeft gebracht. Bijvoorbeeld hebben de studenten hun studie succesvol kunnen afronden en zijn zij aan het werk en heeft het traject volgens hen aan bijgedragen? Wij willen daarnaast onderzoeken welke studieonderdelen van het traject nog steeds actief gebruikt worden. Deze ervaringen kunnen een leidraad zijn voor de toekomst van het PLUS.Deltion traject. Verder kan het een bijdrage leveren aan het door ontwikkelen van het traject.

1.4.2. Hoofd- en deelvragen

Centrale vraagstelling

Wat heeft het PLUS.Deltion traject volgens oud-studenten bijgedragen aan het hanteren van hun hulpvraag en hun (studie)loopbaan?

Deelvragen

1. Hoe heeft de begeleiding gedurende het traject volgens oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?
2. Hoe heeft het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit volgens oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?
3. Hoe heeft het studieonderdeel sociale vaardigheden volgens oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?
4. Hoe heeft het studieonderdeel studievaardigheden volgens oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?
5. Hoe heeft het studieonderdeel burgerschap volgens oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?
6. Hoe heeft het studieonderdeel beroepenoriëntatie volgens oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Verantwoording deelvragen

In de centrale hoofdvraag willen wij er achter komen wat het PLUS.Deltion traject heeft bijgedragen bij het hanteren van de hulpvraag en (studie) loopbaan van oud-studenten. Het hele traject hebben wij kunnen onderverdelen in vijf pijlers. Deze zijn als volgt: de begeleiding, het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit, het studieonderdeel sociale vaardigheden, het studieonderdeel studievaardigheden en het studieonderdeel burgerschap. Het PLUS.Deltion heeft deze vijf onderdelen opgesteld met het doel dat ze bijdragen aan de hulpvraag en de (studie)loopbaan van de jongeren. Wij zullen doormiddel van twee onderzoeksmethoden de oud-studenten bevragen op hun ervaringen van deze vijf onderdelen. Op basis van de gegeven antwoorden kunnen wij onderzoeken hoe elk van deze onderdelen een beleefd effect hebben gehad op de hulpvraag en de (studie)loopbaan. Voor elk onderdeel hebben wij een deelvraag geformuleerd. Dit maakt dat wij uitkomen op zes deelvragen. Wanneer wij antwoord hebben op onze deelvragen zullen wij ook een conclusie kunnen trekken ten aanzien van onze hoofdvraag.

2. Methode

Ons onderzoek heeft plaats gevonden op het Deltion College. In samenspraak met het Deltion College is destijds de eerste stap geweest om het probleem zojuist en zorgvuldig mogelijk te formuleren. Harinck (2013) formuleert het maken van onderzoeksvragen als het helder formuleren wat je te weten wilt komen. Het analyseren van de behoefte en het achterhalen van een geschikte onderzoeksvraag vormde het begin voor ons onderzoek. Op basis van de onderzoeksvraag en deelvragen konden wij een richting bepalen van waaruit wij het onderzoek wilden voortzetten. Het is nuttig dat wij beschikten over praktische kennis over het onderzoeksonderwerp. Daarnaast was het van belang dat wij ons verdiepten in relevante theorieën in relatie tot onze onderzoeksvraag. Dit heeft de mate van betrouwbaarheid en kwaliteit vergroot. Wij zijn op zoek gegaan naar de meest passende methode voor ons onderzoek. Belangrijk om te noemen is dat het onderzoek niet te generaliseren is naar de gehele studentenpopulatie van één of meerdere betrokken scholen. De reikwijdte van dit onderzoek en dus van de resultaten is wellicht breder te trekken dan het PLUS.Deltion traject en dus bruikbaar voor vergelijkbare trajecten. Daarnaast geeft het interview inzicht in de ervaring en beleving van de oud-studenten van het PLUS.Deltion traject. De gegevens vanuit het interview zijn niet te generaliseren, maar geven wel inzicht in de mogelijke effecten bij vergelijkbare jongeren en vergelijkbare trajecten.

2.1. Onderzoeksgroep

Voor het onderzoek hebben wij 470 oud-studenten van het PLUS.Deltion benaderd die deel hebben genomen aan het traject tussen het schooljaar 2009 tot en met het schooljaar 2014. Wij hebben voor deze jaren gekozen omdat het traject in 2009 is gestart en tot het jaar 2015 de gegevens compleet zijn. De gemiddelde leeftijd van de oud-studenten ligt tussen de 16 en 25 jaar zijn. Als wij 192 reacties hadden ontvangen zouden wij significante uitspraken kunnen doen (DM calculator, 2016). Dit aantal is echter niet behaald. Dit maakt dat wij voorzichtiger concluderen. Voor het interview zijn wij uitgegaan van ongeveer tien deelnemers. In de enquête kregen de jongeren de vraag of zij open staan voor een telefonisch interview. Van de 38 respondenten die dit positief hebben beantwoord, kozen wij willekeurig deelnemers. Door de aard van de onderzoeksmethode hebben wij hier geen significante uitspraken over kunnen doen. Dit interview was vooral gefocust op het bieden van meer context en verdieping van de enquête. Wij hebben zeven oud-studenten telefonisch geïnterviewd. In eerste instantie wilden wij graag van elke hulpvraag drie oud-studenten interviewen. Helaas waren er van een hulpvraag maar twee oud-deelnemers die open stonden voor het telefonische interview, wat zorgde dat wij er acht konden interviewen. Wij kregen geen contact met een van deze studenten wat ons totaal aantal laat uitkomen op zeven geïnterviewde.

(Non)respons en representativiteit

De representativiteit van het onderzoek heeft te maken met de respons en non-respons. Wij hebben in totaal 74 reacties verkregen van de 470 verstuurde enquêtes. Het merendeel van de populatie heeft geen respons geleverd. Wij denken dat dit te maken kan hebben met de e-mailadressen van de respondenten. Veel mailadressen waren al enkele jaren oud en mogelijk niet meer in gebruik.

Wij hebben de verkregen respons bekeken om te onderzoeken of dit onderzoek representatief is voor het gehele PLUS.Deltion traject. Dit hebben wij onderzocht aan de hand van de controlevariabelen.

Ruim 60% van de respons is van oud-studenten die in de afgelopen drie jaar het traject gevolgd hebben. Wij denken dat dit komt omdat voor hen het traject korter geleden is hierdoor zijn zij misschien meer gemotiveerd om de enquête in te vullen. Het kan ook zijn dat deze e-mailadressen meer in gebruik zijn dan e-mailadressen van drie jaar of langer geleden.

Het is voor enkele respondenten lang geleden dat zij het traject gevolgd hebben. Zo geeft één van hen aan dat zij de enquête niet gemakkelijk kan invullen. Het is immers al een poos geleden dat zij bij het PLUS.Deltion traject zat en niet alle onderwerpen van de enquête waren destijds van toepassing waren op haar hulpvraag. Hierdoor heeft de informatie wellicht minder beklijfd.

De verhouding tussen mannen en vrouwen tijdens het PLUS.Deltion traject is gemiddeld gezien half om half. In de enquête heeft een kleine meerderheid van vrouwen de enquête ingevuld dit betekent dat het man/vrouw gehalte representatief is, 62% van de respondenten is vrouw en 38% is man.

De controlevariabele die betrekking heeft op de hulpvragen waarmee studenten aangemeld worden is vergelijkbaar met de aanmeldingen van een gemiddeld traject. Daar is ook meer dan de helft van de aanmelding gericht op het zoeken naar een passend opleiding en het een klein aantal die het traject gebruiken als overbruggingsperiode naar een andere opleiding.

De geïnterviewde oud-studenten hebben wij geselecteerd op de hulpvraag waarmee zij binnen zijn gekomen. Wij hebben ervoor gekozen om van elke hulpvraag twee of drie oud-studenten telefonisch te benaderen. Dit hebben wij gedaan om een evenwichtig beeld te krijgen.

Wij gaan ervanuit dat wij een representatief onderzoek bieden omdat de respons een goede weergave geeft van de studenten die deelnemen aan het traject. Helaas hadden wij bij één hulpvraag maar twee respondenten die in de enquête aangegeven hadden open te staan voor een interview. Dit maakte dat wij voor de hulpvraag: 'De studiekeuze is al gemaakt, maar de opleiding begint nog niet', maar twee in plaats van de geplande drie konden interviewen. Helaas konden wij één van deze oud-studenten niet bereiken. Dit betekent dat wij totaal zeven telefonische interviews konden houden.

2.2. Meetinstrumenten

Aan de hand van de vraagstelling zijn er twee onderzoeksmethoden tot stand gekomen. In het belang van het onderzoek hebben wij gekozen voor een onderzoek door middel van een kwantitatieve- en kwalitatieve dataverzamelmethode. Voor de kwantitatieve onderzoeksmethode hebben wij gebruik gemaakt van een enquête. Voor de kwalitatieve onderzoeksmethode die daarop volgde hebben wij een half gestructureerd interview gehouden. Kijkend naar de resultaten die wij wilden behalen, en de kwaliteitscriteria waaraan wij in ons onderzoek wilden voldoen, hebben wij deze meetinstrumenten als meest passend beoordeeld.

2.2.1. Enquête

Het eerste meetinstrument dat wij hebben toepast bij dit onderzoek is een enquête. Wij hebben ervoor gekozen om kwalitatieve data op een kwantitatieve wijze op te halen vanwege de grote aantallen die voorhanden zijn. Door deze manier van onderzoek was de kans groter dat wij significante uitspraken konden doen. Daarnaast was het met een enquête gemakkelijker om meer informatie op te halen. Wij wilden immers het gehele traject evalueren, en niet een enkel aspect.

Zodra wij de enquête hadden opgesteld, is deze per mail verstuurd naar alle e-mailadressen van de oud-studenten, deze hadden wij verkregen van ons contactpersoon binnen het PLUS.Deltion traject. De enquête was voor alle 470 oud studenten van het PLUS.Deltion traject hetzelfde en is op hetzelfde moment worden verstuurd, door dezelfde afzender.

Vanaf het moment dat wij de enquête hadden opgestuurd, hadden onze respondenten twee weken de mogelijkheid om te reageren. Op de helft van deze termijn hebben wij nog een herinneringsmail gestuurd. Dit deden wij om de hoogte van respondenten positief te beïnvloeden. Wanneer wij een grote respons zouden krijgen, en vele resultaten moesten analyseren zal dit tijd kosten. Het was mogelijk dat wij een laag aantal respondenten zouden hebben. Hier probeerden wij zoveel mogelijk invloed op uit te oefenen via een aantal manieren. Ten eerste door de mails te versturen middels een persoonlijk bericht door de leraren, wat het persoonlijker maakt. Ten tweede door een herinneringsmail te sturen en ten derde maken de deelnemers kans op een prijs, wat stimulerend werkt ten aanzien van de deelname.

Betrouwbaarheid

Voor de response waren wij afhankelijk van de beschikbaarheid en bereidheid van de

ondervraagden. Binnen onze steekproef hadden onze deelnemers een aantal gelijke kenmerken zoals leeftijdsfase en opleiding. Hierdoor zijn de resultaten van de enquête representatief te noemen, zij gaven een goede afspiegeling van de populatie. Bij het opstellen van de enquête zijn wij ons bewust geweest van het niveauverschil van de deelnemers en wij hebben hierop ingespeeld. Dit deden wij door alert te zijn op de formulering van de vraagstelling. Bij elk uit te voeren onderzoek bestaat de kans op systematische- en/of toevallige fouten. De betrouwbaarheid van onze onderzoeksresultaten geven aan in hoeverre ons onderzoek vrij is van toevallige fouten. Om de betrouwbaarheid voldoende te kunnen testen moet een onderzoek herhaalbaar zijn. Leidt het dan tot dezelfde resultaten, wat niet hetzelfde is als gelijke resultaten, dan is het onderzoek betrouwbaar (Verhoeven, 2014). Deze herhaalbaarheidseis konden wij garanderen omdat ons onderzoek herhaalbaar was en is op een ander tijdstip, met een andere onderzoeker en andere proefpersonen. Toevallige fouten hebben wij ten alle tijden proberen te vermijden. Wij zijn deze tegengaan door meerdere malen de verzamelde data en opgedane informatie te bekijken en indien nodig aan te passen. Dit deden wij met het oog op het reduceren van afwijkingen.

Verder wilden wij betrouwbaarheid garanderen door onze steekproefomvang zo groot mogelijk uit te zetten. Dit deden wij om onze uitspraken nauwkeuriger te kunnen formuleren. Verder maakten wij gebruik van peer examination, zodat wij op een breder vlak een juiste resultatenanalyse konden garanderen. De haalbaarheid van de enquête was en is in onze optiek groot. Wij hebben er voor gekozen om een proef enquête uit te zetten voor de begeleiders van het PLUS.Deltion. Hierdoor werd het voor ons inzichtelijk waar nog onduidelijkheden lagen met betrekking tot woordkeuze en antwoordmogelijkheden.

Validiteit

De enquête bestond grotendeels uit meerkeuze- en schaalvragen. Deze hebben de validiteit beschermt. Wij hebben de begrippen en antwoorden zo correct mogelijk geformuleerd, wat maakt dat andere interpretaties niet of nauwelijks mogelijk waren. Dit betekent dat wij ten alle tijden kritisch naar het onderzoek kijken en checken wij de inhoud op eigen interpretaties. Dit hebben wij gedaan door feedback te vragen aan mensen binnen ons netwerk die expertise hebben op onderzoeksgebied en onze beoordelaar vanuit school. Verder zijn wij ons bewust gebleven van het feit dat ons onderzoekstermijn, vanaf 2009 tot en met 2014, een brede periode betreft. Dit zorgt ervoor dat omstandigheden maken dat de resultaten per periode van elkaar konden verschillen. Om hierover geldigheid te garanderen hebben wij de resultaten niet alleen als opsomming aangeboden, maar hebben we elk aangeboden studiejaar van het PLUS.Deltion traject gesplitst. Wanneer er bijzonderheden naar voren kwamen in een bepaalde jaargang, hebben wij dit meegenomen in onze analyse. Mogelijke oorzaken van deze uitschieters kunnen wij noemen, maar voorzichtigheid is daarbij geboden aangezien wij ons onderzoek niet hebben toegespitst op verschillen tussen studiejaar. Mogelijk zijn deze gegevens interessant voor een vervolgonderzoek.

Bij dit onderzoek wilden wij achterhalen wat het beleefde ervaring van het PLUS.Deltion traject is geweest. Hierbij hebben wij geen gebruik hoeven maken van privacygevoelige informatie. Dit maakte dat de deelnemers van ons onderzoek de enquête anoniem konden invullen. Hiermee wilden wij veiligheid bieden voor het geven van eerlijke antwoorden.

2.2.2. Interview

Wij hebben te maken gehad met een populatie die verspreidt over het land woont en niet meer deelneemt aan het PLUS.Deltion traject. Na verschillende mogelijkheden te hebben geanalyseerd, hebben wij gekozen om als tweede dataverzamelmethode gebruik te maken van kwalitatief onderzoek. Als meetinstrument hebben wij gekozen voor een telefonisch interview. De reden hiervoor is dat wij verdieping achter de enquête vragen wilden verkrijgen. Naar aanleiding van de data van de enquête, keken wij naar bijzonderheden binnen deze informatie. Hierover wilden wij graag meer informatie door het telefonisch interview. Wij hebben ongeveer tien oud-studenten benaderd voor een telefonisch interview. Dit aantal hing af van het aantal positieve reacties op de

enquête. Deze telefoongesprekken zijn individueel geweest en deze gesprekken zijn opgenomen.

Wij hebben ervoor gekozen om een telefonisch interview te doen, omdat de kans dan groter was dat oud-studenten sneller mee wilden werken. Hierdoor werd de anonimiteit meer gewaarborgd dan in een persoonlijk interview. Daarnaast was dit zowel qua tijd als efficiëntie het meest gemakkelijk. Wij hebben doormiddel van ons eerste meetinstrument, de enquête, aan alle 500 oud studenten van het PLUS.Deltion traject de vraag gesteld of zij open staan voor een telefonisch interview. In verhouding met onze eerste onderzoeksmethode zat er binnen het geschatte aantal deelnemers een groot verschil. Dit heeft in grote mate te maken met de haalbaarheid. Het invullen van een digitale enquête neemt minder tijd in beslag, is minder persoonlijk en makkelijker in uitvoering dan een interview.

Daarnaast zijn wij doormiddel van het interview meer te weten gekomen over de ervaring en beleving van de studenten. Dit is de eerste reden waarom wij ons hadden ongesteld op het feit dat het aantal respondenten veel kleiner zal zijn bij het toekennen van een interview, dan bij het invullen van de enquête. Ten tweede was het verschil ook te verklaren binnen de haalbaarheid voor de uitvoering van de interviews voor ons als onderzoekers. De voorbereiden, uitvoering en voornamelijk het uitwerken van de interviews vergde veel zorgvuldigheid en tijd. Wanneer wij ons geschatte aantal van tien deelnemers toestemming zouden behalen spreken wij over 1.7% van de bevroagden. Deze hoeveelheid verwachte response leek ons haalbaar. Wanneer wij meer dan tien positieve reacties zouden krijgen, wilden wij kritisch kijken naar de haalbaarheid van meer telefonische interviews dan de tien die gepland waren. Op basis van de hoeveelheid reacties en de tijd die wij hadden, hebben wij een schatting maken in haalbaarheid. Daarop wilden wij een keuze maken hoeveel telefonische interviews wij zouden afnemen. Met de tijd en middelen die wij hadden schatten wij in dat het houden van tien telefonische interviews haalbaar was.

Betrouwbaarheid

Wij hebben bij het interview gebruik gemaakt van een half gestructureerd interview. De richtlijnen voor het onderwerp van het telefonisch interview zijn voortgekomen vanuit de antwoorden van de enquête vragen. Met deze reden wisten wij voor de enquête nog niet wat het onderwerp van de interview vragen zou zijn. Bij het half gestructureerde interview hadden wij de mogelijkheid om ons voor te bereiden door middel van interviewvragen. Dit gaf ons richting om de betrouwbaarheid en kwaliteit van het interview en zijn uitkomsten te bewaken. Deze interviewvragen hebben gefungeerd als richtlijn. Wij hadden de regie omtrent de richting van het interview in de hand doordat wij de vragen van tevoren opstelden. Van tevoren hebben wij een mail gestuurd en hebben wij verteld dat het niet over persoonlijke problematieken zal gaan. Het interview richtte zich op het inhoudelijke programma en de beleving hiervan. Hiermee hoopten wij veiligheid te creëren voor de geïnterviewde en de mate van betrouwbare antwoorden te vergroten.

Validiteit

Nadat wij de uitslag van de enquête hadden geanalyseerd en hieruit conclusies hebben getrokken zijn wij begonnen aan meetinstrument twee: het telefonische interview. De input die wij hiervoor gebruikten waren bijzonderheden binnen de beantwoorde enquêtevragen. De basis van ons voorgaande onderzoek heeft de validiteit van dit onderzoek vergroot. Wij maakten de interviewvragen namelijk op basis van de verkregen informatie bij de enquête. Vanuit deze informatie hadden wij interviewvragen ontwikkeld. Dit deden wij op basis van informatie die wij verder wilden uitdiepen. Wij hoopten met onze onderzoeksresultaten de beleefde ervaring van de oud studenten binnen het PLUS.Deltion traject inzichtelijk te krijgen.

2.3. Onderzoeksprocedure

Verkrijgen toestemming voor afnames

Wij hebben van het PLUS.Deltion traject toestemming gekregen voor het afnemen van de enquêtes

en de telefonische interviews. Zij hebben ons voorzien van alle e-mailadressen van de oud-studenten van het PLUS.Deltion traject, deze hebben wij schriftelijk ontvangen. Het PLUS.Deltion traject heeft de e-mailadressen van verschillende plekken moeten halen. Dit betekende voor ons dat wij getypte en geschreven e-mailadressen hebben ontvangen en deze zelf overgetypt hebben in Survey Monkey. Wij zouden er persoonlijk niet voor kiezen om op deze manier de e-mailadressen over te brengen. De kans dat deze e-mailadressen zoekraken en op straat komen te liggen is hierbij groter dan wanneer wij alles digitaal zouden ontvangen. Wij hebben de e-mailadressen op papier teruggegeven aan het PLUS.Deltion traject en inmiddels de digitale gegevens verwijderd.

In de enquête mochten de oud-studenten aangeven of zij benaderd wilden worden voor een telefonisch enquête. Als zij hiervoor in aanmerking wilde komen dan konden zij hun e-mailadres en telefoonnummer achtergelaten in de enquête.

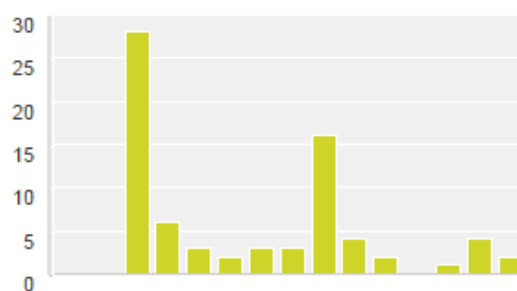
Benaderen respondenten

Wij hebben de respondenten benaderd via een digitale enquête. Om de respons te verhogen hebben zijn er bioscoopbonnen verloot onder de respondenten.

De respondenten die benaderd wilden worden het telefonische interview hebben wij op maandag 18 april 2016 allemaal gebeld om het telefonisch interview te plannen. Dit hebben wij gedaan zodat wij een planning konden maken en niet telkens belden wanneer zij op het werk waren of les hadden. Op die manier konden wij efficiënt te werk gaan en de respons verhogen.

De steekproef en representativiteit

De populatie die de enquête heeft ontvangen zijn 470 oud-studenten van het PLUS.Deltion traject. Zij hebben twee weken de tijd gehad om de enquête in te vullen. Wij zagen de respons stijgen bij het versturen van een herinneringsmail. Zoals hiernaast te zien hebben wij de eerste dag dat de enquête verstuurd is de meeste respons ontvangen. De week daarop hebben wij een herinneringsmail gestuurd met positief resultaat. De laatste herinneringsmail verstuurd hebben wij twee dagen voordat de enquête zou sluiten, die dag was er weer een verhoogd respons te zien.

2.4. Analyse methoden

In deze paragraaf geven wij weer hoe wij de data geanalyseerd hebben. Allereerst geven wij de moeite aan van de respondenten bij de gestelde vragen. Daarnaast zullen wij de ingezette controle variabelen toelichten. Tot slot maken wij in deze paragraaf onderscheid in de analyse van de enquête en de analyse van het interview.

Gebleken moeite bij respondenten met bepaalde vragen, onderwerpen

Eén van de respondenten gaf aan dat zij een aantal keer een keuze miste. Er wordt bij verschillende enquêtevragen gevraagd in hoeverre je tijdens het traject bewust bent geworden van bepaalde onderwerpen. Deze respondent kon niet aangeven dat hij zich voor het traject al bewust was. Deze respondent heeft deze klacht als enige genoemd. Wij gaan er om die reden vanuit dat dit de resultaat niet heeft beïnvloed.

Controle variabelen

Wij hebben vier controle variabelen ingezet om de enquête te checken op de ervaring van de oud-studenten van het PLUS.Deltion traject. De controle variabelen zijn niet de focus van ons onderzoek, dat is namelijk het PLUS.Deltion traject. De controle variabelen

Leeftijd
n = aantal respondenten

	n	%
16 en 17 jaar	40	54
18 en 19 jaar	21	28
20 jaar en ouder	13	18
	74	100

hebben wij ingezet om maar inzicht te krijgen in de resultaten. In de beschrijving van de controle variabelen is er gekozen om alleen de verschillen te benoemen die groter zijn dan 10% zodat de duidelijke verschillen alleen worden beschreven. Als er niets wordt benoemd bij een deelvraag over een controle variabele dan zijn hier niet of nauwelijks verschillen in zichtbaar. Bijvoorbeeld als er minder dan 10% verschil zit tussen de antwoorden van man en vrouw dan is het geen significant verschil.

Hulpvraag
n = aantal respondenten

	n	%
Je wilde een nieuwe opleiding maar wist niet welke	45	61
Je had problemen op één of meerdere leefgebieden	19	26
Je kon nog niet starten met een nieuwe opleiding maar stond al ingeschreven	10	13
	74	100

De eerste controle variabele gaat over het schooljaar waarvan de oud-studenten het traject hebben gevolgd. Hierin hebben wij een scheiding getrokken tussen het schooljaar 2012-2013 en 2013-2014. Zoals in de operationalisatie aangegeven is het traject is veranderd in juli 2013. Wij willen onderzoeken of er grote verschillen zijn tussen de eerste fase en de tweede fase in het programma van het PLUS.Deltion traject. Van de respondenten is er meer dan twee derde van de studie jaren 2013-2015.

De tweede controle variabele is het geslacht van de oud-studenten. Hiermee willen wij achterhalen of er verschil zit voor mannen of vrouwen die het traject hebben gevolgd. Het aantal mannen en vrouwen die binnen komen bij het PLUS.Deltion traject zijn over het algemeen gelijk, maar het percentage vrouwen die de enquête hebben ingevuld is hoger dan 50%.

De derde controle variabele is de leeftijd van de oud-studenten. Deze hebben wij onderverdeeld in drie categorieën. De eerste categorie is de leeftijd van 16 en 17 jaar, de tweede is de leeftijd van 18 en 19 jaar, de laatste categorie is de leeftijd van 20 jaar en ouder. Wij hebben hiervoor gekozen zodat de controle variabele makkelijker toe te passen is en het naar onze inschatting niet haalbaar is om alle leeftijden apart te coderen. Meer dan de helft van de oud-studenten die de enquête hebben ingevuld is 16 of 17 jaar oud. Het kleinste percentage is de leeftijd van 20 jaar en ouder, deze bedraagt minder dan 20%. Het overige aantal ongeveer 30% is de groep met de leeftijd van 18 en 19 jaar.

De laatste controle variabele is de hulpvraag waarmee de oud-studenten zijn binnen gekomen. Wij willen hiermee onderzoeken of er verschil in de ervaring van het traject zit als de oud-studenten met verschillende hulpvragen binnen komen bij het PLUS.Deltion traject. Bijna twee derde van de respondenten zijn binnen gekomen met de hulpvraag: 'Je wilde een nieuwe opleiding maar wist niet welke'. Het kleinste percentage, iets meer dan 10% is binnen gekomen met de hulpvraag: 'Je kon nog niet starten met een nieuwe opleiding maar stond al wel ingeschreven'.

Om de antwoorden van de open vragen te analyseren hebben wij ze gecodeerd. Dit houdt in dat wij eerst de antwoorden hebben doorgelezen en vanuit daar de meest voorkomende onderwerpen als code hebben gebruikt. Alle antwoorden die overlap met elkaar hebben, zijn als het ware aan elkaar gekoppeld door een code. Vanuit deze coderingen kunnen wij de uitkomsten overzichtelijk maken.

2.4.1. Analyse enquête

De enquête hebben wij op donderdag 24 maart verstuurd. Met behulp van de website www.surveymonkey.nl hebben wij een enquête opgesteld en naar alle oud-studenten verzonden. Nadat de enquête was ingevuld door de oud-studenten hebben wij de gegeven antwoorden in percentages van de website gehaald. Vervolgens hebben wij dit verwerkt in het programma Excel.

Door middel van Excel konden wij de uitkomsten in overzichtelijke frequentietabellen weergeven. Vanuit deze gegevens hebben wij concrete antwoorden op de deelvragen kunnen formuleren en daarna de hoofdvraag kunnen beantwoorden. De jongeren hebben bij elke vraag één antwoordmogelijkheid aan kunnen kruisen. Aan de hand van Survey Monkey hebben wij de controle variabelen kunnen filteren. Zoals wij eerder in dit verslag hebben genoemd hanteerden wij de volgende vier controlevariabelen: de verschillende jaargangen per traject, het geslacht, de leeftijd van de oud-studenten en de hulpvraag waarmee de jongere bij het PLUS.Deltion aangemeld wordt. Via Survey Monkey konden wij de controle variabelen filteren en de antwoorden vergelijken. Wij konden bijvoorbeeld bij de controle variabele van het geslacht de antwoorden van de meiden en van de jongens splitsen en een overzicht verkrijgen van alle gegevens binnen deze twee variabelen. Aan de hand van deze analyses konden wij ten aanzien van de controlevariabele analyses maken en conclusies trekken. Wij hebben in bijlage 9 per deelvraag benoemd hoe wij de gegevens geanalyseerd hebben.

Overkoepelende blik

Naast de analyse per deelvraag, zoals in bijlage 9 uitgewerkt, hebben wij ook overkoepelend gekeken naar de deelvragen en hebben wij kunnen achterhalen welk studieonderdeel als helpend en welke juist als minder helpend is ervaren. Wij hebben eerst de gegevens per deelvraag geanalyseerd, op de wijze zoals in bijlage 9 is uitgelegd. Op basis van deze gegevens hebben wij elke deelvraag naast elkaar gelegd en een vergelijking kunnen maken tussen deze studieonderdelen. De conclusie voor elke deelvraag is in gelijke mate helpend geweest bij het beantwoorden van onze hoofdvraag omdat wij een overzicht wilden creëren van de beleefde effecten van het gehele traject. Tijdens het analyseren van de data en schrijven van de conclusie konden wij leunen op de feitelijke informatie en is er zo weinig mogelijk ruimte geboden aan interpretatie. De gegevens die wij procentueel analyseren hebben wij kunnen onderzoeken. Wanneer wij voorspellingen hebben gedaan over de oorzaak van deze uitkomst hebben wij deze duidelijk gescheiden van de feitelijke informatie en benoemd dat dit gebaseerd is op interpretatie.

2.4.2. Analyse interview

Interviewschema

Aan de hand van de uitkomsten van de enquête hebben wij een interviewschema opgesteld. Wij hebben voor deze manier gekozen zodat wij meer verdieping konden krijgen in de antwoorden op de enquêtevragen. Als eerste hebben wij de enquêtevragen geanalyseerd. Naar aanleiding van de gegevens die wij geanalyseerd hebben van alle enquêtevragen, hebben wij vragen geformuleerd voor de interviews. Deze vragen waren een verdieping op de enquête. Wij hebben rekening gehouden met het feit dat de enquête enkele vragen op kon roepen die wij konden gebruiken in de interviews. Met deze reden hadden wij de laatste vraag de enquête toegevoegd waarin jongeren wat kunnen invullen over het geleerde bij het PLUS.Deltion. Wij hebben zorgvuldig gekeken welke opmerkingen het meest helpend waren om de hoofd- en deelvragen te beantwoorden. Wij hebben zeven studenten telefonisch kunnen interviewen.

Analyse

Wij hebben de interviews telefonisch afgenomen. Wij kozen ervoor om puntsgewijs en samenvattend te noteren wat er gezegd werd. Het doel van het interview was om helderheid te krijgen ten aanzien van de enquêtevragen. Omdat wij vooral zochten naar verdieping was het voor ons niet nodig om het op woord-niveau uit te werken. Dit is waarom wij voor een samenvattende methode gekozen hebben. Deze samenvattingen hebben wij naderhand samengevoegd tot één verslag zie bijlage 6. Daarnaast hebben wij de interviews opgenomen met geluidsapparatuur. Aan

het begin van elk interview hebben wij gevraagd of de geïnterviewde het goed vond dat wij het gesprek op namen. Hierbij legden wij uit dat wij deze informatie alleen zullen gebruiken wanneer wij niet alles meer wisten over het interview, en dat wij deze gegevens na de uitwerking van het interview weer zullen wissen. Dit hebben wij ook gedaan. Als er onduidelijkheden waren konden wij de interviews terugluisteren zodat het verslag duidelijk werd en geen fouten bevatte.

Wij hebben de interviews geanalyseerd door middel van coderen. Wij hebben alle interviewverslagen naast elkaar gelegd en deze gecodeerd. Op die manier hebben wij de verslagen verbonden aan abstracte begrippen. Dit hebben wij gedaan door de betekenis van de fragmenten te kenmerken met een code. Dit hebben wij gedaan aan de hand van de volgende stappen: allereerst hebben wij de uitgewerkte interviews doorgelezen om een idee te krijgen wat er allemaal is gezegd. Wij streepten aan wat ons als lezer opviel. Daarna hebben wij de teksten van de verslagen in fragmenten ingedeeld die globaal over hetzelfde onderwerp gingen. Dit waren onderwerpen die centraal stonden in de interviewvragen. Zo'n onderwerp is de eerste code zijn die was toegekend. Vanuit daar hebben wij de codering verfijnt op die manier kregen wij verschillende codes met daaronder labels waarin wij de antwoorden konden coderen. Aan het eind hebben wij gekeken of er verschillen waren in de antwoorden die gegeven waren tussen de verschillende hulpvragen (Smaling, 2014).

3. Resultaten

In dit hoofdstuk bespreken wij de resultaten van de verschillende deelvragen. In elke paragraaf wordt een nieuwe deelvraag behandeld. Allereerst bespreken wij het algemene resultaat van de deelvraag daarna zoomen wij in op bijzonderheden.

3.1 Begeleiding

Wij hebben de ervaringen van de oud-studenten rondom de begeleiding van het PLUS.Deltion traject geanalyseerd. Er komt overduidelijk naar voren dat de begeleiding als prettig wordt ervaren. Meer dan de helft van de oud-studenten is tevreden over de begeleiding die zij hebben gehad van hun mentor. Daarnaast geeft meer dan 85% aan dat zij de begeleiding van de leraren als prettig hebben ervaren.

Van alle oud-studenten die wij hebben geïnterviewd noemden vijf deelnemers dat zij de begeleiding als positief hebben ervaren. De antwoorden zijn vooral gericht op het betrekkningsniveau in de begeleiding. Zij vonden de begeleiding betrokken en er werd goed geluisterd. Zo waren leraren betrokken bij het persoonlijk leven van studenten en deelden zij eigen ervaringen. Drie van de geïnterviewde gaven zelfs een specifieke naam van een docent die hen is bijgebleven. Dit kwam ook enkele keren in de enquête terug. Wat betreft het inhoudsniveau van de begeleiding werden er voorbeelden genoemd als theorie krijgen en deze leren omzetten naar de praktijk en leren om naar eigen gevoel te luisteren. Een andere geïnterviewde noemt de naam van een schoolmaatschappelijk werkster die hem erg heeft geholpen. Er zijn twee geïnterviewden die de begeleiding als onprettig hebben ervaren. De ene vond de begeleiding te persoonlijk en had het gevoel dat de leraren hem uit zijn comfortzone haalden, dit heeft hij als niet prettig ervaren. De andere geïnterviewde kampte met heftige problematieken en vond dat het PLUS.Deltion traject in had moeten grijpen, hij heeft het gevoel dat hij er alleen voor stond en ervaarde geen steun vanuit de begeleiding.

Begeleiding mentor

De begeleiding van de mentor wordt door veel jongeren als zeer prettig ervaren, 52% van de vrouwen hebben dit zo ervaren. Van de mannen is dit percentage nog wat hoger, namelijk 68% van de mannen heeft de begeleiding van de mentor als zeer prettig ervaren. Ook komt naar voren dat de

oud-studenten erg tevreden zijn over de begeleiding en dat ze vooral een zeer prettige ervaring hebben gehad met de begeleiding die de mentor heeft geboden.

Op de vraag: 'Welke manier van begeleiding heeft je handvatten aangereikt die je tot op heden gebruikt?' hebben de oud-studenten die binnen kwamen met de hulpvraag dat hun opleiding nog niet startte, geen enkele keer als antwoord 'de mentor' gegeven. Ongeveer 33% van de oud-studenten die met een andere hulpvraag binnen kwamen hebben de mentor als het belangrijkste ervaren in de begeleiding. Dit is een opvallend resultaat omdat de overige oud-studenten de meeste waardering geven aan hun mentor.

Begeleiding mentor
n = mannelijke respondenten

	n	%
Zeet onprettig	2	7
Onprettig	0	0
Neutraal	1	4
Prettig	6	21
Zeet prettig	19	68
	28	100

n = vrouwelijke respondenten

	n	%
Zeet onprettig	2	4
Onprettig	7	7
Neutraal	1	2
Prettig	16	35
Zeet prettig	24	52
	29	100

Begeleiding schoolmaatschappelijk werker

60% van de oud-studenten die de enquête hebben ingevuld ontvingen begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker. Hiervan geeft de ruime meerderheid aan dat zij de begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker als prettig hebben ervaren. Vanuit de enquêtevraag: 'Hoe heb jij de begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker ervaren gedurende het traject?', komt naar voren dat de oud-studenten van het eerste traject, dus voor juli 2013, minder tevreden zijn dan de jongeren die later het traject hebben gevolgd. Bij het eerste deel heeft 31% van de oud-studenten de begeleiding als zeer prettig ervaren, terwijl vanaf 2013 55% van de oud-studenten aangeeft dat zij het als zeer prettig hebben ervaren. Als de ervaringen van prettig en zeer prettig bij elkaar wordt opgeteld, komt er wederom uit dat de oud-studenten van 2013-2015 meer tevreden zijn over de begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker. 87% van de mannen die de enquête hebben ingevuld zijn tevreden over de begeleiding die zij hebben gekregen vanuit de schoolmaatschappelijk werker. Daarnaast is 69% van de vrouwen tevreden over de begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker die hen is aangeboden. De begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker wordt voornamelijk door de oud-studenten die binnen kwamen met de hulpvraag: 'problemen op meerdere leefgebieden' positief gewaardeerd. 93% van de oud-studenten heeft deze begeleiding als prettig ervaren. De oud-studenten die met de andere hulpvragen binnen kwamen hebben gemiddeld 67% de begeleiding van schoolmaatschappelijk werker als prettig ervaren.

Begeleiding schoolmaatschappelijk werker
n = respondenten 2009-2013

	n	%
Zeet onprettig	2	15
Onprettig	0	0
Neutraal	3	23
Prettig	4	31
Zeet prettig	4	31
	13	100

n = respondenten 2013-2015

	n	%
Zeet onprettig	0	0
Onprettig	1	3
Neutraal	5	16
Prettig	8	26
Zeet prettig	17	55
	31	100

Begeleiding schoolmaatschappelijk werker

n = mannelijke respondenten

	n	%
Zeer onprettig	0	0
Onprettig	0	0
Neutraal	2	13
Prettig	4	27
Zeer prettig	9	60
	15	100

Begeleiding schoolmaatschappelijk werker

n = respondenten die een nieuwe opleiding wilden kiezen maar niet wisten welke

	n	%
Zeer onprettig	1	4
Onprettig	1	4
Neutraal	6	26
Prettig	6	26
Zeer prettig	9	40
	23	100

n = respondenten die ingeschreven zijn voor een nieuwe opleiding maar die nog niet start

	n	%
Zeer onprettig	1	16
Onprettig	0	0
Neutraal	1	16
Prettig	2	34
Zeer prettig	2	34
	6	100

Handvatten

Een opvallend resultaat dat naar voren komt bij de enquêtevraag met betrekking tot aangereikte handvatten vanuit de begeleiding, is dat één derde aangeeft geen handvatten aangereikt te hebben gekregen vanuit de begeleiding. Deze analyse zullen wij verder uitwerken. Wat op valt is dat 47% van het mannelijke geslacht handvatten aangereikt heeft gekregen van de mentor die zij tot op heden gebruiken, van de vrouwen is dit 20%. Bij de controle variabele leeftijd is het opvallend dat 10% van de oud-studenten van 16 en 17 jaar vonden dat de schoolmaatschappelijk werker hen de meeste handvatten hadden aangereikt. 33% van de 16 en 17-jarigen heeft het meeste baat gehad bij de begeleiding van de leraren. 5% van de oud-studenten van 18 en 19 hebben de meeste handvatten aangereikt gekregen van de schoolmaatschappelijk werker en 19% van de leraren. Van de oud-studenten boven de 20 jaar vond 31% dat zij de meeste hulp hadden gehad van de schoolmaatschappelijk werker, daarnaast heeft 15% de meeste hulp ondervonden van de leraren bij het beantwoorden van hun hulpvraag. Het opvallende aan deze enquêtevraag is het grote aantal oud-studenten die het antwoord: 'niet van toepassing' hebben gegeven. Daarnaast is het opvallend dat de

n = vrouwelijke respondenten

	n	%
Zeer onprettig	2	7
Onprettig	1	3
Neutraal	6	21
Prettig	8	28
Zeer prettig	12	41
	29	100

n = respondenten die problemen hebben op één of meerdere leefgebieden

	n	%
Zeer onprettig	0	0
Onprettig	0	0
Neutraal	1	7
Prettig	4	27
Zeer prettig	10	66
	15	100

n = aantal vrouwelijke respondenten

	n	%
Mentor	9	20
Schoolmaatschappelijk werker	6	13
Docenten	13	28
Niet van toepassing	18	39
	46	100

oud-studenten van boven de 20 jaar de schoolmaatschappelijk werker veel meer waarderen dan de andere leeftijdscategorieën. Ons theoretisch kader verteld hierover dat het van waarde is dat jongeren in hun adolescentiefase worden aangesproken op hun gedrag en er kritisch wordt gekeken naar het gedrag van de jongeren (hoofdstuk 1 §3). Deze kritische blik en het aanspreken op gedrag wordt toegepast tijdens de begeleiding van de jongeren.

Handvatten begeleiding

n = aantal mannelijke respondenten

	n	%
Mentor	13	47
Schoolmaatschappelijk werker	3	11
Leraren	6	21
Niet van toepassing	6	21
	28	100

Handvatten begeleiding

n = respondenten die een nieuwe opleiding wilden kiezen maar niet wisten welke

	n	%
Mentor	16	36
Schoolmaatschappelijk werker	3	7
Leraren	11	24
Niet van toepassing	15	33
	45	100

n = respondenten die ingeschreven zijn voor een nieuwe opleiding maar die nog niet start

	n	%
Mentor	0	0
Schoolmaatschappelijk werker	1	10
Leraren	4	40
Niet van toepassing	5	50
	10	100

Handvatten begeleiding

n = 16 en 17 jaar

	n	%
Mentor	9	22
Schoolmaatschappelijk werker	4	10
Leraren	13	33
Niet van toepassing	14	35
	40	100

n = 20 jaar en ouder

	n	%
Mentor	4	31

n = respondenten die problemen hebben op één of meerdere leefgebieden

	n	%
Mentor	6	32
Schoolmaatschappelijk werker	5	26
Docenten	4	21
Niet van toepassing	4	21
	19	100

n = 18 en 19 jaar

	n	%
Mentor	9	43
Schoolmaatschappelijk werker	1	5
Docenten	4	19
Niet van toepassing	7	33
	10	100

Schoolmaatschappelijk werker	4	31
Leraren	2	15
Niet van toepassing	3	23
	10	100

Waardevol in de begeleiding van schoolmaatschappelijk werker en mentor

Vanuit deze uitkomsten zien wij dat de oud-studenten veel waarde hebben gehecht aan de persoonlijke gesprekken en het advies wat zij kregen. Een oud-student benoemd: 'Ik ben enorm geholpen in mijn zelfvertrouwen, door de begeleiding heb ik een studiekeuze kunnen maken en ben ik bewuster geworden van mijzelf'. Een tweede opvallend punt is dat er 34 oud-studenten bij deze vraag niets hebben ingevuld. Dit kan komen doordat deze studenten niet specifiek één aspect binnen de begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker en de mentor als meest waardevol hebben ervaren.

<i>Schoolmaatschappelijk werk en de mentor</i>	<i>Aantal personen = 74</i>
Gesprekken en advies	17
Betrokkenheid van mentor of SMW	12
Persoonlijke ontwikkeling	10
Niets ingevuld	34

Waardevol in de begeleiding van de leraren

De tweede open vraag had betrekking op de leraren. De oud-studenten konden hier invullen wat voor hen het meest waardevol was ten aanzien van de leraren. Vanuit de gegeven antwoorden zien wij dat de leraren hoog scoren, omdat er maar enkelen niets hebben ingevuld.

<i>Leraren</i>	<i>Aantal personen = 74</i>
Begeleiding van specifieke leraren	20
Omgangsmanieren	19
Gesprekken en advies	17
Niets ingevuld	18

3.2 Persoonlijk effectiviteit

Meer dan de helft van de respondenten heeft tijdens het PLUS.Deltion traject geleerd om controle (terug) te krijgen over zijn eigen leven. Daartegenover analyseren wij dat één op de zeven oud-studenten dit niet heeft geleerd. Ons theoretisch kader laat zien dat het voor elke adolescent van belang dat hij zijn eigen autonome 'ik' ontwikkeld (hoofdstuk 1 §3). Bij het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit wordt daar aandacht aan gegeven. Vanuit de analyse komt naar voren dat maar één op de zeven oud-studenten dit niet heeft geleerd.

Bijdrage van de groep

Vanuit de enquêtevraag: 'In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van je persoonlijke effectiviteit?', kwam bij de controlevariabele jaargang naar voren dat de oud-studenten die hebben deelgenomen aan het traject voor 2013, minder positief tegenover de groep staan. Namelijk 19% kijkt hier met een negatief gevoel op terug, terwijl de oud-studenten die deelgenomen hebben aan het traject na 2013, voor 2% negatief hierop terugkijkt. Ook valt op dat de oud-studenten van 16 en 17 jaar de groep als positieve bijdrage zien bij hun ontwikkeling, namelijk 65% heeft dit antwoord gegeven. 62% van de oud-studenten van 18 en 19 jaar hebben de ervaring dat het groepsproces heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van het studieonderdeel persoonlijke

effectiviteit, terwijl maar 45% van de oud-studenten van 20 jaar en ouder dit ook zo zien.

Persoonlijke effectiviteit - bijdrage van de groep

n = respondenten jaargang 2009-2013

	n	%
Niet bijgedragen	5	19
Nauwelijks bijgedragen	1	4
Neutraal	7	27
Beetje bijgedragen	9	35
Wel bijgedragen	4	15
	26	100

n = respondenten jaargang 2013-2015

	n	%
Niet bijgedragen	1	2
Nauwelijks bijgedragen	0	0
Neutraal	12	25
Beetje bijgedragen	26	54
Wel bijgedragen	9	19
	48	100

Persoonlijke effectiviteit -bijdrage van de groep

n = 16 en 17 jaar

	n	%
Niet bijgedragen	3	7
Nauwelijks bijgedragen	0	0
Neutraal	11	28
Beetje bijgedragen	18	45
Wel bijgedragen	8	20
	40	100

n = 18 en 19 jaar

	n	%
Niet bijgedragen	3	14
Nauwelijks bijgedragen	2	10
Neutraal	3	14
Beetje bijgedragen	6	29
Wel bijgedragen	7	33
	21	100

n = 20 jaar en ouder

	n	%
Niet bijgedragen	2	15
Nauwelijks bijgedragen	0	0
Neutraal	5	39
Beetje bijgedragen	4	31
Wel bijgedragen	2	15
	13	100

Beantwoording van de hulpvraag

Bij twee derde deel van de respondenten heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van hun persoonlijke effectiviteit en heeft het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit bijgedragen aan het beantwoorden van de hulpvraag. Zij gebruiken regelmatig tot vaak wat zij hebben geleerd bij dit studieonderdeel. Bij de controlevariabele jaargang is te zien dat 23% van de oud-studenten die deelgenomen hebben aan de eerste fase van het traject, vinden dan het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit niet heeft bijgedragen bij het beantwoorden van hun hulpvraag. Daar tegenover staat dat 8% van de oud-studenten van de tweede fase dit als negatief heeft gevoeld. Dit zijn beide grote verschillen in de jaargangen. In deze twee onderstaande tabellen is terug te zien dat de oud-studenten van 2013-2015 vanuit het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit een meer positieve ervaring mee hebben genomen. Alle leeftijdscategorieën hebben in dezelfde mate ondervonden dat het studieonderdeel persoonlijk effectiviteit wel heeft bijgedragen aan het beantwoorden van hun hulpvraag, namelijk tussen de 60% en 65% ziet hiervan de meerwaarde. Deze

is niet uitgewerkt in een frequentietabel omdat er geen grote verschillen zichtbaar zijn. Bij het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit zijn er geen bijzonderheden naar voren gekomen. Er waren geen duidelijke verschillen in de mening van de oud-studenten hierover. Met deze reden is hierover geen analyse geschreven.

Persoonlijke effectiviteit - beantwoording van de hulpvraag

n = respondenten jaargang 2009-2013

	n	%
Niet bijgedragen	4	15
Nauwelijks bijgedragen	2	8
Neutraal	7	27
Beetje bijgedragen	8	31
Wel bijgedragen	5	19
	26	100

n = respondenten jaargang 2013-2015

	n	%
Niet bijgedragen	3	6
Nauwelijks bijgedragen	1	2
Neutraal	12	25
Beetje bijgedragen	19	40
Wel bijgedragen	13	27
	48	100

Waardevol vanuit het programma

Op deze vraag hebben 69 oud-studenten gereageerd.

Door middel van coderingen hebben wij de vraag onderverdeeld in verschillende categorieën, namelijk: persoonlijke ontwikkeling, studieonderdeel en opbouw van het programma. 21 oud-studenten vonden de persoonlijke ontwikkeling het meest waardevol tijdens het PLUS.Deltion traject. Daarnaast geven 21 van de oud-studenten aan dat zij de persoonlijke ontwikkeling die zij hebben doorgemaakt het meest waardevol vonden. 13 oud-studenten hebben het meeste gehad aan de studieonderdelen die werden aangeboden. 9 oud-studenten vulden niets in.

<i>Meeste waardevol van het programma</i>	<i>Aantal personen = 69</i>
De indeling/structuur van het programma	26
Persoonlijke ontwikkeling	21
Aangeboden studieonderdelen	13
Niets ingevuld	9

3.3 Sociale vaardigheden

Meer dan drie kwart van de oud-studenten heeft in meer of mindere mate geleerd om controle te krijgen over zichzelf en deze te behouden. Voor de helft van de respondenten heeft de groep deze ontwikkeling bevorderd. In ons theoretisch kader is hierover te lezen dat het PLUS.Deltion traject eraan werkt om de jongeren meer controle over hun eigen leven te geven. Dit doen zij om de draagkracht van de jongeren te vergroten, het vak sociale vaardigheden heeft hier een aandeel in (hoofdstuk 1 §3).

n = respondenten jaargang 2013-2015

	n	%
Niet bijgedragen	2	4
Nauwelijks bijgedragen	6	12
Neutraal	15	31
Beetje bijgedragen	18	38
Wel bijgedragen	7	15
	48	100

Beantwoorden van de hulpvraag

De helft van de respondenten geeft aan dat het studieonderdeel sociale vaardigheden heeft bijgedragen aan het beantwoorden van hun hulpvraag. Van de oud-studenten die deel hebben genomen aan het traject voor 2013 heeft 24% geen hulp van het studieonderdeel gehad voor het beantwoorden van de hulpvraag. Van de oud-studenten die deel hebben genomen aan het traject na 2013 heeft 16% hier geen meerwaarde aan ondervonden. Vanuit deze uitkomsten komt wederom naar voren dat de jaargangen na 2013 een betere ervaring hebben met het traject.

Sociale vaardigheden - beantwoording van de hulpvraag

n = respondenten jaargang 2009-2013

	n	%
Niet bijgedragen	3	12
Nauwelijks bijgedragen	3	12
Neutraal	7	27
Beetje bijgedragen	11	43
Wel bijgedragen	2	8
	26	100

Toepassing sociale vaardigheden

Acht van de tien respondenten geeft aan dat zij het geleerde van het studie onderdeel sociale vaardigheden inzetten in het dagelijks leven. Op de vraag: 'In welke mate gebruik je het geleerde van sociale vaardigheden?' zijn significante verschillen te zien. 40% van de oud-studenten die niet wisten welke opleiding zij moesten kiezen, gebruikt regelmatig het geleerde van sociale vaardigheden. 32% van de oud-studenten die problemen hadden op meerdere leefgebieden zetten in het dagelijks leven in wat zij hebben geleerd bij sociale vaardigheden. De oud-studenten waarvan de opleiding nog niet startte, zetten het geleerde het vaakst in. 60% van de oud-studenten zet het geleerde met regelmaat in. Dit is opvallend omdat het voor de oud-studenten een overbruggingsperiode is naar een volgende opleiding, maar zij zetten de aangereikte handvatten het meeste in.

Sociale vaardigheden – Toepassing

n = respondenten die niet weten welke opleiding zij willen gaan volgen

	n	%
Vaak	5	11
Regelmatig	18	40
Soms	16	36
Nooit	6	13
	45	100

n = respondenten die problemen hebben op één of meerdere leefgebieden

	n	%
Vaak	5	26
Regelmatig	6	32
Soms	6	32
Nooit	2	10
	19	100

n = respondenten die ingeschreven zijn voor een nieuwe opleiding maar die nog niet start

	n	%
Vaak	1	10
Regelmatig	6	60
Soms	2	20
Nooit	1	10
	10	100

Bijdrage van de groep

Bij het studieonderdeel sociale vaardigheden komt naar voren dat 27% van de oud-studenten voor 2013, de groep niet als meerwaarde voor hun ontwikkeling hebben ervaren. De tweede fase vanaf 2013 heeft op deze vraag met 13% gescoord. Op de vraag of de groep heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van het studieonderdeel sociale vaardigheden, heeft 27% van de oud-studenten die binnenkwamen met de hulpvraag: 'problemen op één of meerdere leefgebieden', aangegeven dat de groep niets heeft bijgedragen. 16% van de oud-studenten die nog niet wisten welke opleiding zij wilden doen heeft geen meerwaarde gezien van het werken in groepen. 10% van de oud-studenten waarvan de opleiding nog niet startte, vonden dat de groep niet heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van sociale vaardigheden. 48% van de oud-studenten van 16 en 17 jaar vindt dat de

groep heeft bijgedragen aan hun ontwikkeling bij het studieonderdeel sociale vaardigheden. Bij de leeftijdscategorieën ziet 46% van de oud-studenten van 18 en 19 jaar ook de bijdrage van de groep, terwijl 38% van de oud-studenten boven de 20 meerwaarde hebben ondervonden van het groepsproces. Vanuit deze gegevens komt wederom naar voren dat de oud-studenten boven de 20 jaar de minste waarde hechten aan het groepsproces. Dit kan door de verschillende leeftijdsfasen komen waarin de oud-studenten zich bevinden. Een fase waarin zij zich bewuster zijn van zichzelf en minder waarde hechten aan de mening of het gedrag van medestudenten.

Het werken in groepen hebben vijf geïnterviewde als erg positief ervaren. Alle vijf noemden zij dat er in de groep een fijne sfeer was, dat het gezellig was en drie noemen daar nog bij dat het fijn is dat er veel begrip is omdat iedereen iets heeft en sommigen ook dezelfde problemen hebben. De andere twee geïnterviewde hadden zowel positieve als negatieve punten over het werken in groepen. Eén gaf aan dat hij het positief heeft ervaren omdat er aan een gezamenlijk doel wordt gewerkt. Hij vond het nadelig dat er verschillende problematieken in één klas zaten, hierdoor zaten er veel verschillende mensen in één groep. De andere geïnterviewde heeft het werken in een groep deels positief ervaren. Hij vond het gezellig omdat je altijd iemand had om mee te praten. Het heeft echter geen invloed gehad op zijn eigen ontwikkelingen in het traject. Hij doet immers liever dingen in zijn ééntje.

Sociale vaardigheden – bijdrage van de groep
n = respondenten jaargang 2009-2013

	n	%
Niet bijgedragen	4	15
Nauwelijks bijgedragen	3	12
Neutraal	8	31
Beetje bijgedragen	7	27
Wel bijgedragen	4	15
	26	100

Sociale vaardigheden – bijdrage van de groep
n = respondenten die nog niet weten welke opleiding zij willen gaan volgen

	n	%
Niet bijgedragen	4	9
Nauwelijks bijgedragen	3	7
Neutraal	14	31
Beetje bijgedragen	17	38
Wel bijgedragen	7	15
	45	100

n = respondenten die ingeschreven zijn voor een nieuwe opleiding maar die nog niet start

	n	%
Niet bijgedragen	1	10
Nauwelijks bijgedragen	0	0
Neutraal	4	40
Beetje bijgedragen	3	30
Wel bijgedragen	2	20
	10	100

n = respondenten jaargang 2013-2015

	n	%
Niet bijgedragen	2	4
Nauwelijks bijgedragen	4	9
Neutraal	15	31
Beetje bijgedragen	17	35
Wel bijgedragen	10	21
	48	100

n = respondenten die problemen hebben op één of meerdere leefgebieden

	n	%
Niet bijgedragen	1	6
Nauwelijks bijgedragen	4	21
Neutraal	5	26
Beetje bijgedragen	4	21
Wel bijgedragen	5	26
	19	100

Sociale vaardigheden – bijdrage van de groep

n = 16 en 17 jaar

	n	%
Niet bijgedragen	2	5
Nauwelijks bijgedragen	2	5
Neutraal	13	32
Beetje bijgedragen	16	40
Wel bijgedragen	7	8
	40	100

n = 20 jaar en ouder

	n	%
Niet bijgedragen	1	8
Nauwelijks bijgedragen	3	23
Neutraal	4	31
Beetje bijgedragen	3	23
Wel bijgedragen	2	15
	13	100

n = 18 en 19 jaar

	n	%
Niet bijgedragen	3	14
Nauwelijks bijgedragen	2	10
Neutraal	6	28
Beetje bijgedragen	5	24
Wel bijgedragen	5	24
	21	100

Groepsproces

Bij het groepsproces zien wij terugkomen dat de oud-studenten voornamelijk de omgangsvormen als erg waardevol hebben ervaren. 27 respondenten, dus bijna de helft, geven dit als prettig aan. Met het groepsproces werd voornamelijk onderzocht in hoeverre het werken in groepen heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van de oud-studenten. 16 jongeren geven aan dat zij veel hebben gehad aan de gezelligheid in de groep. 12 oud-studenten zagen een meerwaarde in het samen ontwikkelen als één groep. 8 jongeren hebben bij deze vraag geen antwoord gegeven.

<i>Groepsproces</i>	<i>Aantal personen = 74</i>
Omgangsvormen	27
Gezelligheid in de groep	16
Als groep ontwikkelen	12
Niets ingevuld	19

3.4. Studievaardigheden

Een overduidelijke meerderheid geeft aan dat zij bewust zijn geworden van hun leermogelijkheden. Op de vraag of de oud-studenten inzicht hebben gekregen in hun eigen leermogelijkheden bij de controlevariabele jaargang, heeft de eerste fase deze vraag met 23% negatief beantwoordt, zij hebben geen inzicht gekregen in hun eigen leermogelijkheden. De oud-studenten die deel hebben genomen aan de tweede fase, dus na 2013, heeft 6% geen inzicht gekregen in hun eigen leermogelijkheden.

Studievaardigheden – inzicht

n = 2009-2013

	n	%
Ja	8	31
Gedeeltelijk	12	46
Nee	6	23

n = 2013-2015

	n	%
Ja	15	31
Gedeeltelijk	30	63
Nee	3	6
	48	100

26 100

Studievaardigheden – inzicht
n = 16 en 17 jaar

	n	%
Ja	11	27
Gedeeltelijk	23	58
Nee	6	15
	40	100

n = 20 jaar en ouder

	n	%
Ja	2	15
Gedeeltelijk	11	85
Nee	0	0
	13	100

Bijdrage van de groep

Meer dan de helft van de respondenten geeft aan dat de groep weinig heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van het studieonderdeel studievaardigheden. 42% van de oud-studenten die hebben deelgenomen aan het programma voor 2013, hebben geen meerwaarde ondervonden van de groep tijdens hun ontwikkeling. Echter 27% van de oud-studenten die na 2013 hebben deelgenomen aan het traject hebben geen positieve ervaring ondervonden van de groepsgenoten. Verder vindt 18% van de mannen dat de groep in geen enkele mate heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van hun studievaardigheden. 9% van de vrouwen vinden dat de groep geen bijdrage heeft gehad aan hun ontwikkeling tijdens het studieonderdeel studievaardigheden. Op de vraag of de groep heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van het studieonderdeel studievaardigheden, zijn de antwoorden uiteenlopend. Van de oud-studenten die nog niet wisten welke opleiding zij wilden doen, vindt 28% dat de groep wel heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van het studieonderdeel. 40% van de oud-studenten waarbij de opleiding nog niet startte vindt dat de groep heeft bijgedragen aan een positieve ontwikkeling. De oud-studenten die binnenkwamen met de hulpvraag: 'problemen op één of meerdere leefgebieden' zijn het meest positief over de bijdrage van de groep aan het studieonderdeel. Namelijk 57% vindt dat de groep heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van het studieonderdeel. Dit is een opvallend verschil omdat oud-studenten met dezelfde hulpvraag bij andere studieonderdelen de groep niet vond bijdragen aan hun ontwikkeling.

Studievaardigheden - Bijdrage van de groep

n = mannelijke respondenten

	n	%
Niet bijgedragen	5	18
Nauwelijks bijgedragen	5	18
Neutraal	7	25
Beetje bijgedragen	7	25
Wel bijgedragen	4	14
	28	100

Studievaardigheden - Bijdrage van de groep

n = 2009-2013

	n	%
--	---	---

n = 18 en 19 jaar

	n	%
Ja	10	48
Gedeeltelijk	8	38
Nee	3	14
	21	100

n = vrouwelijke respondenten

	n	%
Niet bijgedragen	4	9
Nauwelijks bijgedragen	10	22
Neutraal	15	32
Beetje bijgedragen	13	28
Wel bijgedragen	4	9
	46	100

n = 2013-2015

	n	%
Niet bijgedragen	5	10
Nauwelijks bijgedragen	8	17
Neutraal	16	33
Beetje bijgedragen	12	25
Wel bijgedragen	7	15
	48	100

Niet bijgedragen	4	15
Nauwelijks bijgedragen	7	27
Neutraal	6	23
Beetje bijgedragen	8	31
Wel bijgedragen	1	4
	26	100

Studievaardigheden - Bijdrage van de groep

n = respondenten die nog niet weten welke opleiding zij willen volgen

	n	%
Niet bijgedragen	7	16
Nauwelijks bijgedragen	10	22
Neutraal	15	33
Beetje bijgedragen	11	24
Wel bijgedragen	2	5
	45	100

n = respondenten die ingeschreven zijn voor een nieuwe opleiding maar die nog niet start

	n	%
Niet bijgedragen	1	10
Nauwelijks bijgedragen	2	20
Neutraal	3	30
Beetje bijgedragen	3	30
Wel bijgedragen	1	10
	10	100

Beantwoording van de hulpvraag

Bijna één derde deel van de respondenten geeft aan dat dit studieonderdeel niet belemmerend of bevorderend is ervaren bij het beantwoorden van de hulpvraag. Ongeveer 45% van de oud-studenten van 16 en 17 jaar en 20 jaar en ouder hebben de ervaring dat studievaardigheden heeft bijgedragen aan het beantwoorden van hun hulpvraag. Van de jongeren van 18 en 19 jaar bedraagt dit 66%.

Studievaardigheden- beantwoording van de hulpvraag

n = 16 en 17 jaar

	n	%
Niet bijgedragen	4	10
Nauwelijks bijgedragen	6	15
Neutraal	12	30
Beetje bijgedragen	17	42
Wel bijgedragen	1	3
	40	100

n = 20 jaar en ouder

	n	%
Niet bijgedragen	0	0

n = respondenten die problemen hebben op één of meerdere leefgebieden

	n	%
Niet bijgedragen	1	5
Nauwelijks bijgedragen	3	16
Neutraal	4	21
Beetje bijgedragen	6	32
Wel bijgedragen	5	26
	19	100

n = 18 en 19 jaar

	n	%
Niet bijgedragen	1	5
Nauwelijks bijgedragen	2	10
Neutraal	4	19
Beetje bijgedragen	7	33
Wel bijgedragen	7	33
	21	100

Nauwelijks bijgedragen	1	8
Neutraal	6	46
Beetje bijgedragen	5	38
Wel bijgedragen	1	8
	13	100

Toepassing studievaardigheden

Drie kwart van de respondenten geeft aan dat zij het geleerde van dit studieonderdeel inzetten in het dagelijks leven. Dit vinden wij een opvallende analyse omdat meerdere respondenten aangeven geen meerwaarde hebben ondervonden van het studieonderdeel terwijl zij het geleerde wel inzetten in de praktijk. Op de vraag: 'In welke mate gebruik je het geleerde van het studieonderdeel studievaardigheden?', hebben de oud-studenten uiteen liggende antwoorden gegeven. 62% van de oud-studenten voor 2013 gebruik het geleerde regelmatig tot soms. Dit terwijl de oud-studenten die deel hebben genomen aan het traject na 2013 er 75%, het geleerde regelmatig tot soms inzet. Daarnaast is het opvallend dat 71% van de mannen aangeeft dat ze nog steeds gebruik maken van wat ze hebben geleerd tijdens studievaardigheden. Van de vrouwen is dit 89%. Dit is een groot verschil van meer dan 15%, met deze reden wordt dit verschil benoemt. 26% van de oud-studenten die binnen kwamen met de hulpvraag 'problemen op één of meerdere leefgebieden', zet vaak het geleerde van studievaardigheden in, 9% van de oud-studenten met de hulpvraag 'welke opleiding zij wilden volgen', zetten het geleerde bij het studieonderdeel studievaardigheden vaak in. Dit terwijl geen van de oud-studenten, waarvan de opleiding nog niet startte, vaak het geleerde inzetten. De oud-studenten waarvan de opleiding nog niet startte geven wel aan dat zij het geleerde regelmatig inzetten, terwijl de oud-studenten van de overige hulpvragen die in mindere mate doen. 58% van de oud-studenten van 16 en 17 jaar hebben door het studieonderdeel studievaardigheden gedeeltelijk inzicht gekregen in hun eigen leermogelijkheden. Van de studenten die 18 en 19 jaar zijn bedraagt dit 38%. De oud-studenten die ouder zijn dan 20 heeft 85% gedeeltelijk inzicht gekregen in zijn eigen leermogelijkheden. Een aantal dat opvalt bij de oud-studenten die 20 jaar en ouder zijn, is dat zij allen inzicht hebben gekregen in hun leermogelijkheid.

Studievaardigheden - Toepassing

n = 2009-2013

	n	%
Vaak	4	15
Regelmatig	8	31
Soms	8	31
Nooit	6	23
	26	100

Studievaardigheden - Toepassing

n = mannelijke respondenten

	n	%
Vaak	5	17
Regelmatig	8	29
Soms	7	25
Nooit	8	29
	28	100

Studievaardigheden - Toepassing

n = 2013-2015

	n	%
Vaak	5	10
Regelmatig	16	33
Soms	20	42
Nooit	7	15
	48	100

n = vrouwelijke respondenten

	n	%
Vaak	4	9
Regelmatig	16	35
Soms	21	45
Nooit	5	11

n = respondenten die problemen hebben op één of meerdere leefgebieden

	n	%
Vaak	5	26
Regelmatig	4	21
Soms	7	37
Nooit	3	16
	19	100

n = respondenten die nog niet weten welke opleiding zij willen volgen

	n	%
Vaak	4	9
Regelmatig	15	33
Soms	17	38
Nooit	9	20
	45	100

n = respondenten die ingeschreven zijn voor een nieuwe opleiding maar die nog niet start

	n	%
Vaak	0	0
Regelmatig	5	50
Soms	4	40
Nooit	1	10
	10	100

3.5. Burgerschap

Burgerschap

Door middel van het studie onderdeel burgerschap is iets meer dan twee derde van de respondenten zicht bewust geworden van hun positie in deze samenleving. De helft van de respondenten geeft aan dat de groep positieve invloed heeft gehad op de ontwikkeling van hun zicht op de samenleving. Van de mannen is 78% zich meer bewust geworden van hun plek in de samenleving door het studieonderdeel burgerschap, van de vrouwen ligt dit percentage op 87%. Met deze analyse komt naar voren dat de vrouwen meer inzetten wat zij hebben geleerd in het dagelijks leven, maar dat zij daarbij ook bewuster zijn geworden van hun plek in de samenleving.

Burgerschap – bewustwording

n = mannelijke respondenten

	n	%
Ja	13	46
Gedeeltelijk	9	32
Nee	6	22
	28	100

n = vrouwelijke respondenten

	n	%
Ja	15	33
Gedeeltelijk	25	54
Nee	6	13
	46	100

Beantwoording van de hulpvraag

Eén derde geeft aan dat het studieonderdeel burgerschap heeft bijgedragen aan het beantwoorden van hun hulpvraag, daarnaast geeft iets meer dan één derde aan dat het niet bevorderend of belemmerend was voor het beantwoorden van hun hulpvraag. 61% van de oud-studenten van de eerste fase hebben de ervaring dat het studieonderdeel burgerschap een beetje heeft bijgedragen aan het beantwoorden van hun hulpvraag. Van de oud-studenten die hebben deelgenomen aan het traject na 2013 is dit 70%. Het onderdeel burgerschap heeft voor 21% van de oud-studenten die binnenkwamen met de hulpvraag dat zij niet wisten welke opleiding zij wilden doen, bijgedragen aan het beantwoorden van hun hulpvraag. Voor de oud-studenten die binnen kwamen met de hulpvraag: 'problemen op één of meerdere leefgebieden' was dit 36%. Daarnaast heeft 60% van de oud-studenten met de hulpvraag dat de opleiding nog niet was gestart aangegeven dat burgerschap heeft bijgedragen aan het beantwoorden van hun hulpvraag. Opvallend is dat, bij beide uitgewerkte enquêtevragen, de oud-studenten

n = 18 en 19 jaar

	n	%
Niet bijgedragen	3	14
Nauwelijks bijgedragen	3	14
Neutraal	7	33
Beetje bijgedragen	6	29
Wel bijgedragen	2	11
	21	100

dezelfde hulpvraag hebben: 'Ingeschreven voor een nieuwe opleiding maar deze start nog niet', en ze erg positief zijn over het onderdeel burgerschap. De oud-studenten met die hulpvraag hebben volgens deze analyse zeker baat gehad bij het studieonderdeel burgerschap. Ook vindt 25% van de oud-studenten van 16 en 17 jaar dat het studieonderdeel burgerschap niet heeft bijgedragen aan het beantwoorden van hun hulpvraag. 28% van de oud-studenten van 18 en 19 heeft de ervaring dat het studieonderdeel burgerschap geen meerwaarde heeft gehad in het beantwoorden van hun hulpvraag. Van de oud-studenten die ouder zijn dan 20 jaar heeft 46% het idee dat er geen meerwaarde zat bij het studieonderdeel burgerschap voor het beantwoorden van hun hulpvraag. Het is opvallend dat de uitkomsten van 'niet bijgedragen' bijna even laag zijn als 'wel bijgedragen'.

Burgerschap – beantwoording van de hulpvraag

n = 16 en 17 jaar

	N	%
Niet bijgedragen	4	10
Nauwelijks bijgedragen	6	15
Neutraal	19	47
Beetje bijgedragen	9	23
Wel bijgedragen	2	5
	40	100

n = 20 jaar en ouder

	N	%
Niet bijgedragen	3	23.3
Nauwelijks bijgedragen	3	23.3
Neutraal	3	23.3
Beetje bijgedragen	2	15
Wel bijgedragen	2	15
	13	100

Burgerschap – beantwoording van de hulpvraag

n = 2009-2013

	n	%
Niet bijgedragen	4	15
Nauwelijks bijgedragen	6	23
Neutraal	8	31
Beetje bijgedragen	7	27
Wel bijgedragen	1	4
	26	100

n = 2013-2015

	n	%
Niet bijgedragen	4	8
Nauwelijks bijgedragen	5	10
Neutraal	15	31
Beetje bijgedragen	17	36
Wel bijgedragen	7	15
	48	100

Burgerschap – beantwoording van de hulpvraag

n = respondenten die nog niet weten welke opleiding ze willen doen

	n	%
Niet bijgedragen	6	13
Nauwelijks bijgedragen	9	21
Neutraal	20	44
Beetje bijgedragen	8	18
Wel bijgedragen	2	4

n = respondenten die problemen hebben op één of meerdere leefgebieden

	n	%
Niet bijgedragen	3	16
Nauwelijks bijgedragen	3	16
Neutraal	6	32
Beetje bijgedragen	3	16
Wel bijgedragen	4	20
	19	100

45 100

n = respondenten die ingeschreven zijn voor een nieuwe opleiding maar die nog niet start

	n	%
Niet bijgedragen	1	10
Nauwelijks bijgedragen	0	0
Neutraal	3	30
Beetje bijgedragen	6	60
Wel bijgedragen	0	0
	10	100

Toepassing burgerschap

Het is opvallend dat een kwart van de respondenten het geleerde nooit inzet in het dagelijks leven. Terwijl dit percentage bij soortgelijke vragen lager ligt. 36% van de mannen die de enquête hebben ingevuld geeft aan bij de vraag: 'In welke mate gebruik je het geleerde van het studieonderdeel burgerschap?' als antwoord dat zij dit soms inzetten. 52% van de vrouwen geeft aan dat zij het geleerde soms inzetten.

Burgerschap – Toepassing

n = respondenten die nog niet wisten welke opleiding zij moesten gaan volgen

	n	%
Niet bijgedragen	7	16
Nauwelijks bijgedragen	5	11
Neutraal	15	33
Beetje bijgedragen	16	36
Wel bijgedragen	2	4
	45	100

n = respondenten die problemen hebben op één of meerdere leefgebieden

	n	%
Niet bijgedragen	2	11
Nauwelijks bijgedragen	2	11
Neutraal	5	26
Beetje bijgedragen	5	26
Wel bijgedragen	5	26
	19	100

n = respondenten die ingeschreven zijn voor een nieuwe opleiding maar die nog niet start

	n	%
Niet bijgedragen	1	10
Nauwelijks bijgedragen	0	0
Neutraal	1	10
Beetje bijgedragen	7	70
Wel bijgedragen	1	10
	10	100

Burgerschap – Toepassing

n = mannelijke respondenten

	n	%
Vaak	2	7
Regelmatig	8	29
Soms	10	36
Nooit	8	28
	28	100

n = vrouwelijk respondenten

	n	%
Vaak	3	7
Regelmatig	8	17
-	-	-

n = 2013-2015

	n	%
Niet bijgedragen	6	12
Nauwelijks bijgedragen	6	12
Neutraal	21	44
Beetje bijgedragen	10	21
Wel bijgedragen	5	11
	48	100

Bijdrage van de groep

31% van de oud-studenten van de eerste fase reageren op de volgende vraag negatief: 'In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van jouw zicht op de samenleving?' Zij zagen geen meerwaarde van het werken in groepen ten aanzien van hun ontwikkeling. De tweede fase, de oud-studenten die hebben deelgenomen aan het traject vanaf 2013, hebben deze vraag met 18% negatief beantwoord. Hierin komt weer naar voren dat er vanaf het schooljaar 2013 een positieve draai is geweest in de bijdrage van het groepsproces. In de tweede fase waren de oud-studenten dus meer tevreden over de ontwikkeling die is bijgedragen door het groepsproces. Bij de enquêtevraag: 'In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van het studieonderdeel burgerschap?' heeft 40% van de oud-studenten met de hulpvraag met welke opleiding ze moeten beginnen, beantwoord dat de groep wel heeft bijgedragen aan de ontwikkeling. 52% van de oud-studenten met de hulpvraag problemen op één of meerdere leefgebieden heeft geantwoord dat de groep wel heeft bijgedragen. Van de oud-studenten met de hulpvraag dat de opleiding nog niet is gestart heeft 80% een meerwaarde gezien van de groep die heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van het studieonderdeel burgerschap. De verschillen tussen de drie hulpvragen ligt hier erg hoog. Met deze reden is deze enquêtevraag uitgewerkt.

Burgerschap – bijdrage van de groep

n = 2009-2013

	n	%
Niet bijgedragen	6	23
Nauwelijks bijgedragen	2	8
Neutraal	6	23
Beetje bijgedragen	11	42
Wel bijgedragen	1	4
	26	100

3.6. Beroepenoriëntatie

Zeven op de tien respondenten was aan het einde van het traject in staat om een opleidingskeus te maken die aansluit bij zijn capaciteiten, interesses en persoonlijkheid. Van de oud-studenten die het traject hebben gevolgd voor 2013 was 73% aan het einde in staat om een opleidingskeuze te maken. Van de oud-studenten die het traject hebben gevolgd na 2013 is dit 92%. Om een goede opleidingskeuze te maken is het belangrijk dat de jongeren zichzelf goed kennen, verteld ons theoretisch kader. Het is voor de jongeren een grote stap om te maken door vele omliggende factoren (hoofdstuk 1 paragraaf 2.1). 73% en 92% zijn hoge getallen waarin goed is terug te zien dat er actief wordt gezocht naar een passende opleiding. Van de oud-studenten die deel hebben genomen aan het traject met de hulpvraag: 'Problemen op één of meerdere leefgebieden', heeft 32% geen juiste opleidingskeuze kunnen maken. Van de oud-studenten met de hulpvraag welke opleiding zij moesten doen heeft 11% geen passende opleiding gevonden tijdens het traject. Hierbij is het ook van belang om te kijken naar de oud-studenten die wel de juiste opleiding hebben kunnen vinden in het traject, namelijk 89%. Van de oud-studenten met de hulpvraag waarbij de opleiding nog niet startte hebben alle oud-studenten de passende opleiding gevonden, wat een logisch vervolg is omdat zij al zijn ingeschreven.

Op de enquêtevraag: 'Ben jij aan het einde van dit traject in staat geweest om een juiste opleidingskeuze te maken?' is het bij de controlevariabele leeftijd opvallend dat de oud-studenten van 16 en 17 jaar geantwoord hebben dat 70% dit daadwerkelijk kon. Bij de oud-studenten van 18 en 19 jaar kon 91% een juiste opleiding kiezen. Echter van de oud-studenten die ouder waren dan 20 kon 54% deze keuze maken. Deze percentages zijn hoog. Het is

n = 2013-2015

	n	%
Ja	37	77
Gedeeltelijk	7	15
Nee	4	8
	48	100

opvallend dat er bij de oud-studenten boven de 20 jaar maar iets meer dan de helft de juiste opleiding heeft gevonden.

Opleidingskeuze

Met de laatste vraag van het interview hebben wij gevraagd of de oud-student na het traject duidelijk had welke beroepsrichting hij zou willen volgen. Op deze vraag hebben drie geïnterviewde geantwoord dat zij door het traject duidelijk hebben gekregen welke beroepsrichting zij wilden volgen. Eén respondent zegt doormiddel van het traject wel meer duidelijkheid te hebben gekregen maar kon nog geen keuze maken. Twee andere respondenten hadden niet de hulpvraag die gericht was op het maken van een juiste opleidingskeus. Deze hebben na het traject hun opleiding weer vervolgd waarvoor zij waren ingeschreven. Tenslotte was er één geïnterviewde die al een keuze in opleiding had gemaakt en deze keuze na het traject heeft doorgevoerd.

Beroepenoriëntatie - opleidingskeuze

n = 2009-2013

	n	%
Ja	15	58
Gedeeltelijk	4	15
Nee	7	27
	26	100

Beroepenoriëntatie - opleidingskeuze

n = respondenten die nog niet weten welke opleiding zij willen gaan volgen.

	n	%
Ja	31	69
Gedeeltelijk	9	20
Nee	5	11
	45	100

n = respondenten die problemen hebben op één of meerdere leefgebieden

	n	%
Ja	12	63
Gedeeltelijk	1	5
Nee	6	32
	19	100

n = respondenten die ingeschreven zijn voor een nieuwe opleiding maar die nog niet start

	n	%
Ja	9	90
Gedeeltelijk	1	10
Nee	0	0
	10	100

Beroepenoriëntatie - opleidingskeuze

n = 16 en 17 jaar

	n	%
Ja	28	70
Gedeeltelijk	6	15
Nee	6	15
	40	100

n = 20 jaar en ouder

n = 18 en 19 jaar

	n	%
Ja	17	91
Gedeeltelijk	3	14
Nee	1	5
	21	100

	n	%
Ja	7	54
Gedeeltelijk	2	15
Nee	4	31
	13	100

Beantwoording van de hulpvraag

De helft van de respondenten geeft aan dat het studieonderdeel beroepenoriëntatie een positieve bijdrage heeft geleverd aan het beantwoorden van de hulpvraag. 15% van de oud-studenten die 16 en 17 jaar zijn hebben de ervaring dat zij door het studieonderdeel beroepenoriëntatie geen bijdrage hebben ondervonden bij het beantwoorden van hun hulpvraag. 10% van de oud-studenten van 18 en 19 jaar hebben dit ook ondervonden, terwijl 46% van de oud-studenten van boven de 20 jaar door beroepenoriëntatie geen antwoord hebben gekregen op hun hulpvraag.

Vier van de zeven ondervraagden hadden aan het eind van het traject een antwoord op hun hulpvraag. Zij zagen het traject als een mooie kans die zij hadden gekregen. Zij waren geholpen met dat wat zij nodig hadden. Hier zijn meerdere redenen voor gegeven. Zo gaven zij aan dat dit kwam door de juiste gesprekken die zij hadden met de leraren en dat zij een persoonlijke ontwikkeling hebben doorgemaakt. Drie noemden dat zij de juiste hulp en begeleiding hebben ontvangen tijdens het traject en de aangeleerde vaardigheden daarin helpend waren. Ook noemt nog een geïnterviewde dat hij het programma erg passend vond. Drie van de zeven ondervraagden heeft geen antwoord gekregen op hun hulpvraag. Één geïnterviewde had het idee dat hij geen antwoord op zijn hulpvraag heeft gekregen. Hij legt uit dat dit komt doordat hij niet echt met een hulpvraag kwam, hij wist al wat hij hierna wilde doen maar zijn opleiding was nog niet begonnen. Het PLUS.Deltion traject heeft hem daarom niet per se verder geholpen. Daarnaast had één geïnterviewde wel een antwoord op zijn hulpvraag maar vond hij het traject niet in alles aansluitend. Hij vond dat veel dingen overbodig en niet passend bij zijn hulpvraag. Ten slotte wat er nog één geïnterviewde niet tevreden met het resultaat ten aanzien van zijn hulpvraag. Hij legt uit dat het traject niet bij hem aansloot omdat hij erg veel problemen had. Hij had het idee dat het traject deze signalen niet opvingen en daarom zelf hulp heeft moeten vragen aan de dokter, waarna hij moest stoppen met het traject. Hij verteld dat hij denkt dat het traject voor mensen met een andere hulpvraag wellicht wel helpend is maar wanneer je veel problemen hebt het traject niet aansluitend is.

n = 18 en 19 jaar

	n	%
Niet bijgedragen	1	5
Nauwelijks bijgedragen	1	5
Neutraal	6	28
Beetje bijgedragen	5	24
Wel bijgedragen	8	38
	21	100

Beroepenoriëntatie - beantwoording van de hulpvraag

n = 16 en 17 jaar

	n	%
Niet bijgedragen	6	15
Nauwelijks bijgedragen	0	0
Neutraal	15	37
Beetje bijgedragen	10	25
Wel bijgedragen	9	23
	40	100

n = 20 jaar en ouder

	n	%
--	---	---

Niet bijgedragen	4	31
Nauwelijks bijgedragen	2	15
Neutraal	2	15
Beetje bijgedragen	2	15
Wel bijgedragen	3	24
	13	100

Bijdrage van de groep

De vrouwen zijn minder positief over de bijdrage van de groep aan hun ontwikkeling tijdens het studieonderdeel beroepenoriëntatie. 43% vindt dat het groepsproces niet heeft bijgedragen aan hun ontwikkeling. Van de mannen vindt 25% dat het groepsproces niet heeft bijgedragen aan hun ontwikkeling. Bij de vrouwen is te zien dat zij niet positief zijn over de bijdrage van de groep. Daarnaast heeft 17% van de oud-studenten, die nog niet wisten welke opleiding zij wilden doen, geen meerwaarde van de groep ervaren. Van de oud-studenten die binnen kwamen met problemen op één of meerdere leefgebieden heeft 47% geen meerwaarde ervaren van de groep bij het maken dat hun opleidingskeuze. Dit is ook terug te zien in andere studieonderdelen, dat deze groep oud-studenten geen meerwaarde heeft van de groep. 10% van de oud-studenten waarvan de opleiding nog niet startte hebben geen meerwaarde ondervonden van de groep bij het kiezen van hun opleiding. Het kan zijn dat de groep bijdrage heeft aan de opleidingskeuze die de oud-student maakt. Ook heeft de groep bij 37% van de 16 en 17-jarigen geen bijdrage gehad aan de keuze die zij hebben gemaakt. 19% van de jongeren die 18 en 19 jaar zijn hebben niet het idee dat de groep heeft bijgedragen aan de keuze. Daarnaast geeft 53% van de oud-studenten die ouder zijn dan 20 jaar aan dat zij geen meerwaarde hebben ondervonden van de groep tijdens het maken van hun opleidingskeuze, ook dit is vaker terug te zien in de uitkomsten, dat deze groep minder baat heeft bij het groepsproces.

Beroepenoriëntatie - bijdrage van de groep

n = mannelijke respondenten

	n	%
Niet bijgedragen	7	25
Nauwelijks bijgedragen	0	0
Neutraal	7	25
Beetje bijgedragen	9	32
Wel bijgedragen	5	18
	28	100

Bijdrage van de groep

n = 16 en 17 jaar

	n	%
Niet bijgedragen	7	17
Nauwelijks bijgedragen	8	20
Neutraal	9	23
Beetje bijgedragen	13	32
Wel bijgedragen	3	8
	40	100

n = 20 jaar en ouder

	n	%
Niet bijgedragen	7	53
Nauwelijks bijgedragen	1	8
Neutraal	1	8
Beetje bijgedragen	1	8

n = vrouwelijke respondenten

	n	%
Niet bijgedragen	11	23
Nauwelijks bijgedragen	9	20
Neutraal	9	20
Beetje bijgedragen	10	22
Wel bijgedragen	7	15
	46	100

n = 18 en 19 jaar

	n	%
Niet bijgedragen	4	19
Nauwelijks bijgedragen	0	0
Neutraal	6	29
Beetje bijgedragen	5	23
Wel bijgedragen	6	29
	21	100

Wel bijgedragen	3	23
	13	100

Toepassing beroepenoriëntatie

Op de vraag of de jongeren het geleerde van beroepenoriëntatie toepassen in het dagelijks leven heeft 42% van de oud-studenten van de eerste fase dit beantwoordt met soms of nooit. Daarnaast heeft 64% van de oud-studenten bij de tweede fase deze vraag beantwoordt met soms of nooit. Hieruit komt naar voren dat de oud-studenten in de tweede fase beter in staat waren om de juiste opleidingskeuze te maken, maar dat zij wel minder gebruik maken van hetgeen dat zij hebben geleerd. 'In welke mate gebruik je het geleerde van het studieonderdeel beroepenoriëntatie?', is een vraag die terug komt in onze enquête. 20% van de oud-studenten van 16 en 17 jaar gebruikt dit nooit, 23% van de 18 en 19-jarigen gebruikt dit ook niet, daarnaast zet 38% van de oud-studenten vanaf 20 jaar dit nooit in het dagelijks leven in.

Beroepenoriëntatie - toepassing

n = 2009-2013

	n	%
Vaak	7	27
Regelmatig	8	31
Soms	5	19
Nooit	6	23
	26	100

n = 2013-2015

	n	%
Vaak	7	15
Regelmatig	10	21
Soms	19	39
Nooit	12	25
	48	100

Beroepenoriëntatie – toepassing

n = 16 en 17 jaar

	n	%
Vaak	6	15
Regelmatig	11	27
Soms	15	38
Nooit	8	20
	40	100

n = 18 en 19 jaar

	n	%
Vaak	7	33
Regelmatig	4	19
Soms	5	24
Nooit	5	24
	21	100

n = 20 jaar en ouder

	n	%
Vaak	1	8
Regelmatig	3	23
Soms	4	31
Nooit	5	38
	13	100

Had jij duidelijk welke beroepsrichting je wilde volgen?

61% oud-studenten die het traject volgden voor 2013 hebben de bovenstaande vraag met 'ja' beantwoord. Van de oud-studenten die het traject volgden na 2013 heeft 81% deze vraag positief beantwoordt.

Wat doe jij momenteel in het dagelijks leven?

55% van de oud-studenten die nog niet wisten welke opleiding zij moesten gaan doen, volgen

momenteel een opleiding. Van de oud-studenten die binnen kwamen met de hulpvraag: 'Problemen op één of meerdere leefgebieden', volgt momenteel 68% een opleiding. Daarnaast volgt 80% van de jongeren waarbij de opleiding nog niet startte, nu een opleiding.

62% van de oud-studenten die 16 en 17 jaar zijn volgen momenteel een opleiding, van de 18 en 19-jarigen bedraagt dit 52%. Opvallend is dat er van de oud-studenten boven de 20 76% momenteel een opleiding volgt.

Handvatten

'In hoeverre heb je handvatten aangereikt gekregen die je in het dagelijks leven inzet?' De oud-studenten die het traject hebben gevolgd voor 2013 hebben deze vraag beantwoord met 68% voldoende handvatten of alle handvatten die zij nodig hadden. 93% van de oud-studenten die het traject volgden na 2013 hebben deze vraag beantwoordt met voldoende handvatten of alle handvatten die zij nodig hadden.

Zes van de zeven geïnterviewde hebben één of meerdere waardevolle dingen kunnen noemen die hen is bijgebleven van het traject. Eén respondent antwoord dat het traject prima was maar er niet echt iets waardevols voor hem uit sprong. De andere zes hebben uiteenlopende antwoorden gegeven. Twee respondenten vonden de gezellige sfeer, de betrokkenheid en onderlinge acceptatie het meest waardevol. De andere vier hadden een verschillend antwoord gegeven. De één vond de creatieve therapie heel erg waardevol, een ander de persoonlijke ontwikkeling die hij door had gemaakt en weer een ander antwoordde dat het programma goed aansloot op zijn hulpvraag. De laatste respondent vond de gesprekken erg waardevol, voornamelijk de gesprekken met haar schoolmaatschappelijk werkster.

4. Conclusies, aanbevelingen en discussie

In dit hoofdstuk zullen wij de conclusie weergeven op de hoofdvraag, daarnaast worden er op basis hiervan aanbevelingen gedaan. Wij zullen de conclusies schrijven aan de hand van de gestelde deelvragen. De conclusies geven inzicht in de beleving van oud studenten van het PLUS.Deltion traject en laat daarmee ook zien op welke punten doorontwikkeling of verbetering mogelijk is. Deze aanbevelingen worden gedaan om de kwaliteit een aansluiting bij studenten te bevorderen. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een discussiepunt. In dit hoofdstuk wordt gesproken over de oud-studenten, hiermee doelen wij op de respondenten van het onderzoek.

Wat heeft het PLUS.Deltion traject volgens oud-studenten bijgedragen aan het hanteren van hun hulpvraag en hun (studie)loopbaan?

4.1. Conclusies

Naar aanleiding van het onderzoek kunnen wij stellen dat de oud-studenten het PLUS.Deltion traject positief ervaren hebben. Hieronder hebben wij bij alle deelvragen een conclusie getrokken en daarna een algemene conclusie geformuleerd over het geheel en het werken in groepen.

Begeleiding

Bij de begeleiding tijdens het traject valt op dat de oud-studenten meer waarde hechten aan de begeleiding op betrekkingniveau dan op inhoudsniveau. Bij de begeleiding kwam naar voren dat de oud-studenten veel waarde hechten aan het feit dat er naar hen werd geluisterd en dat de begeleiding hen serieus nam. De oud-studenten gaven weinig tot niets aan over het inhoudelijke aspect van de begeleiding. Het is van belang om te weten dat de begeleiding op betrekkingniveau veelal als waardevol wordt ervaren tijdens het traject (hoofdstuk 1§ 3). Daarnaast komt er overduidelijk naar voren dat de begeleiding in het algemeen als prettig wordt ervaren, de ruime meerderheid van de oud-studenten heeft dit aangegeven. De oud-studenten hebben aangegeven dat zij meer waarde hechten aan het contact met de begeleiding dan de handvatten die de begeleiding heeft aangereikt voor hun verdere ontwikkeling. Hieruit kunnen wij concluderen dat de oud-studenten baat hebben bij de aandacht die zij krijgen van de begeleiding en dit als positief ervaren.

De mentor heeft aan de studenten met de hulpvraag: 'Je kon nog niet starten met een nieuwe opleiding maar stond al wel ingeschreven' geen handvatten aangereikt volgens deze oud-studenten. Dit terwijl de oud-studenten met andere hulpvragen de mentor als belangrijkste begeleiding zien. De conclusie die wij hieruit trekken is dat in grote lijnen de begeleiding van de mentor als zeer waardevol is ervaren en dit voor de grote meerderheid helpend was. De mentor heeft in grote mate bij kunnen dragen aan de beantwoording van de hulpvraag van een ruime hoeveelheid oud-studenten. Verder wordt de begeleiding van de mentor door mannen meer positief ervaren dan door de vrouwen. Hieruit kunnen wij concluderen dat de mannelijke oud-studenten meer waarde hechten aan de begeleiding dan de vrouwelijke oud-studenten.

Tenslotte merkten wij op dat het aantal oud-studenten die niet tevreden waren over de begeleiding, aangaven dat hun problemen te groot waren voor de begeleiding die werd geboden vanuit het PLUS.Deltion traject. Hieruit kunnen wij concluderen dat de hulp die aangeboden werd vanuit het traject was niet voldoende toereikend in verhouding met hun problematiek.

Persoonlijke effectiviteit

Het geleerde van persoonlijke effectiviteit wordt van alle studieonderdelen het meest regelmatig tot vaak ingezet in het dagelijks leven door de oud-studenten. Daarnaast vindt meer dan twee derde van

de oud-studenten dat het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit heeft bijgedragen aan het beantwoorden van hun hulpvraag. Vanuit deze gegevens concluderen wij dat het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit waardevol is en aansluit bij de behoefte van de oud-studenten.

Sociale vaardigheden

Het doel van sociale vaardigheden is om de oud-studenten de controle over hun eigen leven te laten krijgen en deze te behouden, dit doel is ruimschoots behaald. Meer dan drie kwart van de oud-studenten geven aan dat zij de controle over hun eigen leven hebben terug gekregen en deze konden behouden. Het studieonderdeel sociale vaardigheden heeft de invloed gehad op de (studie)loopbaan van de oud-studenten. Veel oud-studenten die binnen zijn gekomen met de verschillende hulpvragen geven aan dat zij het geleerde van sociale vaardigheden toepassen in het dagelijks leven. De oud-studenten waarvan de opleiding nog niet startte hebben veelal weinig problemen maar juist zij scoren hoog op dit studieonderdeel. Hieruit kunnen wij concluderen dat dit studieonderdeel een belangrijke basis is voor de jongeren waarbij zij veel leren over zichzelf.

Studievaardigheden

De analyse over studievaardigheden laat zien dat meerdere respondenten aangeven geen meerwaarde te hebben ondervonden van het studieonderdeel, maar deze wel toepassen in de praktijk. Hieruit kunnen wij concluderen dat het geen opvallende bijdrage heeft geleverd aan het studieonderdeel beantwoorden van de hulpvraag maar wel aan hun (studie)loopbaan. Een opvallend feit is dat bijna alle oud-studenten boven de 20 jaar inzicht hebben gekregen in hun eigen leermogelijkheden. Hieruit kunnen wij concluderen dat studievaardigheden aansluit bij hun behoefte.

Burgerschap

Het studieonderdeel burgerschap heeft de oud-studenten bewust gemaakt van hun plek in de samenleving, maar dit heeft niet bijgedragen aan het beantwoorden van hun hulpvraag. Dit grote verschil is opvallend omdat 3 van de 4 respondenten aangeven dat zij het geleerde van het studieonderdeel burgerschap inzetten in het dagelijks leven. Het voegt dus wel iets toe aan de ontwikkeling van de oud-studenten maar niet specifiek gericht op de hulpvraag. Het studieonderdeel burgerschap scoort het laagst bij het beantwoorden van de hulpvraag. Bij de overige studieonderdelen zien wij terug dat meer dan de helft van de oud-studenten vinden dat het studieonderdeel zowel positief als zeer positief heeft bijgedragen.

Beroepenoriëntatie

Bij het studieonderdeel beroepenoriëntatie geeft 70% van de oud-studenten aan dat zij in staat waren om een juiste opleidingskeuze te maken. Dit was het gestelde doel voor het studieonderdeel beroepenoriëntatie. Te concluderen is dat dit een bijzonder hoge en positieve beoordeling oplevert, en het belangrijkste doel binnen het studieonderdeel beroepenoriëntatie behaald is volgens de ervaring van de oud-studenten. Ook een opvallend feit is dat de oud-studenten boven de 20 jaar meer moeite blijken te hebben bij het vinden van een juiste opleiding. Hieruit concluderen wij dat het studieonderdeel beroepenoriëntatie niet toereikend is voor deze leeftijdscategorie.

Algemene conclusie

Bijna alle respondenten vinden dat zij handvatten aangereikt hebben gekregen om hun hulpvraag te beantwoorden. Ook wist 75% van de oud-studenten welke opleiding zij wilden volgen door middel van het traject. Daarbij is vanuit de data te zien dat er nauwelijks verschillen zijn in de beleving van het PLUS.Deltion traject tussen mannen en vrouwen.

Bij alle studieonderdelen kunnen wij concluderen dat de doelen hiervan zijn behaald. Bij elk

studieonderdeel geeft meer dan 80% aan dat zij dat (gedeeltelijk) geleerd hebben. Van al deze studieonderdelen scoort beroepenoriëntatie het hoogst.

Ook kunnen wij concluderen vanuit het onderzoek dat de oud-studenten het traject na juli 2013 meer positief beleefd hebben dan de jaren daarvoor. Het is een opvallende conclusie dat het traject beduidend meer helpend wordt ervaren na juli 2013. Het lijkt erop dat de kwaliteit van het aangeboden traject is verbeterd zowel in begeleiding als studieonderdelen, wat waarschijnlijk de meer positieve ervaringen verklaard. Wij denken dat dit niet alleen komt door het samenvoegen van de verschillende hulpvragen maar dat er andere veranderingen hebben plaatsgevonden. Een ontwikkelingspunt zou kunnen zijn dat de leraren meer ervaring hebben gekregen met het traject en het zich meer eigen hebben gemaakt, hierdoor kunnen zij het beter overbrengen op de studenten. Daarnaast zal de verlopen tijd invloed hebben gehad op de ervaring van de studenten. De oud-studenten die met de hulpvraag: 'Inschreven voor een nieuwe opleiding maar de opleiding startte nog niet' het traject gestart zijn, hebben zowel begeleiding als studieonderdelen meer positief ervaren dan de andere hulpvragen. Vanuit dit onderzoek komt naar voren dat zij meer hebben geleerd en meer hebben meegenomen vanuit het traject. Een logische reden hiervoor zou kunnen zijn dat deze oud-studenten al weten welke opleiding zij willen volgen hierdoor hebben zij geen hulpvraag waaraan gewerkt moet worden.

Werken in groepen

Bij het bevragen op de ervaringen van het PLUS.Deltion traject is ook gekeken naar het werken in groepsverband en de ervaringen daarmee. Bij het werken in groepen wat het opvallend dat leeftijd van invloed is op de manier waarop het werken in groepen beleefd wordt. Zo is te zien dat oudere studenten minder waarde hechten aan het werken in de groep. Dit wordt bevestigd vanuit de theorie (Hoofdstuk 1 §3). Hier komt naar voren: hoe ouder jongeren zijn, hoe minder waarde zij hechten aan anderen en zich in mindere mate laten beïnvloeden dit wordt bevestigd door het onderzoek. Verder heeft minder dan de helft van de oud-studenten bij elk studie onderdeel aangegeven dat het werken in de groep invloed heeft gehad op hun ontwikkeling tijdens het traject. De grote meerderheid van de oud-studenten ervaren het werken in groepen niet als negatief, de ervaringen werden over het algemeen neutraal ervaren. Vanuit het onderzoek kwam dus naar voren dat de grote meerderheid van de oud-studenten geen noemenswaardige bijdrage heeft gehad van het werken in groepen.

4.2. Aanbevelingen

De conclusies geven inzicht in de beleving van oud-studenten van het PLUS.Deltion traject en laat daarmee ook zien op welke punten doorontwikkeling of verbetering mogelijk is. Daarom worden er in deze paragraaf aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen worden gedaan om de kwaliteit en aansluiting bij de studenten te bevorderen.

- *Meer expertise voor de studenten die binnenkomen met de hulpvraag 'problemen op één of meerdere leefgebieden'.*

Het is voor het PLUS.Deltion traject aan te bevelen dat zij andere expertise bieden aan de studenten met de hulpvraag 'problemen op één of meerdere leefgebieden'. Hiermee bedoelen wij dat zij studenten op een snellere manier doorverwijzen naar andere hulpverleningsinstanties. Wij bevelen dit aan omdat wij door middel van de enquête en de diepte interviews tot de conclusie zijn gekomen dat de begeleiding aan deze groep studenten niet toereikend genoeg is. Dit concluderen wij doordat de studenten met deze hulpvraag veelal aangaven niet of niet voldoende antwoord hebben gekregen op de hulpvraag waarmee zij binnenkwamen.

- *Het studieonderdeel burgerschap passend maken in het traject ten aanzien van de hulpvragen waarmee studenten binnenkomen.*

Het is aan te raden om het studieonderdeel burgerschap passend te maken zodat het van toegevoegde waarde is met betrekking tot de hulpvraag van de studenten. De studenten geven aan dat zij veel hebben aan het geleerde maar dit niet van toegevoegde waarde was bij het beantwoorden van hun hulpvraag. Hierdoor lijkt het ons van meerwaarde om dit studieonderdeel aan te passen. De focus ligt op visie ontwikkeling van de samenleving. Wij zijn ons bewust dat het onderdeel burgerschap verplicht is op het mbo (mbo'ers moeten verplicht les krijgen in burgerschap, 2016). De studenten volgen het traject om een antwoord te vinden op hun hulpvraag, maar vanuit ons onderzoek komt naar voren dat het studieonderdeel burgerschap hierin niet toereikend genoeg is. Wellicht zou er een vervolgonderzoek gestart kunnen worden met betrekking tot het studieonderdeel burgerschap.

- *De invloed van het werken in groepen met het oog op de visie van het PLUS.Deltion nader bekijken en wellicht opnieuw belichten en/of veranderingen aanbrengen*

Onze opdrachtgevers vanuit het PLUS.Deltion traject gaven aan dat het werken in groepen als belangrijke factor wordt gezien. Dit omdat de studenten hierdoor groeien op verschillende vlakken: samenwerken, luisteren, conflicthantering etc. Uit het onderzoek werd duidelijk dat de invloed van het werken in groepen niet erg hoog is beoordeeld en dus niet direct als helpend is ervaren. Voor het PLUS.Deltion traject is het daarom nuttig om in te zoomen op welke manier het werken in groepen wordt ingepast binnen het traject. Aan de hand van deze analyse zijn er wellicht veranderingen mogelijk om of in het traject meer focus te leggen op het werken in groepen of de studenten meer bewust te maken van het werken in groepen en de invloeden hiervan.

- *Achterhalen waarom het traject positiever beleefd wordt na juli 2013*

Wij raden aan om intern te onderzoeken wat de reden is dat het traject verbeterd is na juli 2013. Uit ons onderzoek blijkt dat het traject een positieve wending heeft gemaakt. In alle facetten komt het traject beter naar voren na juli 2013. Dit raden wij aan omdat het voor het PLUS.Deltion traject nuttig is om te weten wat de oorzaak is van deze positieve wending. Deze oorzaak zal inzicht geven in de reden van deze kwaliteitstoename. Deze inzichten kunnen gebruikt worden voor verdere ontwikkeling binnen het PLUS.Deltion traject.

- *Het zou interessant zijn om bij een vervolgonderzoek te onderzoeken wat de reden is waarom er over de begeleiding op inhoudsniveau niets wordt gezegd.*

Vanuit ons onderzoek is het ons opgevallen dat de begeleiding die wordt geboden voornamelijk persoonlijk wordt gewaardeerd, maar vanuit de begeleiding geven de oudstudenten aan dat zij geen handvatten aangereikt gekregen hebben met betrekking tot hun hulpvraag. Wij denken dat het interessant is om te onderzoeken of het inhoudsniveau belangrijk is bij de begeleiding. Dit zal duidelijk maken of begeleiding op inhoudsniveau gemist wordt binnen de begeleiding of dat het betrekkningsniveau toereikend genoeg is. Hieruit kunnen handvatten voortvloeien die belangrijk zijn voor het waarborgen van de kwaliteit binnen de begeleiding en er wellicht verbeteringen worden doorgevoerd.

- *Het zou helpend zijn als de studenten boven de 20 jaar extra begeleiding krijgen bij het maken van een juiste opleidingskeuze.*

Vanuit de respondenten die ouder dan 20 jaar zijn is gebleken dat zij na het volgen van het

traject nog steeds moeite hebben met het vinden van de juiste opleiding. Zij zijn al op oudere leeftijd vergeleken bij andere mbo studenten, met deze reden is het van belang dat zij na het PLUS.Deltion traject de juiste keuze kunnen maken.

4.3. Discussie

Bij het PLUS.Deltion traject komen jongeren binnen met een hulpvraag. Één van deze hulpvragen is 'problemen op één of meerdere leefgebieden'. Bij de discussie willen wij de focus leggen op deze groep oud-studenten. Zoals in hoofdstuk 1 §3 wordt beschreven is het bieden van passend onderwijs per 2012 verplicht gesteld voor alle scholen. Daarvoor waren er al meerdere maatregelen getroffen om te bezuinigen op de vele kosten die het onderwijs met zich meebrengt. Het Deltion college heeft hier op ingespeeld door het PLUS.Deltion traject te starten en is hier al mee begonnen voordat het passend onderwijs daadwerkelijk werd ingesteld. Hierin is een vooruitstrevende school te zien.

Sinds de zorgplicht van start is gegaan op 1 augustus 2014 (wat betekent zorgplicht?, 2016) wordt op het Deltion College opgemerkt dat er meer aanmeldingen van gediagnostiseerde jongeren zijn dan voorheen. Over de jongeren die worden aangemeld bij het Deltion College met de hulpvraag 'problemen op één of meerdere leefgebieden', zal ons discussiepunt gaan. Zoals in Hoofdstuk 2 §1 wordt beschreven hebben juist deze jongeren meer hulp nodig bij hun ontwikkeling. Daarbij helpt het PLUS.Deltion traject de jongeren om hun draagkracht te vergroten. Maar is het PLUS.Deltion traject daarin toereikend genoeg? Hebben de jongeren niet meer hulp nodig dan er wordt aangeboden? Het ontstaan en in stand houden van een gedragsstoornis bij jongeren is veelal te verklaren vanuit een samenspel tussen een of meerdere ongunstige factoren bij de jongere en zijn omgeving (Tieleman, 2014). De reden dat wij de oud-studenten met de hulpvraag 'problemen op meerdere leefgebieden' willen behandelen is omdat er vanuit het onderzoek is gebleken dat deze groep oud-studenten in mindere mate een antwoord hebben gekregen op hun hulpvraag. Met deze reden willen wij het volgende ter discussie stellen: *heeft het PLUS.Deltion traject genoeg expertise in huis om zorg te dragen voor studenten die binnen komen met de hulpvraag: 'probleem op een of meerdere leefgebieden'?*

In Hoofdstuk 2 §1 staat beschreven dat het voor jongeren tijdens de adolescentiefase een kunst is om een evenwicht te vinden tussen persoonlijke behoeften en verlangens en die van de ander: geven en nemen. Gedurende dit proces is de adolescent bezig met zijn eigen 'ik', en langzaam zal hij een eigen unieke identiteit ontwikkelen. Voor de meeste adolescenten is dit een hele zoektocht die gepaard gaat met onzekerheid en twijfel. Voor elke adolescent is het belangrijk dat hij/zij de ruimte krijgt om deze eigen autonome 'ik' te kunnen ontwikkelen (Hennik, 2006). In deze fase zitten de studenten van het PLUS.Deltion traject. Zij zijn voortdurend bezig om zichzelf te ontwikkelen en te ontplooien.

Wij vinden het van groot belang dat jongeren met problemen op één of meerdere leefgebieden de juiste zorg krijgen. Hoe langer het duurt voor een kind de adequate zorg krijgt hoe langer het zal duren voor er ontwikkelingen zullen plaatsvinden. Ons hart ligt bij het welzijn van de jongeren en wij willen hen helpen. Het is van groot belang voor de jongeren om geholpen te worden bij hun problemen, maar ook voor het systeem van de jongeren. Het zou mooi zijn als er extra aandacht wordt besteed aan deze kwetsbare doelgroep. Een tweede reden is dat het passend onderwijs is ingesteld om te kunnen bezuinigen op het onderwijs, terwijl er op deze manier juist een groter aantal kinderen niet meer terecht kunnen in het onderwijs, op langer termijn zal dit duurder zijn voor de maatschappij. Dit onderzoek toont aan dat de oud-studenten die binnen kwamen met de hulpvraag 'problemen op meerdere leefgebieden' daadwerkelijk meer hulp nodig hebben dan er wordt aangeboden.

Bibliografie

- Aantal vroegtijdige schoolverlaters* . (2016, februari 17). Opgehaald van NJI: <http://www.nji.nl/nl-Actueel-Nieuws-over-de-jeugdsector/2015/Aantal-voortijdige-schoolverlaters-blijft-dalen>
- Alles over de banenafpraak* . (2016, januari 21). Opgehaald van re-employ: <http://re-employ.nl/alles-over-de-banenafpraak-en-het-nieuwe-doelgroepenregister/>
- Beemen, L. (2015). *Ontwikkelingspsychologie* . Houten : Noordhoff .
- beleid* . (2016, 18 februari). Opgehaald van deltion: www.deltion.nl/organisatie/beleid
- Boland, C. (2009). *Het boekwerk*. Amsterdam: Balans .
- Camp, P. (2016, februari 4). *5g-schema*. Opgehaald van cognitieve animatietherapie: <http://www.cognitieveanimatietherapie.nl/5g-schema/>
- de cirkels van invloed en betrokkenheid* . (2016, februari 4). Opgehaald van mijn doelen stellen : <http://www.mijndoelenstellen.nl/hoe-pak-ik-het-aan/modellen/de-cirkels-van-invloed-en-betrokkenheid/>
- de leerstijlen van vermunt*. (2016, februari 4). Opgehaald van persoonlijke leerstijl: <http://www.persoonlijke-leerstijl.com/leerstijlen-van-vermunt.html>
- DM calculator* . (2016, maart 8). Opgehaald van DM testcalculator : <http://www.dmcalculator.nl/calculator/>
- Elsinga, B. (2014). *De jonge professional* . Zwaag: Vior Webmedia V.O.F. .
- feiten en cijfers* . (2016, februari 18). Opgehaald van deltion: <http://deltion.nl/organisatie/feiten-cijfers>
- Hennik, L. (2006). *Psychosociale informatie in kaart* . Houten : Bohn Stafleu van Loghum .
- het doelgroepenregister*. (2016, januari 21). Opgehaald van uwv: <http://www.uwv.nl/werkgevers/werknemer-met-uitkering/wet-banenafpraak/detail/doelgroepregister>
- het enneagram* . (2016, februari 4). Opgehaald van enneagram nederland: <http://www.enneagram-nederland.nl/training-opleiding/enneagram/>
- Lijn, A. R. (2012). *De kleine gids passend onderwijs*. Alphen aan de Rijn: Kluwe .
- Matthijs, M. (2015). *de zorg voor de jeugd* . Amsterdam: NIZW.
- mbo'ers moeten verplicht les krijgen in burgerschap*. (2016, mei 10). Opgehaald van nationale onderwijsgids: <https://www.nationaleonderwijsgids.nl/mbo/nieuws/31744-mbo-ers-moeten-verplicht-les-krijgen-in-burgerschap.html>
- Navis, J. (2016, januari 21). *telegraaf*. Opgehaald van bezuinigingen op passend onderwijs van tafel : http://www.telegraaf.nl/binnenland/22348464/_Passend_onderwijs_gespaard_.html
- Ofman, D. (2002). *Kwaliteit en bezieling in organisaties* . Servire : Utrecht .
- Organisatie* . (2016, februari 1). Opgehaald van Deltion: <http://www.deltion.nl/organisatie>

- Passend onderwijs mbo*. (2016, januari 21). Opgehaald van mbo raad :
<http://www.mborraad.nl/Asset.aspx?q=k9AUHUg8qPXzm%2bx9vzXpHJ3lrFWbtRv9%2fQ%2bjybwDWzBK4YrDvj%2fbi%2fgCS%2fKU3nElXtXe3x8upA1NWc0WF5%2bw5s181iAWH9T%2fdm5o%2b9A%2fU%3d>
- persoonlijkheidsmodel the big five*. (2016, februari 4). Opgehaald van mens en samenleving :
<http://mens-en-samenleving.infonu.nl/psychologie/29128-persoonlijkheidsmodel-the-big-five.html>
- Roest, M. (2016, januari 21). *een woud van begrippen* . Opgehaald van Passend onderwijs :
<http://www.drs-online.nl/artikel.php?ID=863>
- Schumann, H. (2016, januari 21). *index voor inclusie*. Opgehaald van passend onderwijs:
http://indexvoorinclusie.nl/images/Passend_Onderwijs.pdf
- Smaling, F. d. (2014). *Benaderingen in kwalitatief onderzoek* . Amsterdam: Boom Lemma .
- strategie*. (2016, februari 18). Opgehaald van Deltion: <http://www.deltion.nl/organisatie/strategie>
- Tieleman, M. (2014). *Levensfasen de psychologische ontwikkeling van de mens* . Amsterdam: Boom Lemma .
- Verheij, J. (2006). *Handboek jeugdzorg deel 1*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum .
- Verhoeven, N. (2014). *wat is onderzoek* . Den Haag : Boom Lemma .
- vijf dimensies van hofstede* . (2016, januari 21). Opgehaald van mens en samenleving: <http://mens-en-samenleving.infonu.nl/sociaal-cultureel/56664-vijf-dimensies-van-hofstede.html>
- Vincken, M. (2004). *De zorg voor de jeugd* . Utrecht : NIZW.
- wij leren* . (2016, januari 21). Opgehaald van passend onderwijs: <http://wij-leren.nl/passend-onderwijs-artikel.php>

Bijlage 1 – introductiebrief

Hallo allemaal,

Zoals jullie weten heeft het PLUS.Deltion traject ons gevraagd om een enquête op te stellen, om te onderzoeken hoe jullie het traject destijds beleefd hebben . Het is een korte enquête waarvan het merendeel uit meerkeuze vragen bestaat. De enquête duurt maximaal 5 minuten! Als jullie op de onderstaande link klikken volgt de enquête zich vanzelf.

De enquête is anoniem en bedoeld om inzicht te krijgen in jullie ervaringen rondom het traject. Wij vragen geen privacy gevoelige informatie en zullen zorgvuldig met jullie antwoorden omgaan.

Alvast bedankt voor jullie medewerking.

Groeten,

4^e jaarstudenten van de VIAA Hogeschool in Zwolle

Bijlage 2 – mail t.a.v. verschillende programma's

Deze mail was toegevoegd door Yuri en Marjet en daaronder staat in het groen hoe we de vraag in de enquête hebben gezet zodat iedereen het snapt.

Beste PLUSsers (voorheen Cliq, Pitstoppers en invoegers),

Wij hebben jullie hulp nodig. Wij willen graag weten of het programma, dat je gevolgd hebt bij PLUS. (Cliq, Pitstop of invoegstrook) je nu nog wat brengt. Met het programma bedoelen we de leraren, de mentor, de groep, schoolmaatschappelijk werk en natuurlijk de lessen en lesinhoud.

In de enquête, die hier onder staat, wordt het woord *hulpvraag* gebruikt. Hiermee bedoelen we het doel waarmee je naar PLUS. (Cliq, Pitstop of invoegstrook) kwam. Met het resultaat van de enquête willen wij aantonen hoe belangrijk PLUS. is en is geweest. De resultaten gaan we voorleggen en presenteren aan de directie van het Deltion College.

Waar wij (Yuri en Marjet) natuurlijk ook heel nieuwsgierig naar zijn: hoe gaat het met jullie? Vul de enquête in en stuur hem zo snel mogelijk terug. Onder de invullers worden 2 bioscoopbonnen verloot!!!!

Groet Yuri en Marjet

In de mail wordt er dus de benaming van het traject uitgelegd, het PLUS.deltion traject was voorheen opgesplitst in de drie hulpvragen met de namen: cliq, pitstop en invoegstrook. Daarnaast wordt uitgelegd wat er bedoeld wordt met het begrip *hulpvraag* binnen het traject.

Ten slotte hebben wij in de enquête nog de volgende verduidelijking toegevoegd:

-Heb jij geleerd om controle over je eigen leven (terug) te krijgen?

Uitleg: Hier vallen de volgende aspecten onder: leren om passende keuzes voor de lange termijn te maken, inzicht krijgen in wie je bent en hoe je de dingen doet en wat je belangrijk vindt. (In PLUS. heet dit onderdeel persoonlijke effectiviteit)

-In welke mate heeft sociale vaardigheden bijgedragen aan het beantwoorden van je hulpvraag? (Inzicht krijgen in je kwaliteiten en valkuilen, je eigenschappen etc.)

-In welke mate heeft studievaardigheden bijgedragen aan het beantwoorden van je hulpvraag? (Plannen, overzicht houden, leefstijl etc.)

-Wanneer het begrip *burgerschap* werd genoemd, voegden wij tussenhaakjes ook *maatschappijleer* in, voor het schooljaar 2012-2013 heette burgerschap maatschappijleer.

Bijlage 3 – interviewschema

Interviewvraag 1

Tijdens het traject ben jij op verschillende manieren begeleidt. Wat maakte dat jij tijdens de begeleiding wel of geen handvatten aangereikt gekregen hebt die je nu nog gebruikt?

Interviewvraag 2

Kun jij uitleggen op welke manier het werken in een groep een positieve of negatieve bijdrage heeft geleverd aan jouw ontwikkeling tijdens het traject?

Interviewvraag 3

Drie opties:

- Waarom sloot het PLUS.Deltion traject *wel of niet* goed aan op jou hulpvraag: het maken van een keuze voor een opleiding?
- Waarom sloot het PLUS.Deltion traject *wel of niet* goed aan op jou hulpvraag: het hebben van problemen op een of meerdere leefgebieden?
- Waarom sloot het PLUS.Deltion traject *wel of niet* goed aan op jou hulpvraag: het overbruggen van de periode tot je kan beginnen met de studie die je gekozen hebt?

Interviewvraag 4

Heeft het PLUS.Deltion traject voor jou de juist handvatten kunnen bieden om te werken aan je hulpvraag tijdens het traject, en kun je uitleggen waarom je dit zo hebt ervaren?

Interviewvraag 5

Deze vraag refereert aan vraag vier:

Is er daarbij één ding dat er voor jou uit sprong?

Interviewvraag 6

Kun je vertellen wat jij tijdens het traject als meest waardevol hebt ervaren, en kun je uitleggen waarom dit voor jou zo waardevol was?

Interviewvraag

7

Ja → Wat zorgde er volgens jou voor dat jij met behulp van het traject wél een opleidingskeuze hebt kunnen maken waar dit voorheen niet lukte?

Nee → Wat zorgde er volgens jou voor dat jij, ondanks de hulp tijdens dit traject, niet in staat bent geweest om een opleidingskeuze te maken?

Bijlage 4 – enquête

Inleidende vragen

Welk schooljaar heb jij het PLUS.Deltion traject gevolgd?

2008-2009

2009-2010

2010-2011

2011-2012

2012-2013

2013-2014

2014-2015

2015-2016

Wat is je geslacht?

Man

Vrouw

Hoe oud was je toen je het PLUS.Deltion traject afrondde?
(leeftijd invullen)

Met welke hulpvraag werd je aangemeld bij het PLUS.Deltion traject?

Je wilde een nieuwe opleiding kiezen maar wist niet welke

Je had problemen op één of meerdere leefgebieden

Je kon nog niet starten met een nieuwe opleiding maar stond al wel ingeschreven

Vragen over de begeleiding

Hoe heb jij de begeleiding binnen het PLUS.Deltion traject van de mentor gedurende het traject ervaren?

-- (als onprettig) - -/+ + ++ (als prettig)
O-----O-----O-----O-----O

Hoe heb jij de begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker gedurende het PLUS.Deltion traject ervaren?

-- (als onprettig) - -/+ + ++ (als prettig)
O-----O-----O-----O-----O

Hoe heb je de begeleiding van de leraren gedurende het PLUS.Deltion traject ervaren?

-- (als onprettig) - -/+ + ++ (als prettig)
O-----O-----O-----O-----O

Bij welke manier van begeleiding heb je handvatten gekregen die je tot op heden gebruikt?

Mentor

Schoolmaatschappelijk werk

Leraren

Niet van toepassing

Persoonlijke effectiviteit

Heb jij bij het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit geleerd om regie over je eigen leven te krijgen? Hier vielen de volgende aspecten onder: leren om passende en duurzame keuzes te maken, daarnaast inzicht te krijgen in wie je bent en wat je belangrijk vindt.

Ja, dit heb ik geleerd

Dit heb ik een beetje geleerd

Dit heb ik niet geleerd

In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van je persoonlijke effectiviteit?

-- (niet bijgedragen) - -/+ + ++ (wel bijgedragen)
O-----O-----O-----O-----

In welke mate heeft het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit bijgedragen aan het beantwoorden van je hulpvraag waarmee je bij het PLUS.Deltion traject kwam?

-- (niet bijgedragen) - -/+ + ++ (wel bijgedragen)
O-----O-----O-----O-----O

In welke mate gebruik je dat wat je hebt geleerd in het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit?

Vaak

Regelmatig

Soms

Nooit

Sociale vaardigheden

Heb jij bij het studieonderdeel sociale vaardigheden geleerd om controle te krijgen over jezelf en deze te houden? Hier vallen de volgende aspecten onder: leren vertrouwen op jezelf, leren reflecteren op jezelf of het verbeteren van relaties.

Ja, dit heb ik geleerd

Dit heb ik een beetje geleerd

Dit heb ik niet geleerd

In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van je sociale vaardigheden?

-- (niet bijgedragen) - -/+ + ++ (wel bijgedragen)
O-----O-----O-----O-----O

In welke mate heeft het studieonderdeel sociale vaardigheden bijgedragen aan het beantwoorden van je hulpvraag waarmee je bij het PLUS.Deltion traject kwam?

-- (niet bijgedragen) - -/+ + ++ (wel bijgedragen)
O-----O-----O-----O-----O

In welke mate gebruik je dat wat je hebt geleerd in het studieonderdeel sociale vaardigheden?

Vaak

Regelmatig

Soms

Nooit

Studie vaardigheden

Heb jij bij het studieonderdeel studie vaardigheden inzicht gekregen in je eigen leermogelijkheden?
Hier vallen de volgende aspecten onder: effectiever studeren, meer doen in minder tijd en prioriteiten stellen.

Ja, ik heb inzicht gekregen in eigen leermogelijkheden

Ik heb gedeeltelijk inzicht gekregen in eigen leermogelijkheden

Ik heb geen inzicht gekregen in eigen leermogelijkheden

In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van je studievaardigheden?

-- (niet bijgedragen) - -/+ + ++ (wel bijgedragen)
O-----O-----O-----O-----O

In welke mate heeft het studieonderdeel studie vaardigheden bijgedragen aan het beantwoorden van je hulpvraag waarmee je bij het PLUS.Deltion traject kwam?

-- (niet bijgedragen) - -/+ + ++ (wel bijgedragen)
O-----O-----O-----O-----O

In welke mate gebruik je dat wat je hebt geleerd in het studieonderdeel studie vaardigheden?

Zeer vaak

Vaak

Soms

Nooit

Burgerschap

Ben jij bij burgerschap bewust geworden van wie jij bent in deze samenleving? Hier vallen de volgende aspecten onder: verduidelijking van de eigen situatie en van bredere maatschappelijke en politieke kaders, ben jij je bewust geworden wat jij daarvan vindt en hoe jij daarin handelt?

Ja, hier ben ik mij bewust van geworden

Hier ben ik mij gedeeltelijk bewust van geworden

Hier ben ik mij niet bewust van geworden

In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van waar jij staat in de samenleving?

-- (niet bijgedragen) - -/+ + ++ (wel bijgedragen)
O-----O-----O-----O-----O

In welke mate heeft het studieonderdeel Burgerschap bijgedragen aan het beantwoorden van je hulpvraag waarmee je bij het PLUS.Deltion traject kwam?

-- (niet bijgedragen) - -/+ + ++ (wel bijgedragen)
O-----O-----O-----O-----O

In welke mate gebruik jij dat wat je geleerd hebt in het studieonderdeel studie vaardigheden?

Zeer vaak

Vaak

Soms

Nooit

Beroepsoriëntatie

In welke mate heeft het studieonderdeel beroepsoriëntatie bijgedragen aan het beantwoorden van jouw hulpvraag waarmee je bij het PLUS.Deltion traject kwam?

-- (niet bijgedragen) - -/+ + ++ (wel bijgedragen)
O-----O-----O-----O-----O

In welke mate gebruik jij dat wat je geleerd heb in het studieonderdeel beroepsoriëntatie?

Zeer vaak

Vaak

Soms

Nooit

Ben jij aan het eind van dit traject in staat geweest om een opleidingskeuze te maken die aansluit bij je capaciteiten, interesses en persoonlijkheid?

Ja, ik was daar toe in staat

Hier was ik gedeeltelijk toe in staat

Nee, hier was ik niet toe in staat

In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van je opleidingskeus maken?

-- (niet bijgedragen) - -/+ + ++ (wel bijgedragen)
O-----O-----O-----O-----O

Handvatten

Wat was voor jou tijdens het PLUS.Deltion traject het meest waardevol?

In het programma (open antwoord)

Vanuit de leraren (open antwoord)

Vanuit schoolmaatschappelijk werk en de mentor (open antwoord)

Vanuit de groep (open antwoord)

In welke mate heeft het PLUS.Deltion traject jou de juiste handvatten aangeboden om te werken aan jouw hulpvraag?

Alle handvatten die ik nodig had

Voldoende handvatten om te werken aan mijn hulpvraag

Weinig handvatten om te werken aan mijn hulpvraag

Onvoldoende handvatten

Studieloopbaan

Had jij na het PLUS.Deltion traject duidelijk welke beroepsrichting je wilde volgen?

Ja

Nee

Wat doe jij momenteel in het dagelijks leven?

Ik volg een opleiding

Ik heb werk gevonden passend bij mijn opleiding

Ik heb werk gevonden niet passend bij mijn opleiding

Ik ben werkzoekende

Anders namelijk.. (mogelijkheid tot zelf invullen)

Zijn er nog dingen die jij hebt geleerd ten aanzien van je hulpvraag die niet terugkwamen in de enquête?

(open vraag)

Mogen wij naar aanleiding van deze enquête telefonisch contact met jou opnemen voor een kort interview over het PLUS.Deltion traject?

Ja

Nee

Bijlage 5 – verantwoording enquête

Verantwoording controle variabelen

De eerste vier inleidende enquête vragen voor ons onderzoek zijn controlevariabelen. Bij deze vragen kwamen onafhankelijke variabelen aan de orde die invloed hebben op de uitkomst van de overige enquête vragen, welke afhankelijke variabelen zijn. Deze onafhankelijke variabelen hebben mogelijk invloed gehad op de uitslag van de enquête. Deze vier controlevariabelen zijn niet gerelateerd aan een mening of interpretatie, wat maakt dat zij feitelijk zijn. Een leeftijd kan eenduidig aangegeven worden, waar bijvoorbeeld een variabele als de thuissituatie voor elke deelnemer anders ervaren kan worden.

In ons onderzoek gebruikten wij verschillende controle variabelen. Ten eerste hebben wij de verschillende jaargangen als controle variabele gebruikt. Het programma is de afgelopen jaren veranderd, wat invloed kan hebben op de uitslagen van het onderzoek. Deze veranderingen zijn uitgelegd in bijlage 2. Tevens hadden wij een vraag waarin het geslacht van de oud-studenten gevraagd werd. Daarnaast hebben wij als controle variabele de leeftijd van de oud-studenten gevraagd. Zoals eerder genoemd in ons theoretisch kader is het gedrag van jongeren in verband te brengen met de leeftijd en daarmee ook de levensfase waar de jongeren zich in bevinden. Dit heeft mogelijk invloed op de beleving van het traject gehad. Tot slot was de hulpvraag waarmee de jongeren bij het PLUS.Deltion traject aangemeld werden een controle variabele. Dit is één van de drie hulpvragen die een voorwaarde is vanuit het PLUS.Deltion traject om aangenomen te worden. Wij willen weten of dit invloed heeft op het beklijven van de kennis en vaardigheden.

Verantwoording deelvragen

Aan de hand van de centrale hoofdvraag wilden wij onderzoeken wat het PLUS.Deltion traject heeft bijgedragen aan het hanteren van de hulpvraag en (studie)loopbaan van oud-studenten die deel hebben genomen aan het traject. Het hele traject is onder te verdelen in vijf onderdelen. Deze zijn als volgt: persoonlijke effectiviteit, sociale vaardigheden, studievaardigheden, burgerschap en beroepenoriëntatie. Naast het onderzoeken van de studieonderdelen hebben wij de ervaring omtrent de begeleiding van het PLUS.Deltion onderzocht. Het PLUS.Deltion traject heeft deze onderdelen opgesteld met het doel dat ze bijdragen aan de hulpvraag en de (studie)loopbaan van de jongeren. Het PLUS.Deltion traject kiest er bewust voor om lessen in groepsverband te geven. Wij wilden onderzoeken of dit invloed heeft op het geleerde van de lesdoelen. Wij hebben doormiddel van twee onderzoeksmethoden de oud-studenten bevraagd op deze zes onderdelen. Op basis van de gegeven antwoorden konden wij meten hoe elk van deze onderdelen effect hebben gehad op de hulpvraag en de (studie)loopbaan. Voor elk onderdeel hadden wij een deelvraag geformuleerd. Dit maakt dat wij uitkwamen op zes deelvragen.

Deelvraag 1: Hoe heeft de begeleiding gedurende het traject volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Met begeleiding, zoals hierboven beschreven, bedoelen wij de begeleiding die wordt aangeboden vanuit school. Zij bieden drie verschillende manieren van begeleiden aan, namelijk individuele begeleiding van de mentor, begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker en de begeleiding van leraren tijdens de lessen. De enquêtevragen 5 t/m 8 hebben wij gekoppeld aan deze deelvraag. Wij wilden weten hoe de oud-studenten de verschillende vormen van begeleiding hebben ervaren gedurende het traject. Daarnaast wilden wij weten welke vorm van begeleiding handvatten heeft geboden die zij tot op heden toepassen. Vanuit het theoretisch kader komt naar voren dat jongeren tijdens de adolescentie in een fase zitten waarin zij veel experimenteren. In deze fase is het van belang dat zij worden aangesproken. Daaronder valt ook de begeleiding die zij krijgen vanuit school. De leraren kunnen de jongeren aanspreken op hun gedrag en hun verwachtingen uitspreken.

Deelvraag 2: Hoe heeft het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Tijdens het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit wordt de nadruk gelegd op het leren van goede en duurzame keuzes maken. Daarnaast kunnen de jongeren door middel van dit studieonderdeel inzicht krijgen in wie zij zijn en wat zij belangrijk vinden in het leven. Wij hebben aan de hand van enquêtevragen 9 t/m 12 gekeken in hoeverre het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit passend is bij de studenten en of zij daar tot op heden baat bij hebben gehad. Uit deze deelvraag komt naar voren of het PLUS.Deltion traject heeft bijgedragen aan de persoonlijke ontwikkeling van studenten. Wij hebben onderzocht in hoeverre het werken in de groep heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van de persoonlijke effectiviteit. Vanuit het theoretisch kader komt naar voren dat jongeren in deze leeftijdsfase voornamelijk moeite hebben om zich in te leven in ideeën en meningen van anderen. Door middel van dit studieonderdeel willen leraren de jongeren leren om zich daarvoor open te stellen. Mede door de enquêtevragen zijn wij erachter gekomen of, en in welke percentages dit onderdeel in het traject de jongeren ook echt verder heeft geholpen.

Deelvraag 3: Hoe heeft het studieonderdeel sociale vaardigheden volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Tijdens het studieonderdeel sociale vaardigheden wordt de nadruk gelegd op de sociale ontwikkeling van de jongeren. Bij dit onderdeel leren zij controle te krijgen over hun leven en zelfvertrouwen op te bouwen. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan het verbeteren van relaties met bijvoorbeeld familie of vrienden. Vanuit het theoretisch kader komt naar voren dat het voor de jongeren belangrijk is dat zij zichzelf leren kennen. Door het studieonderdeel sociale vaardigheden wordt er gekeken wat de kwaliteiten en valkuilen van de jongeren zijn en hoe zij zich daarin kunnen ontwikkelen. Aan deze ontwikkeling wordt gewerkt bij het studieonderdeel sociale vaardigheden. Dit is belangrijk zodat jongeren inzicht krijgen in hun eigen patronen en hoe zij deze kunnen doorbreken. De lessen van het studieonderdeel sociale vaardigheden worden bewust gegeven in groepsverband. Wij hebben onderzocht in hoeverre het groepsproces heeft bijgedragen aan de ontwikkelingen van hun sociale vaardigheden. Dit kan immers per student verschillen. Deze deelvraag hebben wij beantwoord door middel van enquêtevraag 13 t/m 16. Door deze deelvraag te beantwoorden konden wij achterhalen op wat voor manier het studieonderdeel sociale vaardigheden de jongeren verder heeft geholpen tijdens hun (studie)loopbaan. Vanuit deze antwoorden kwam naar voren of en in welke percentages het studieonderdeel aansloot bij de behoefte van de jongeren en of het aangepast moet worden.

Deelvraag 4: Hoe heeft het studieonderdeel studievoardigheden volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Met het studieonderdeel studievoardigheden wordt de focus gelegd op de ontwikkelingen van de jongeren op het gebied van studeren. De jongeren leren prioriteiten stellen, effectief studeren en inzicht krijgen in hun eigen manier van studeren. Voor het onderzoek vonden wij het belangrijk om dit onderdeel te onderzoeken zodat het duidelijk werd of de jongeren het studieonderdeel als helpend hebben ervaren en zijn gegroeid in de lesdoelen binnen dit studieonderdeel. Daarnaast hebben wij onderzocht in hoeverre het werken in de groep bijgedragen heeft gehad op de ontwikkeling van de studievoardigheden van studenten. Dit alles kwam terug in enquêtevraag 17 t/m 20. Vaak wordt er bij de jongeren gesignaleerd dat zij niet meer weten hoe zij moeten leren. Dit is voor een positieve afronding van de vervolgstudie van belang en het vergroot de kans dat de vervolgstudie een succes voor de jongere wordt. Vanuit het theoretisch kader komt naar voren dat het voor jongeren belangrijk is dat zij in goede gezondheid verkeren. Daarvoor is het belangrijk dat zij een goed dag- en nachtritme hebben, zodat zij betere resultaten kunnen krijgen tijdens hun studie. Mede door een goede gezondheid kunnen de jongeren hun leervermogen ontwikkelen. Waardoor zij zich kunnen ontwikkelen in de lesdoelen van het studieonderdeel studievoardigheden.

Deelvraag 5: Hoe heeft het studieonderdeel burgerschap volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Met het studieonderdeel burgerschap wordt er aandacht geschonken aan welke plek de jongeren innemen in de Nederlandse samenleving. Er wordt hierbij gekeken naar tradities, politiek en waarden van de jongeren. Wij vonden het van belang om dit onderdeel te onderzoeken om helder te krijgen of het helpend was ten aanzien van de hulpvraag van de jongeren. Aan de hand daarvan zijn enquêtevraag 21 t/m 24 opgesteld. Bij burgerschap hebben wij onderzocht wat de groep heeft bijgedragen aan het geleerde van de doelen binnen dit studieonderdeel. De jongeren zullen door het studieonderdeel burgerschap hun referentiekader vergroten. Wij hebben onderzocht of dit adequaat wordt ingezet op het PLUS.Deltion traject, zodat wij weten of de jongeren over voldoende handvatten beschikken wanneer zij als werknemers de samenleving ingaan.

Deelvraag 6: Hoe heeft het studieonderdeel beroepenoriëntatie volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Tijdens het studieonderdeel beroepenoriëntatie wordt de jongeren geleerd om een beroepskeuze te maken die passend is bij hun capaciteiten, interesses en persoonlijkheid. Wij vinden het van belang om dit te onderzoeken zodat de jongeren in een juiste vervolgopleiding terecht komen, een probleem waar veel jongeren op het PLUS.Deltion traject tegen aanlopen. Op deze manier wordt de mogelijkheid vergroot om een positief vervolg aan hun studie kunnen geven. Volgens het theoretisch kader hebben veel jongeren moeite met het kiezen van de juiste studie of hebben zij twijfels over hun studie. Daarom was het van belang om dit studieonderdeel te onderzoeken, het is voor de toekomst van de jongeren belangrijk. Door middel van deze deelvraag hebben wij onderzocht of het advies voor een andere studie, of het vervolgen van dezelfde opleiding passend is bij de hulpvraag van de jongeren. Deze deelvragen hebben wij beantwoorden aan de hand van de antwoorden van enquêtevragen 25 t/m 28. Tijdens het studieonderdeel beroepenoriëntatie kan het zijn dat werken in de groep invloed heeft op de beleving van het studieonderdeel. Wij hebben onderzocht in hoeverre het groepsproces invloed heeft gehad op het studieonderdeel.

Verantwoording laatste vier enquêtevragen

Alle deelvragen hebben verband met de hulpvraag waarmee de jongeren binnenkomen en de (studie) loopbaan die de jongeren tegemoet zijn gegaan. Dit maakte dat wij nog een viertal afsluitende vragen hadden toegevoegd om een volledig beeld te krijgen. Door middel van vraag 29 en 30 zijn wij erachter gekomen hoe toereikend het PLUS.Deltion traject is voor de jongeren. **De oud-studenten** doorgaan bij het PLUS.Deltion traject bij elk studieonderdeel een andere ontwikkeling. Aan elk leefgebied wordt als het ware aandacht geschonken. Met handvatten bedoelen wij vaardigheden die de jongeren zijn aangeleerd om in het dagelijks leven in te zetten, hierbij valt te denken aan reflecteren, ontwikkeling van zelfbeeld of een dag- en nachtritme vasthouden. Door middel van de handvatten die de jongeren aangereikt krijgen hoopt de begeleiding van het PLUS.Deltion traject dat de jongeren kunnen werken aan hun hulpvraag.

Daarnaast nemen sommige jongeren deel aan het PLUS.Deltion traject omdat zij een andere studie willen volgen. Hiervoor hebben wij de vragen 31 en 32 in de enquête opgesteld. Zo zijn wij erachter **gekomen** of het traject de jongeren tot een passende studiekeuze heeft gebracht en het traject de jongeren voldoende mogelijkheden heeft geboden om daadwerkelijk een passende studie te starten. Aan de hand van de uitkomsten van de enquête hebben wij een interviewschema opgesteld. Ten eerste hebben wij destijds de enquêtevragen geanalyseerd. Bij het analyseren van deze data keken wij naar de cijfermatige uitkomsten en bijzonderheden zijn die ons opvielen. De enquête riep bij ons verschillende vragen op. Hierbij valt te denken aan zeer positieve uitslagen, erg verschillende antwoorden en negatieve uitslagen. Deze informatie hebben wij bekeken en deze gebruikten wij bij het opstellen van het interviewschema.

Bijlage 6 – verantwoording interviewvragen

De volgende zes punten vielen ons op naar aanleiding van de enquête:

1. Bij elk studieonderdeel vroegen wij naar de begeleiding, deze antwoorden waren gemiddeld zeker een voldoende tot ruim voldoende. Bij de enquêtevraag waarbij de oud-studenten werden gevraagd of zij nog handvatten gebruiken ten aanzien van de begeleiding was er iets opvallends. Eén derde van de respondenten reageerde op deze vraag met 'niet van toepassing'. Dit terwijl de begeleiding zelf als erg positief is ervaren, waar ligt het aan dat zij de aangeboden handvatten niet meer gebruiken?
2. Bij de enquêtevragen over de ervaringen over werken in groepen werd heel erg verschillend gereageerd, zowel erg positief als erg negatief. Ook waren er verschillen in antwoorden te zien per studieonderdeel.
3. Om te beginnen aan het PLUS.Deltion traject wordt de deelnemer aangemeld met één van de drie hulpvragen. Deze hulpvragen zijn erg verschillend van elkaar. Wij wilden onderzoeken of er verband is tussen de ervaring van de oud-student en de hulpvraag van de oud-student.
4. Interviewvragen vier en vijf zijn opgesteld op basis van de vraag aan het einde van enquête: 'In welke mate heeft het PLUS.Deltion traject jou de juiste handvatten aangeboden om te werken aan jouw hulpvraag?' Deze vraag somt een algemeen en totaalbeeld van de hoofd- en deelvragen op wat maakt dat wij hier meer verheldering en verdieping over wilden krijgen.
5. Bij de enquêtevraag: 'Wat er als meest waardevol is ervaren?' kregen wij veel verschillende en persoonlijke antwoorden. Omdat deze vraag zo breed beantwoord is wilden wij doormiddel van het interview graag meer context aanbrengen.
6. In de enquête was er een vraag of de oud-student aan het einde van het traject ook daadwerkelijk een opleidingskeuze heeft kunnen maken. Merendeel had na het traject een opleidingskeuze kunnen maken, maar er was ook een percentage die dit niet kon. Door het interview konden wij achterhalen waarom dit wel of niet is gelukt.

Ons doel was dat de interviewvragen meer verdieping brachten in de antwoorden op de enquêtevragen. Wij hebben zorgvuldig gekeken naar de formulering van de interviewvragen zodat deze helpend waren om de hoofd- en deelvragen te beantwoorden. Ons interviewschema was dus gebaseerd op de uitslag van de enquête antwoorden, die wij per deelvraag hebben verantwoord.

Controle variabelen

De eerste vier vragen van de enquête zijn controlevariabelen. Voor de deelnemers van het telefonisch-interview hebben wij rekening gehouden met de controle variabele die betrekking heeft op de hulpvraag waarmee de jongeren destijds aangemeld werden. Er zijn een drietal hulpvragen waarmee je aangemeld kan worden voor het traject. Uit de enquête kwam naar voren dat de hulpvraag invloed kan hebben op de ervaring van het traject. Wij hebben er daarom voor gekozen om drie oud-studenten per aangemelde hulpvraag te interviewen. Wij hebben naderhand een analyse gemaakt van de antwoorden en daarin deze drie categorieën vergeleken. Bij het selecteren van deelnemers hebben wij willekeurige deelnemers uit drie verschillende categorieën geselecteerd.

Bij de controlevariabele schooljaar is er nog iets opvallends waar wij rekening mee hebben gehouden. Het traject heeft veranderingen in het programma gemaakt vanaf het schooljaar 2012-2013. Op inhoudelijk niveau is er vrijwel niets veranderd. De verandering zit hem in de veranderde benaming van het traject en de samenvoegen van de drie hulpvragen in een traject, waar deze hiervoor apart van elkaar waren. Om ervoor te zorgen dat voor alle studenten de enquête passend en begrijpelijk was, hebben wij waar nodig in de mails naar de oud-studenten uitleg gegeven van veranderde benamingen, dit is te lezen in de bijlage 2. Iedereen kon dus dezelfde enquête maken. Naast de e-mail hebben wij binnen ons onderzoek ook geanalyseerd of en zo ja welke verschillen er

te zien zijn tussen deze twee programma's.

Verder hebben wij er bewust voor gekozen om tijdens de telefonische interviews niet te vragen naar de controle variabelen. Dit komt omdat wij alle vier de variabelen (leeftijd, geslacht, hulpvraag en schooljaar) kunnen zien in de antwoorden van de enquête. Wanneer wij deze informatie nodig hebben kunnen wij dit bij alle 74 respondenten achterhalen via de enquête.

Verantwoording van de hoofd- en deelvragen

Per interview hebben wij uitgewerkt of, en zo ja, wat wij als inleidende zinnen zullen gebruiken bij het stellen van de interviewvraag. Daarnaast hebben wij elke enquêtevraag verantwoord en uitgelegd wat het belang van de vraag is ten aanzien van de deel- en hoofdvragen.

Interviewvraag 1

De inleidende zinnen bij het stellen van vraag één zijn als volgt: aan de hand van de enquête viel het ons op dat de begeleiding per onderdeel (leraren, schoolmaatschappelijk werk en mentor) als erg prettig is ervaren, maar bijna een derde van de respondenten gaf bij een volgende enquêtevraag aan dat hij/zij deze geen handvatten meer gebruikt die hij destijds heeft gekregen. Wij wilden door het onderzoek achterhalen hoe het komt dat het zo positief is ervaren, maar zo'n hoog percentage er niets meer mee doet.

Tijdens het traject ben jij op verschillende manieren begeleidt. Wat maakte dat jij tijdens de begeleiding wel of geen handvatten aangereikt gekregen hebt die je nu nog gebruikt?

Verantwoording

Deze interviewvraag heeft antwoord gegeven op deelvraag één: 'Hoe heeft de begeleiding tijdens het traject volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan van de oud-studenten van het PLUS.Deltion traject?' De deelvraag zocht een antwoord op de vraag in welke mate de begeleiding tijdens het traject heeft bijgedragen aan het beantwoorden van de hulpvraag. Bij de enquêtevraag over hoe de begeleiding, per onderdeel (leraren, schoolmaatschappelijk werk en mentor) werd ervaren, is de begeleiding met een ruim voldoende tot goed beoordeeld. Echter, bijna één derde van de oud-studenten gaf aan dat zij geen handvatten meer gebruiken die zij destijds aangereikt hebben gekregen. Deze analyse was opvallend omdat de oud-studenten deze handvatten in het dagelijks leven niet (meer) gebruiken volgens de enquête, maar destijds de begeleiding wel als positief hebben ervaren. Wat zorgde ervoor dat de handvatten die zij aangereikt kregen tot op heden niet meer worden toegepast? Om een juiste conclusie te kunnen trekken was het relevant om achter het 'waarom' van deze antwoorden te komen. Naast het achterhalen van het 'waarom' door middel van deze interviewvraag, hadden wij eerst onderzocht of het mogelijk is dat de oud-studenten wellicht het begrip 'handvatten' niet helder hadden om juist antwoord te kunnen geven. Wij hebben hiervoor gekeken naar de antwoorden van een andere vraag met 'handvatten' erin. Daarin was te zien dat de respondenten niet antwoordden met 'niet van toepassing', maar dat het ruime merendeel hier wel een positief of negatief antwoord heeft kunnen invullen. Hiermee konden wij uitsluiten dat de enquêtevraag over de begeleiding als niet representatief te stellen is en dat de vragen naar ervaring zijn ingevuld.

Interviewvraag 2

De inleidende zinnen bij het stellen van vraag twee zijn als volgt: het PLUS.Deltion vindt het werken in groepen erg belangrijk tijdens het traject en ziet het werken in groepen als een effectieve manier om van jezelf te leren en samen te werken. De antwoorden van de enquêtevragen hierover liepen erg uiteen. Wij zijn erg benieuwd naar de verhalen hierachter.

Kun jij uitleggen op welke manier het werken in een groep een positieve of negatieve bijdrage heeft geleverd aan jouw ontwikkeling tijdens het traject?

Verantwoording

Bij elk van de vijf studieonderdelen binnen het PLUS.Deltion traject is er in de enquête gevraagd naar de invloed van het werken in een groep. Dit hebben wij gevraagd omdat het PLUS.Deltion traject binnen het programma de nadruk legt op het werken in groepen. Deze vijf studieonderdelen zijn opgesplitst onder deelvraag twee, drie, vier, vijf en zes. In deze vijf deelvragen wordt gevraagd hoe elk studieonderdeel heeft bijgedragen aan het beantwoorden van de deelvraag en de (studie)loopbaan. Voor elke deelvraag over een studieonderdeel hebben wij een enquêtevraag ingevoegd over de invloed van de groep op dit studieonderdeel. Dit zijn in totaal vijf enquêtevragen. De antwoorden hiervan zijn over het algemeen meer positief dan negatief, maar lopen uiteen bij de verschillende studieonderdelen. Bij de studieonderdelen persoonlijke effectiviteit, sociale vaardigheden en burgerschap is het percentage over het werken in groepen beduidend hoger dan bij de andere studieonderdelen. Verder is er bij de studieonderdelen gemiddeld 1 op de 7 oud-studenten die een dubbel minteken (- -) hebben ingevuld. Met het oog op de hoofdvraag hebben wij doormiddel van deze interviewvraag gezocht naar een verklaring achter zowel de positieve als negatieve antwoorden.

Interviewvraag 3

De inleidende zinnen bij het stellen van de vraag drie zijn als volgt: er zijn drie verschillende hulpvragen die ervoor gezorgd hebben dat jij deel hebt genomen aan het PLUS.Deltion traject. Wij **wilden** achterhalen of het traject bij elke hulpvraag aansluit en waarom dit zo is. Wij zagen door de enquête dat jij deel hebt genomen aan het traject met de hulpvraag..... (per persoon invullen naar aanleiding van enquête).

Bij deze vraag zijn er drie opties.

- Waarom sloot het PLUS.Deltion traject wel of niet goed aan op jou hulpvraag: het maken van een keuze voor een opleiding?
- Waarom sloot het PLUS.Deltion traject wel of niet goed aan op jou hulpvraag: het hebben van problemen op een of meerdere leefgebieden?
- Waarom sloot het PLUS.Deltion traject wel of niet goed aan op jou hulpvraag: het overbruggen van de periode tot je kan beginnen met de studie die je gekozen hebt?

Verantwoording

Er zijn drie mogelijke hulpvragen die er voor hebben gezorgd dat de oud-student heeft deelgenomen aan het PLUS.Deltion traject. In de enquête stelden wij de vraag met welke van deze drie hulpvragen de oud-student het traject is gestart. Deze enquêtevraag is één van de vier controlevariabelen die wij als inleidende vragen hebben opgesteld. Door middel van controlevariabelen konden overeenkomsten en verschillen wordenesignaleerd, deze beïnvloedden mogelijk de algemene ervaring van het traject, zo ook de controlevariabele die gaat over de hulpvraag. Het was opvallend dat de drie hulpvragen waarmee de studenten aangemeld kunnen worden ver uit elkaar lagen qua problematiek. Het bijzondere hieraan is dat alle drie de hulpvragen door middel van het hetzelfde traject tot beantwoording van hun hulpvraag moeten komen. De eerste mogelijkheid om zich aan te melden bij het traject is dat de oud-student een opleiding wilde doen maar niet wist welke, bij 60,81% was dit van toepassing. De tweede optie is dat de oud-student al wist welke opleiding hij wilde volgen, maar nog niet kon beginnen. Dit was bij 13,51% het geval. Ten slotte kan de student zich aanmelden bij het traject wanneer hij problemen op een of meerdere leefgebieden heeft, bij

25,68% van de oud-studenten was dit het geval. Doordat de kenmerken van de hulpvraag uiteenlopen zijn, is het relevant om te onderzoeken of het traject bij elke hulpvraag als passend wordt ervaren. Het kan namelijk zijn dat hier verschillen inzitten. Wij kozen er bewust voor om van elke categorie drie oud-studenten te interviewen. Ondanks de verschillen in percentages kozen wij ervoor om elke categorie even veel te onderzoeken doormiddel van het interview omdat het vooral ging om de verdieping. Door deze interviewvraag wilden wij onszelf van meer context voorzien om achter te komen of, en zo ja wat maakte dat het PLUS.deltion traject wel of niet aansloot bij de hulpvraag van de oud-studenten. Doormiddel van de enquête konden wij bij elke respondent zien met welke hulpvraag hij het traject binnenkwam en of hij positief of negatief antwoord op de vraag. Dit hebben wij daarom dan binnen het interview niet meer gevraagd. Voor het telefonische gesprek hebben wij deze gegevens bekeken bij elke oud-student, en wij hebben wij een van de bovenstaande vragen gesteld- diegene met de juiste hulpvraag voor de geïnterviewde. Ook staat er in de vraag 'wel of niet goed', bij het telefonische interview hebben wij hier het antwoord van de geïnterviewde al zelf ingevuld.

Interviewvraag 4

Heeft het PLUS.Deltion traject voor jou de juiste handvatten kunnen bieden om te werken aan je hulpvraag tijdens het traject, en kun je uitleggen waarom je dit zo hebt ervaren? **Zie verantwoording vraag vijf.**

Interviewvraag 5

Deze vraag refereert aan vraag vier: is er daarbij één aspect dat er voor jou uit sprong? Wanneer de student om uitleg vraagt hebben wij de volgende voorbeelden genoemd. Hierbij kun je denken aan wel/geen passend programma, complexe/makkelijke hulpvraag, wel/geen gehoor aan je hulpvraag, wel/geen begeleiding, wel/geen hulp op maat etc.)

Verantwoording

Interviewvragen vier en vijf zijn opgesteld op basis van de vraag aan het einde van enquête: 'In welke mate heeft het PLUS.Deltion traject jou de juiste handvatten aangeboden om te werken aan jouw hulpvraag?' Deze vraag somt een algemeen en totaalbeeld van de hoofd- en deelvragen op. Deze enquêtevraag is gesteld om, naast de specifieke vragen per onderdeel, ook overkoepelend naar alle onderdelen te kijken. De enquêtevraag leverde een hoog resultaat aan positieve reacties op. 51% vond dat hij voldoende handvatten heeft gekregen ten aanzien van zijn hulpvraag en 34% zegt alle handvatten te hebben gekregen die hij nodig had. Deze data is interessant voor ons om te onderzoeken omdat het ons heeft geholpen bij het beantwoorden van onze hoofdvraag. Namelijk, in welke mate het PLUS.Deltion traject voor de oud-studenten heeft bijgedragen aan hun hulpvraag en de (studie)loopbaan. We kunnen meer informatie achterhalen dan alleen de data doormiddel van de enquête, dit hebben wij onderzocht doormiddel van deze interviewvraag. Juist omdat deze data ons zoveel vertelt ten aanzien van de hoofd- en deelvragen was het relevant is om meer context te winnen bij deze vraag. Dit hebben wij bereikt doormiddel van interviewvraag vier en vijf.

Interviewvraag 6

Kun je vertellen wat jij tijdens het traject als meest waardevol hebt ervaren, kun je uitleggen waarom dit voor jou zo waardevol was?

Verantwoording

'Wat was voor jou tijdens het PLUS.Deltion traject het meest waardevol?' Deze vraag hebben wij aan de oud-studenten gesteld doormiddel van onze eerste onderzoeksmethode, de enquête. De antwoorden liepen erg uiteen. Wij hebben ze gecodeerd door ze te verdelen in verschillende

categorieën. De data was te categoriseren in onderwerpen als persoonlijke ontwikkeling, bepaalde leraren, behulpzaamheid, gezelligheid en omgangsvormen. Deze interviewvraag wilden wij stellen omdat het ons dichterbij het antwoord van de hoofdvraag zou brengen, dit heeft het ook gedaan. Uit de enquêtevragen waren verschillende categorieën te noemen. Via deze interviewvraag zijn wij dieper op deze antwoorden in gegaan omdat het relevant was om te weten wat voor deze antwoorden zorgde. Een waardevolle ervaring zegt veel over wat belangrijk gevonden wordt binnen het traject. Wij waren benieuwd waarom dit als belangrijk is ervaren.

Interviewvraag 7

Inleidende zinnen voor deze vraag: wij zien dat jij na het PLUS.Deltion traject wel/niet duidelijk had welke beroepsrichting je wilde volgen, hier willen wij graag iets meer over weten.

Zo ja, wat zorgde er volgens jou voor dat jij met behulp van het traject wél een opleidingskeuze hebt kunnen maken waar dit voorheen niet lukte?

Zo nee, wat zorgde er volgens jou voor dat jij, ondanks de hulp tijdens dit traject, niet in staat bent geweest om een opleidingskeuze te maken?

Verantwoording

‘Had jij na het PLUS.Deltion traject duidelijk welke beroepsrichting jij wilde volgen?’ Bij deze enquêtevraag antwoordde 74,23% positief, zij hadden tijdens het traject ontdekt welke beroepsrichting zij wilden volgen. 25,68% wist dit na het traject echter nog niet. Dit betekent dat 54 van de 74 respondenten na het traject een keuze konden maken voor een passende opleiding. 19 respondenten beantwoordden deze vraag met 'nee' en konden na het traject geen opleidingskeuze maken. Op basis van deze interviewvraag hebben wij onderzocht wat de reden was dat een kwart van de deelnemers geen opleidingskeuze hebben gemaakt, ondanks dat het traject hier zo op gericht is. Daarnaast konden wij met deze interview vraag achterhalen wat ervoor zorgde dat de overige 54 deelnemers dit wel lukten. De interviewvraag is te weerleggen vanuit de hoofdvraag, het eerste deel vraagt hier namelijk: ‘Hoe heeft de begeleiding tijdens het traject bijgedragen aan de hulpvraag?’ Het grotendeel van de oud-studenten had als hulpvraag het vinden van een passende opleiding. Of, en in welke mate dat is gelukt, kan beantwoord worden door middel van deze interviewvraag. Voordat wij het interview begonnen met een oud-student, keken wij in zijn antwoordgegevens van de enquête om te zien wat hij hierop had geantwoord. Op basis hiervan vulden wij bij deze interview vraag ‘wel’ of ‘niet’ in bij de vraag.

De uitgewerkte interviews zijn op aanvraag beschikbaar.

Bijlage 7 - planning interviews

Tijd	Contactgegevens	Hulpvraag
10.00u	<i>Wegens privacy niet beschikbaar</i>	De gekozen opleiding start nog niet, wel al ingeschreven voor een opleiding
11.00u	<i>Wegens privacy niet beschikbaar</i>	Geen juiste opleidingskeuze kunnen maken
12.00u	<i>Wegens privacy niet beschikbaar</i>	Een probleem op een of meerdere leefgebieden
13.15u	<i>Wegens privacy niet beschikbaar</i>	Een probleem op een of meerdere leefgebieden
14.30u	<i>Wegens privacy niet beschikbaar</i>	Geen juiste opleidingskeuze kunnen maken
15.00u	<i>Wegens privacy niet beschikbaar</i>	Geen opleidingskeuze kunnen maken
19.00u	<i>Wegens privacy niet beschikbaar</i>	Een probleem op een of meerdere leefgebieden

Bijlage 8 – analyse per deelvraag

Deelvraag 1: hoe heeft de begeleiding gedurende het traject volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Binnen ons onderzoek vonden wij het belangrijk om te weten hoe de begeleiding tijdens het traject de afgelopen jaren is ervaren. Op basis van deze gegevens kunnen er mogelijk veranderingen worden doorgevoerd binnen het traject. In het traject zijn er drie verschillende vormen van begeleiding te noemen: begeleiding van schoolmaatschappelijk werker, leraren en de mentor. Wij hebben de gegevens over de begeleiding tijdens de enquête verwerkt op basis van deze drie begeleidingsvormen in onze vragen. Wij hebben elk van deze begeleidingsvormen apart onderzocht en geanalyseerd. Wij hebben inzichtelijk gekregen welke manier van begeleiding het meeste aansluit bij de hulpvraag van de jongere en in welke mate elke manier van begeleiding wel of niet helpend is. Wij hebben hiervoor vier enquêtevragen over de begeleiding opgesteld, dit zijn drie schaalvragen en één meerkeuzevraag. Bij de schaalvragen werd er aan de student gevraagd om elke manier van begeleiding naar eigen ervaring te beoordelen. Door ons enquête-systeem is een gemiddelde te trekken en op deze manier kan er procentueel worden bekeken in welke mate de oud-studenten de begeleiding als prettig en niet prettig hebben ervaren. Bij de vierde vraag over begeleiding vragen wij de studenten welke begeleidingsvorm als meest helpend is ervaren. Doordat deze vraag een meerkeuzevraag is konden wij ook deze antwoorden **op percentages** analyseren. Deze gegevens hebben wij ook naast elkaar gelegd en met elkaar vergeleken. Toen wij dit hadden gedaan zijn wij bezig gegaan met de volgende stap: de algemene analyse. Hier hebben wij alle informatie vanuit de onderzoeksmethodes feitelijk weer gegeven.

Deelvraag 2: hoe heeft het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Om te achterhalen hoe het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit bij de oud-studenten is ervaren hebben wij hierover vier vragen binnen de enquête opgesteld. De vragen bestonden uit twee meerkeuze- en twee schaalvragen. Wij hebben ten eerste de vragen los van elkaar geanalyseerd. Op deze manier konden wij per vraag zien hoe dit aspect door de oud-studenten is ervaren. Deze gegevens hebben ons antwoord gegeven op deze deelvraag over het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit. Op basis van de procentuele analyse hebben wij informatie kunnen verschaffen over vier aspecten. Wij hebben de mate waarin het doel van het vak is behaald kunnen achterhalen, in hoeverre het werken in groepsverband invloed heeft gehad, of het destijds antwoord gaf op de hulpvraag en of het geleerde nog steeds wordt gebruikt. Naast de data-analyse per vraag heeft deze deelvraag ons door de vragen een algemeen beeld over de begeleiding gegeven. Naar aanleiding van deze gegevens hebben wij dit algemene resultaat kunnen analyseren en konden wij bijzonderheden apart benoemen. Hierbij valt te denken aan zeer positieve of een zeer negatieve uitkomst van beleefde effecten binnen persoonlijke effectiviteit.

Deelvraag 3: hoe heeft het studieonderdeel sociale vaardigheden volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Het derde studieonderdeel binnen het PLUS.traject betreft sociale vaardigheden. Wij hebben naar aanleiding van de analyse uitspraken te kunnen doen over de volgende vier onderwerpen: in hoeverre het doel van het studieonderdeel sociale vaardigheden is ervaren als behaald, in hoeverre de groep bijgedragen heeft aan de ontwikkelingen binnen sociale vaardigheden, of de oud-studenten antwoord hebben gekregen op hun hulpvraag en of de oud-studenten het geleerde binnen sociale vaardigheden op dit moment nog toepassen/gebruiken. Deze vier verschillende aspecten binnen het studieonderdeel sociale vaardigheden bestonden uit twee schaal- en twee meerkeuzevragen. Doordat wij spreken over gesloten vragen zullen de antwoorden feitelijk zijn. Wij hebben de gegevens eerst afzonderlijk van elkaar uitgewerkt en opvallende aspecten benoemd, waarna wij de

data per vraag met elkaar hebben vergeleken om een algemeen beeld van het studieonderdeel te krijgen.

Deelvraag 4: hoe heeft het studieonderdeel studievvaardigheden volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Het vierde studieonderdeel waar aandacht aan wordt geschonken binnen het PLUS.Deltion traject is studievvaardigheden. Wij wilden onderzoeken hoe de oud-studenten terug kijken op het studieonderdeel studievvaardigheden. Dit hebben wij gedaan aan de hand van twee meerkeuzevragen en twee schaalvragen. Allereerst is er gekeken of de jongeren inzicht hebben gekregen in hun leermogelijkheden. Daarna hebben wij geanalyseerd in welke mate het groepsproces invloed heeft gehad op de ontwikkeling van de studievvaardigheden. Bij de derde vraag is de nadruk gelegd op de hulpvraag, in hoeverre de jongeren studievvaardigheden als nuttig hebben ervaren bij het beantwoorden van hun hulpvraag. Als laatste is er gekeken of de jongeren momenteel nog gebruik maken van de aangereikte handvaten van studievvaardigheden. In eerst instantie zullen wij de vragen per vraag analyseren, daarna zullen wij kijken naar de samenhang van de gegeven antwoorden op de vragen. Wanneer er bijvoorbeeld heel veel studenten erg negatief zijn over een van de vragen is het relevant voor ons waar dit samenhangende antwoord vandaan komt, wat de reden hierachter is.

Deelvraag 5: hoe heeft het studieonderdeel burgerschap volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Het studieonderdeel burgerschap is het vijfde onderdeel waar aandacht aan wordt geschonken bij het PLUS.Deltion traject. Dit onderdeel hebben wij onderzocht aan de hand van vier vragen in de enquête. Twee daarvan zijn meerkeuzevragen en twee zijn schaalvragen. Het eerste onderdeel wat wij zullen onderzoeken heeft te maken met bewustwording. Op wat voor manier de jongeren zich bewust zijn geworden van wie zij zijn in de samenleving. Daarnaast wordt ook bij dit onderdeel aandacht geschonken aan het groepsproces, in hoeverre dat invloed heeft gehad op de ontwikkeling van de jongeren tijdens het studieonderdeel burgerschap. De laatste twee vragen gaan over het beantwoorden van de hulpvraag en in welke mate de jongeren dat wat zij hebben geleerd nog inzetten in het dagelijks leven. Deze vragen zullen wij stuk voor stuk gaan analyseren. Door middel van het vergelijken van de gegeven antwoorden kunnen wij een overkoepelend beeld schetsen over de effectiviteit van het studieonderdeel burgerschap.

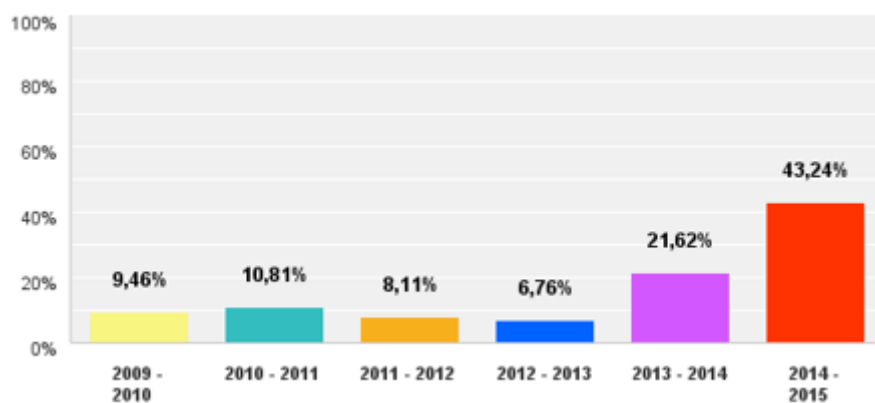
Deelvraag 6: hoe heeft het studieonderdeel beroepenoriëntatie volgens de oud-studenten bijgedragen aan de hulpvraag en de (studie) loopbaan tijdens het PLUS.Deltion traject?

Het laatste onderdeel waar aandacht aan geschonken is, is het studieonderdeel beroepenoriëntatie. Dit onderdeel richt zich voornamelijk op de studiekeuze van de jongeren. Dit onderdeel is in de enquête in vier vragen behandeld. Twee daarvan zijn *meerkeuzevragen* en de andere twee zijn schaalvragen. De eerste vraag heeft de focus gelegd op het beantwoorden van de hulpvraag, in hoeverre dit studieonderdeel de jongeren heeft verder geholpen. De tweede vraag sloot daarbij aan door de focus te leggen in welke mate de jongeren nu nog inzetten in het dagelijks leven wat er is aangeleerd bij beroepenoriëntatie. Bij de derde vraag is gekeken of de jongeren voldoende ontwikkeld waren om de juiste opleidingskeuze te maken. Daarnaast is bij de laatste vraag onderzocht in welke mate het groepsproces invloed heeft gehad op de ontwikkeling van de jongeren. De vragen zijn eerst individueel geanalyseerd. Aan de hand hiervan zijn de uitkomsten duidelijk weergegeven in tabellen. Daarna zijn de uitkomsten vergeleken en hebben wij de vragen in het geheel geanalyseerd.

Bijlage 9 – uitslagen enquête

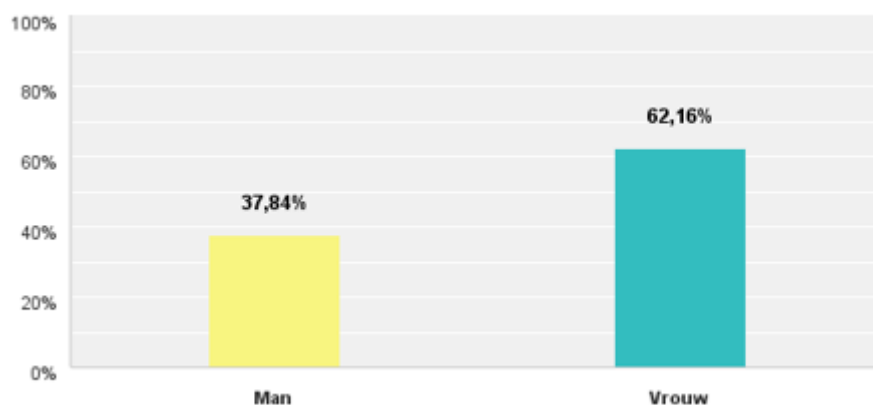
Enquêtevraag: Welk schooljaar heb jij het PLUS.Deltion traject gevolgd?

Tabel 1: Schooljaar waarin de respondenten het traject gevolgd hebben

Enquêtevraag: Wat is je geslacht?

Tabel 2: Geslacht respondenten

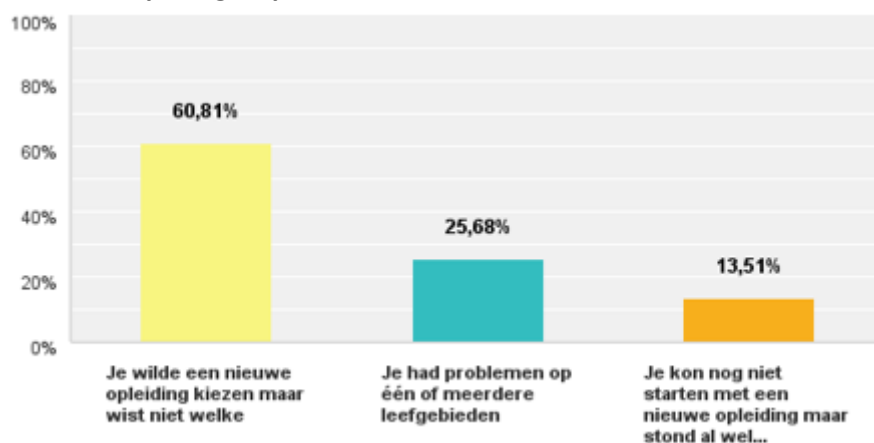
Enquêtevraag: Hoe oud was je toen je het PLUS.Deltion traject afrondde?

Tabel 3: Leeftijd respondenten

Aantal	Leeftijd
10	16
30	17
12	18
9	19
4	20
5	21
1	22
2	23
0	24
0	25
1	26

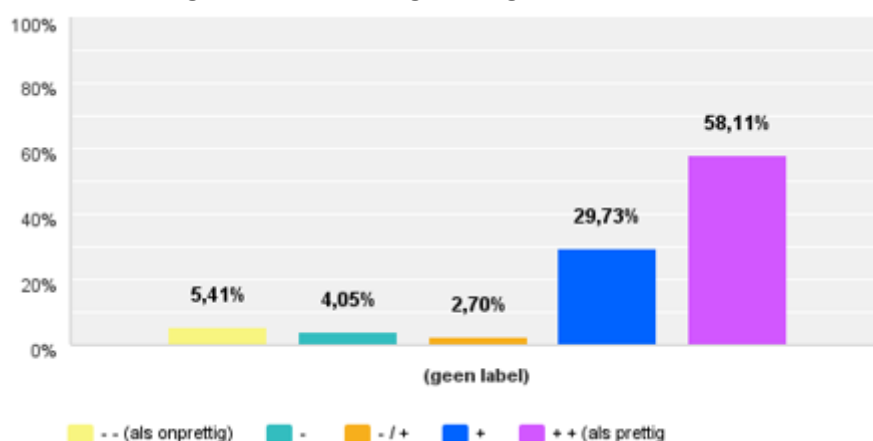
Enquêtevraag: Met welke hulpvraag werd je aangemeld bij het PLUS.Deltion traject?

Tabel 4: Hulpvraag respondenten

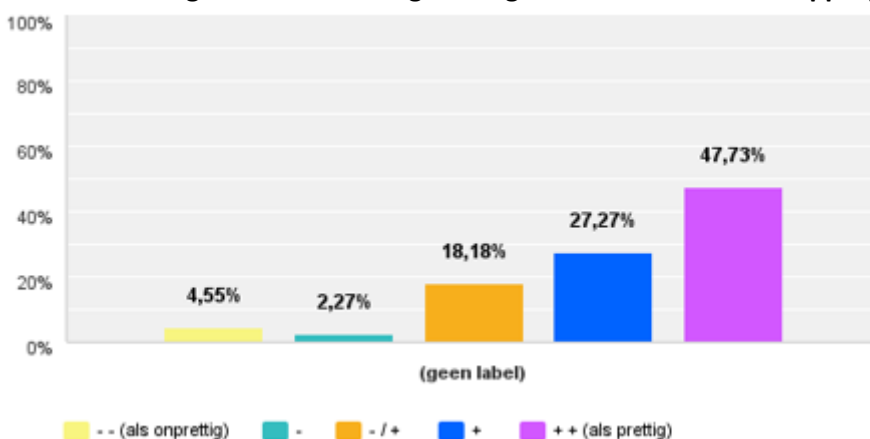
Enquêtevraag: Hoe heb jij de begeleiding binnen het PLUS.Deltion traject van de mentor gedurende het traject ervaren?

Tabel 5: Ervaringen rondom de begeleiding van de mentor

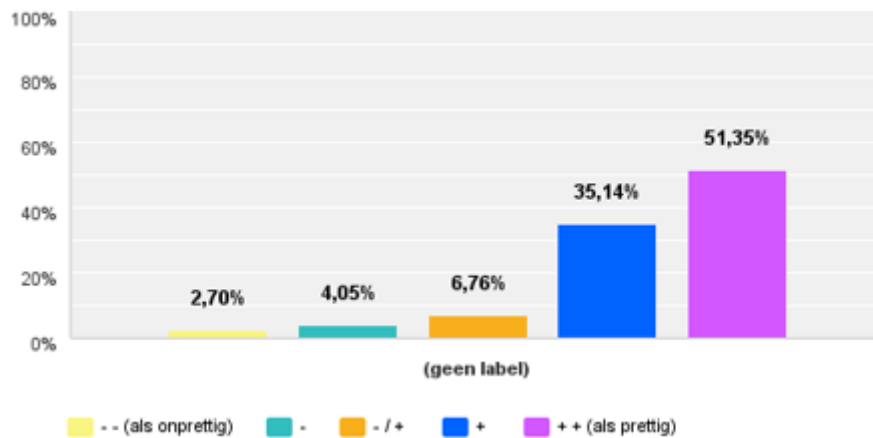
Enquêtevraag: Hoe heb jij de begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker gedurende het PLUS.Deltion traject ervaren?

Tabel 6: Ervaringen rondom de begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker

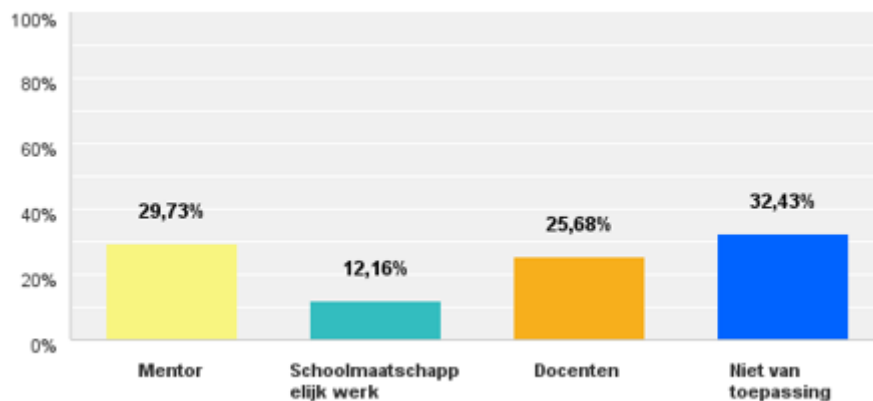
Enquêtevraag: Hoe heb je de begeleiding van de leraren gedurende het PLUS.Deltion traject ervaren?

Tabel 7: Ervaringen rondom de begeleiding van de leraren

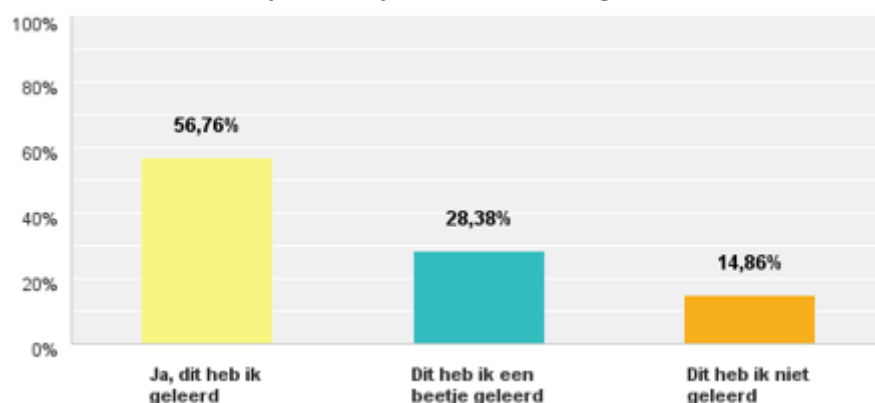
Enquêtevraag: Bij welke manier van begeleiding heb je handvatten gekregen die je tot op heden gebruikt?

Tabel 8: Welke manier van begeleiding handvatten heeft geboden

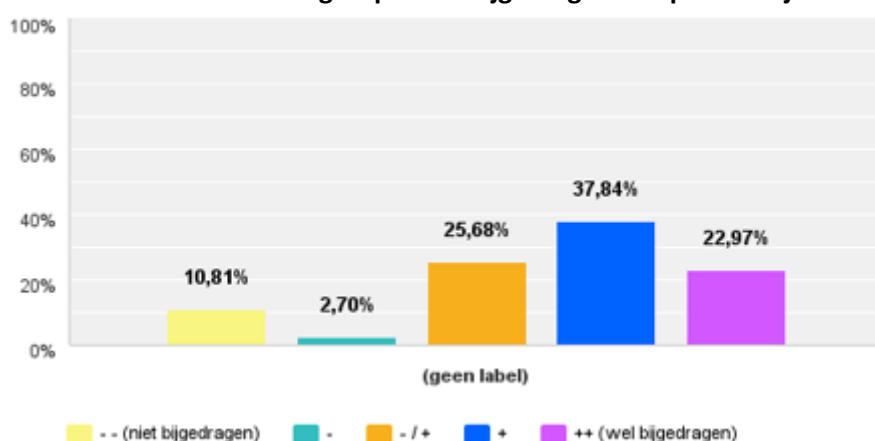
Enquêtevraag: Heb jij bij het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit geleerd om regie over je eigen leven te krijgen? Hier vielen de volgende aspecten onder: leren om passende en duurzame keuzes te maken, daarnaast inzicht te krijgen in wie je bent en wat je belangrijk vindt.

Tabel 9: Mate waarin persoonlijke effectiviteit is geleerd

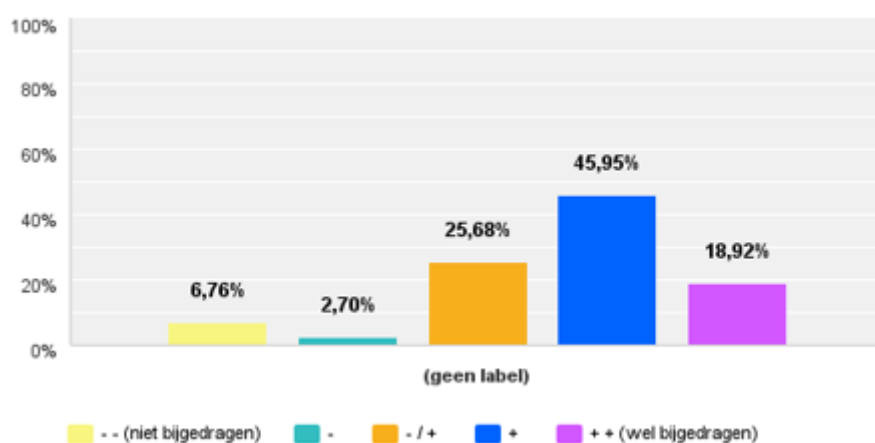
Enquêtevraag: In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van je persoonlijke effectiviteit?

Tabel 10: Mate waarin de groep heeft bijgedragen aan persoonlijke effectiviteit

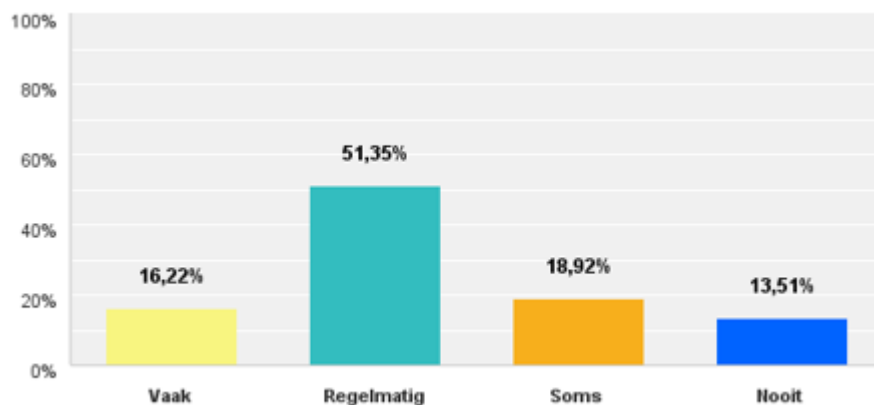
Enquêtevraag: In welke mate heeft het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit bijgedragen aan het beantwoorden van je hulpvraag waarmee je bij het PLUS.Deltion traject kwam?

Tabel 11: Mate waarin persoonlijke effectiviteit bijdraagt aan beantwoorden hulpvraag

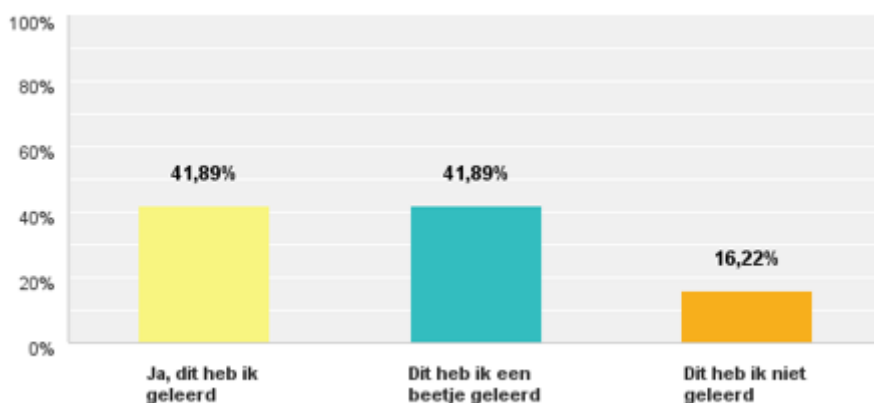
Enquêtevraag: In welke mate gebruik je dat wat je hebt geleerd in het studieonderdeel persoonlijke effectiviteit?

Tabel 12: Frequentie gebruik van geleerde persoonlijke effectiviteit

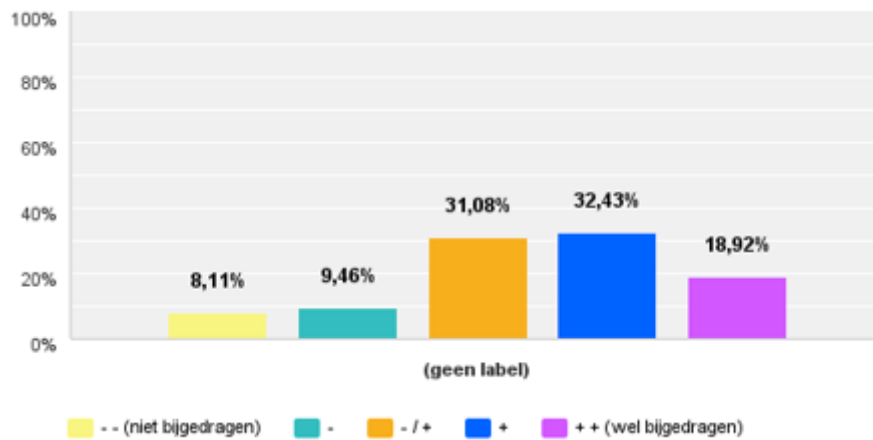
Enquêtevraag: Heb jij bij het studieonderdeel sociale vaardigheden geleerd om controle te krijgen over jezelf en deze te houden? Hier vallen de volgende aspecten onder: leren vertrouwen op jezelf, leren reflecteren op jezelf of het verbeteren van relaties.

Tabel 13: Mate waarin sociale vaardigheden is geleerd

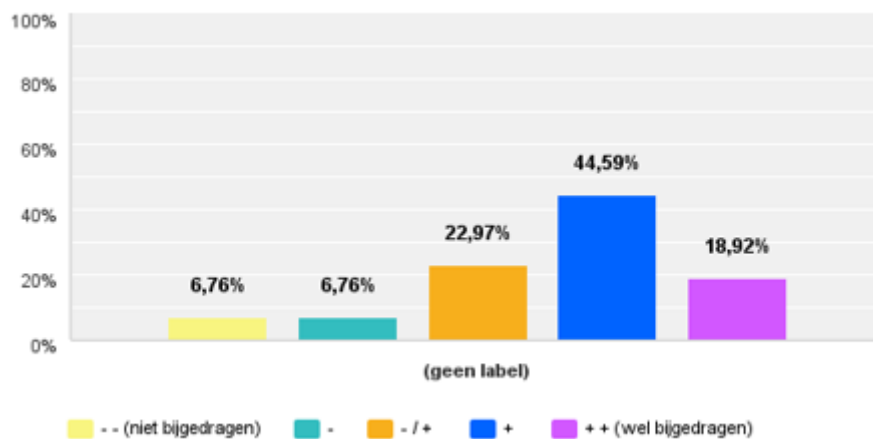
Enquêtevraag: In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van je sociale vaardigheden?

Tabel 14: Mate waarin de groep heeft bijgedragen aan sociale vaardigheden

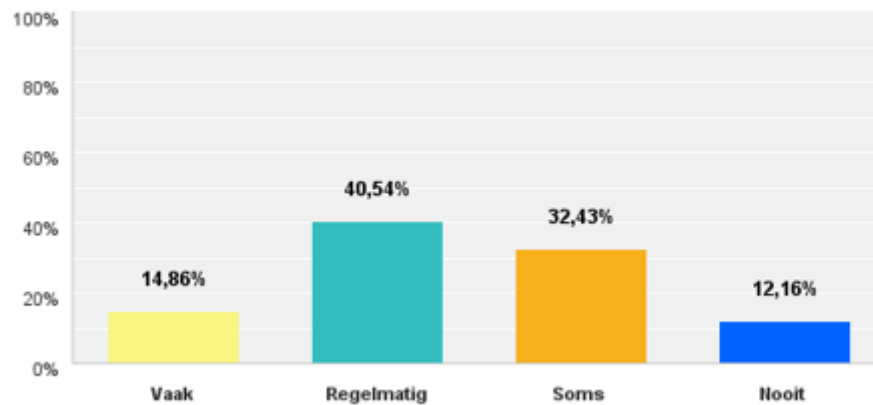
Enquêtevraag: In welke mate heeft het studieonderdeel sociale vaardigheden bijgedragen aan het beantwoorden van je hulpvraag waarmee je bij het PLUS.Deltion traject kwam?

Tabel 15: Mate waarin sociale vaardigheden bijdraagt aan beantwoorden hulpvraag

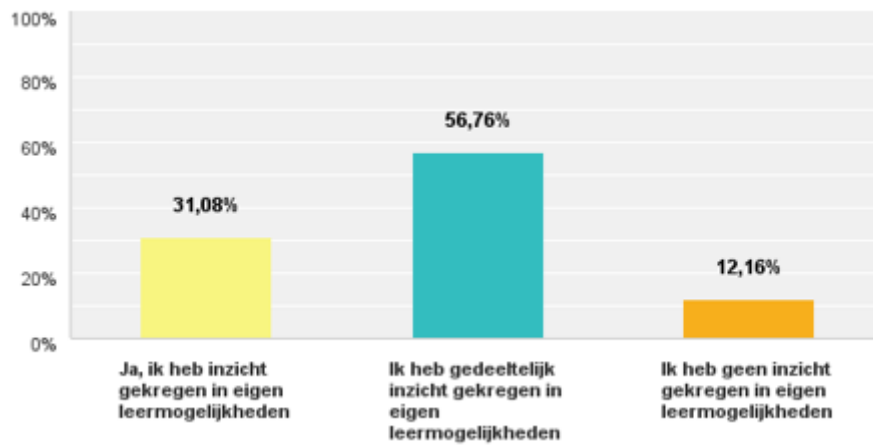
Enquêtevraag: In welke mate gebruik je dat wat je hebt geleerd in het studieonderdeel sociale vaardigheden?

Tabel 16: Frequentie gebruik van sociale vaardigheden

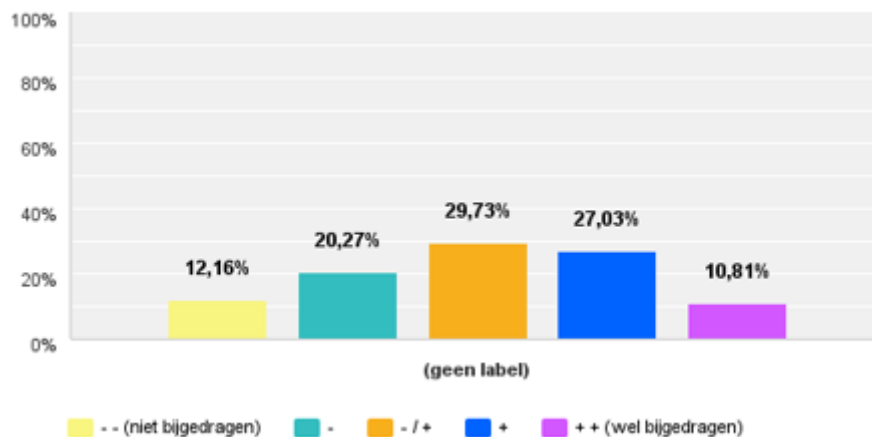
Enquêtevraag: Heb jij bij het studieonderdeel studievaardigheden inzicht gekregen in je eigen leermogelijkheden? Hier vallen de volgende aspecten onder: effectiever studeren, meer doen in minder tijd en prioriteiten stellen.

Tabel 17: Mate waarin studievaardigheden is geleerd.

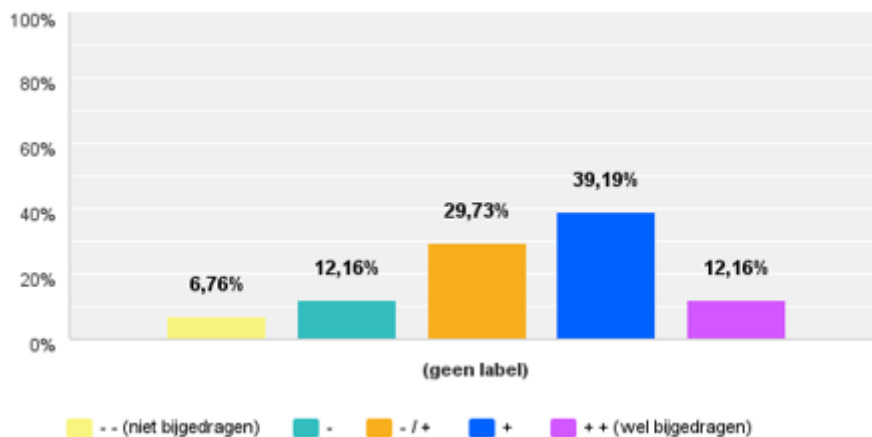
Enquêtevraag: In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van je studievaardigheden?

Tabel 18: Mate waarin de groep heeft bijgedragen aan het beantwoorden van de hulpvraag

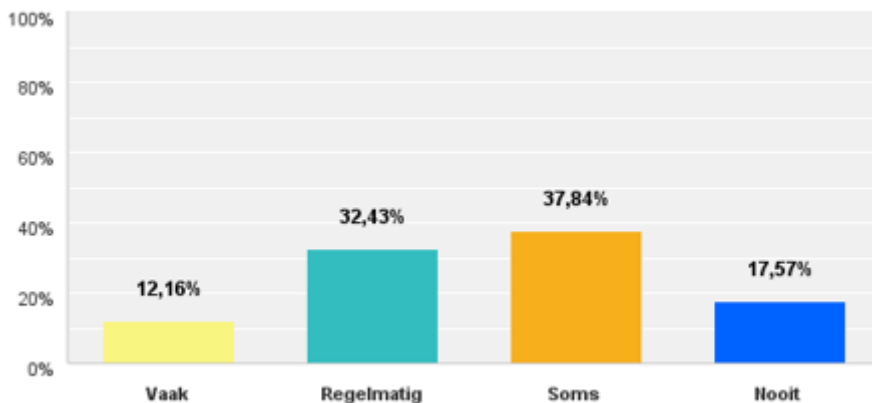
Enquêtevraag: In welke mate heeft het studieonderdeel studie vaardigheden bijgedragen aan het beantwoorden van je hulpvraag waarmee je bij het PLUS.Deltion traject kwam?

Tabel 19: Mate waarin studievaardigheden bijdraagt aan beantwoorden hulpvraag

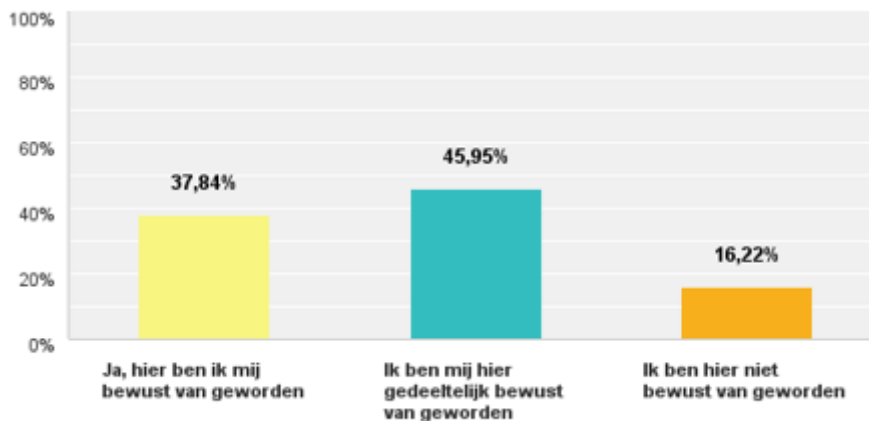
Enquêtevraag: In welke mate gebruik je dat wat je hebt geleerd in het studieonderdeel studie vaardigheden?

Tabel 20: Frequentie gebruik van studievaardigheden

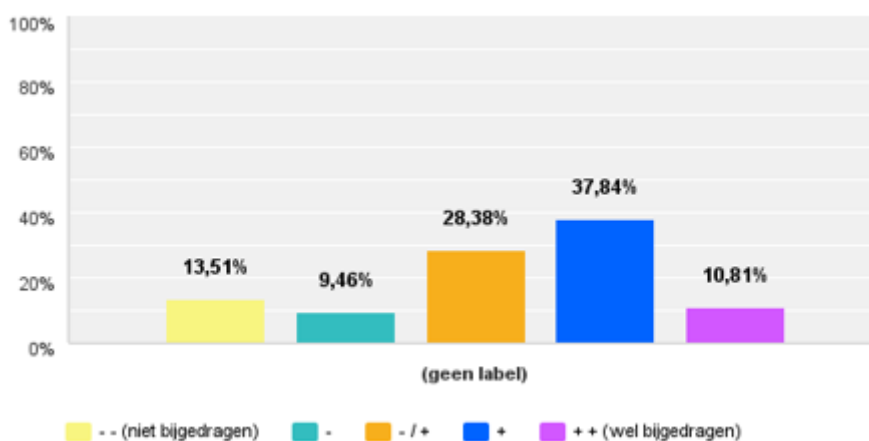
Enquêtevraag: Ben jij bij burgerschap bewust geworden van wie jij bent in deze samenleving? Hier vallen de volgende aspecten onder: verduidelijking van de eigen situatie en van bredere maatschappelijke en politieke kaders, ben jij je bewust geworden wat jij daarvan vindt en hoe jij daarin handelt?

Tabel 21: Mate waarin burgerschap is geleerd

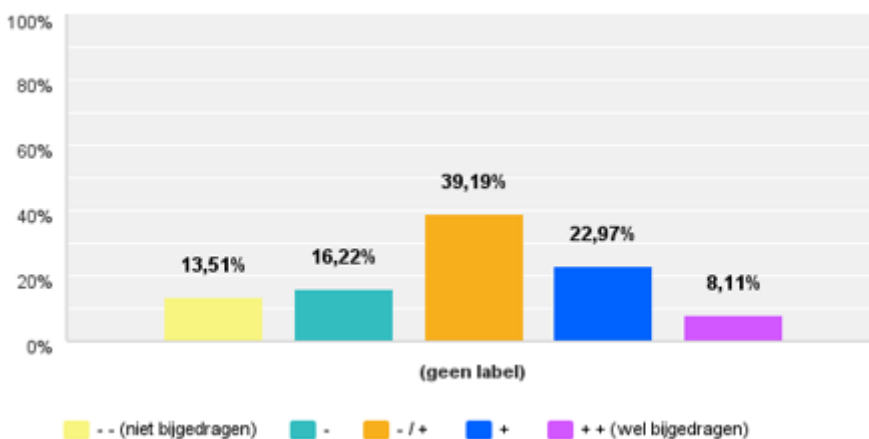
Enquêtevraag: In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van waar jij staat in de samenleving?

Tabel 22: Mate waarin de groep heeft bijgedragen aan burgerschap

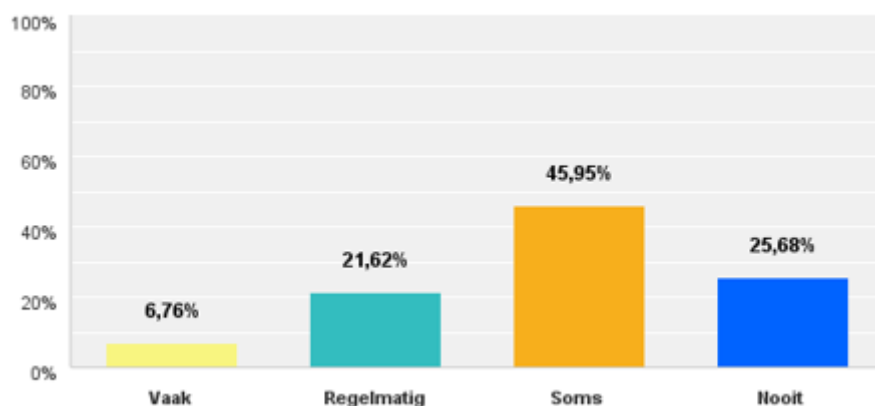
Enquêtevraag: In welke mate heeft het studieonderdeel Burgerschap bijgedragen aan het beantwoorden van je hulpvraag waarmee je bij het PLUS.Deltion traject kwam?

Tabel 23: Mate waarin burgerschap bijdraagt aan het beantwoorden hulpvraag

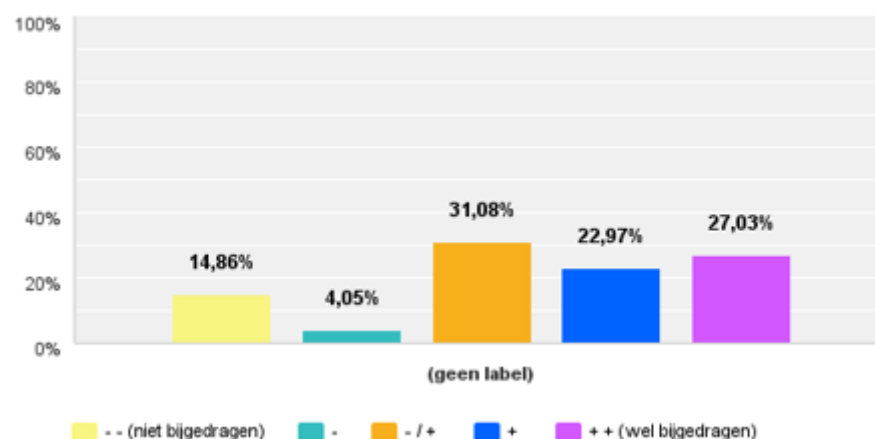
Enquêtevraag: In welke mate gebruik jij dat wat je geleerd hebt in het studieonderdeel burgerschap?

Tabel 24: Frequentiegebruik van burgerschap

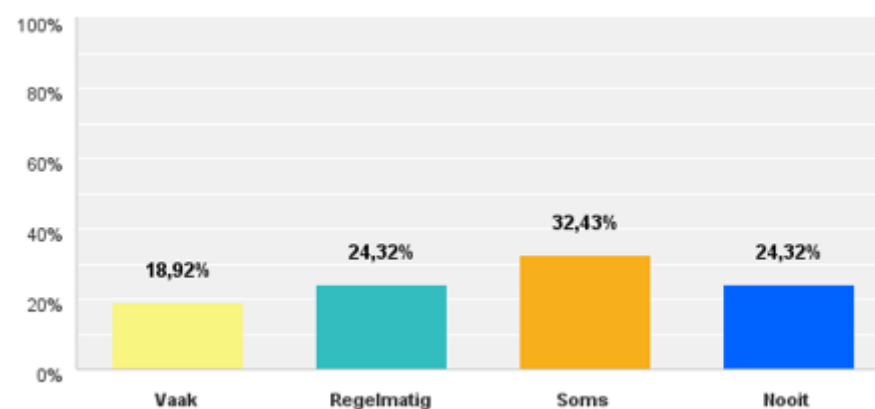
Enquêtevraag: In welke mate heeft het studieonderdeel beroepenoriëntatie bijgedragen aan het beantwoorden van jouw hulpvraag waarmee je bij het PLUS.Deltion traject kwam?

Tabel 25: Mate waarin beroepenoriëntatie is geleerd

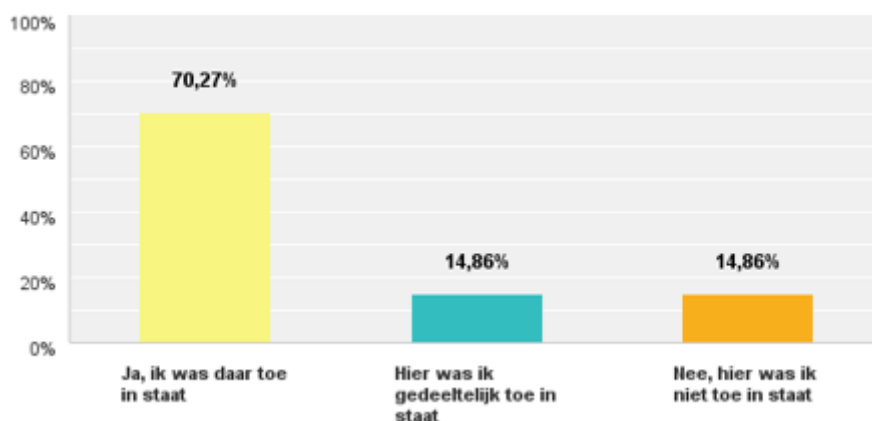
Enquêtevraag: In welke mate gebruik jij dat wat je geleerd heb in het studieonderdeel beroepenoriëntatie?

Tabel 26: Frequentie gebruik van beroepenoriëntatie

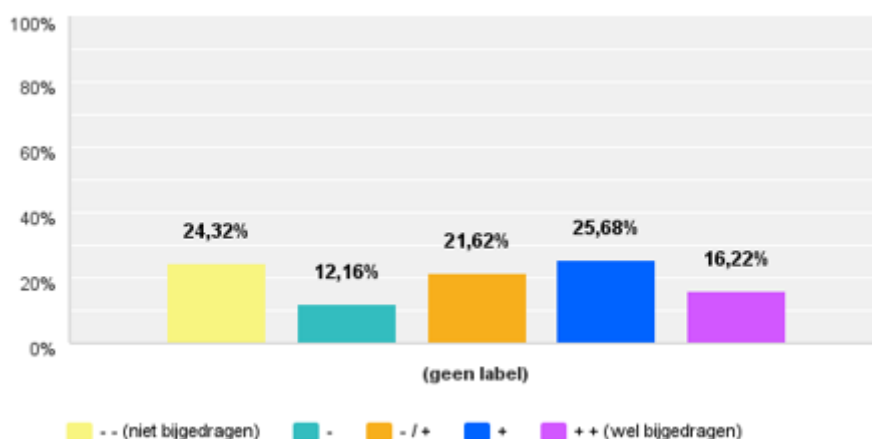
Enquêtevraag: Ben jij aan het eind van dit traject in staat geweest om een opleidingskeuze te maken die aansluit bij je capaciteiten, interesses en persoonlijkheid?

Tabel 27: In staat om een opleidingskeus te maken

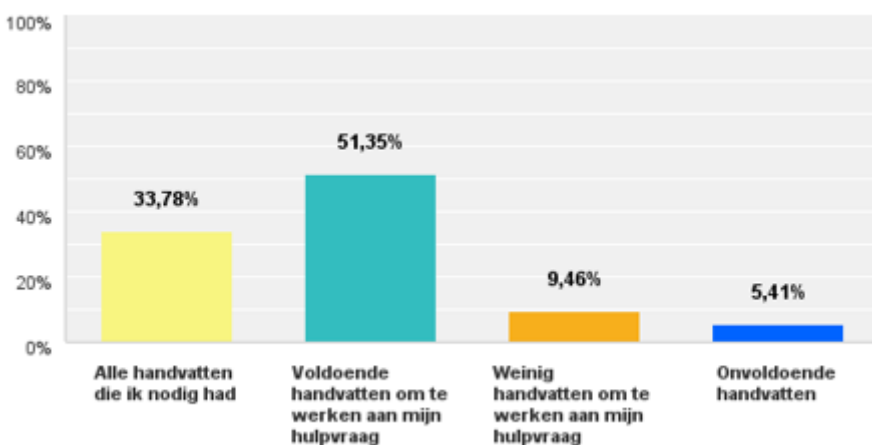
Enquêtevraag: In welke mate heeft de groep bijgedragen aan de ontwikkeling van je opleidingskeus maken?

Tabel 28: Mate waarin de groep heeft bijgedragen aan ontwikkeling van opleidingskeus

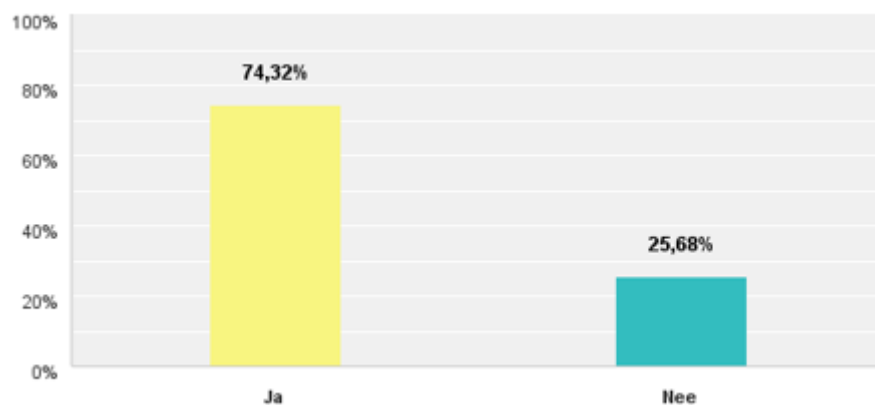
Enquêtevraag: In welke mate heeft het PLUS.Deltion traject jou de juiste handvatten aangeboden om te werken aan jouw hulpvraag?

Tabel 29: Geboden handvatten vanuit het PLUS.Deltion traject

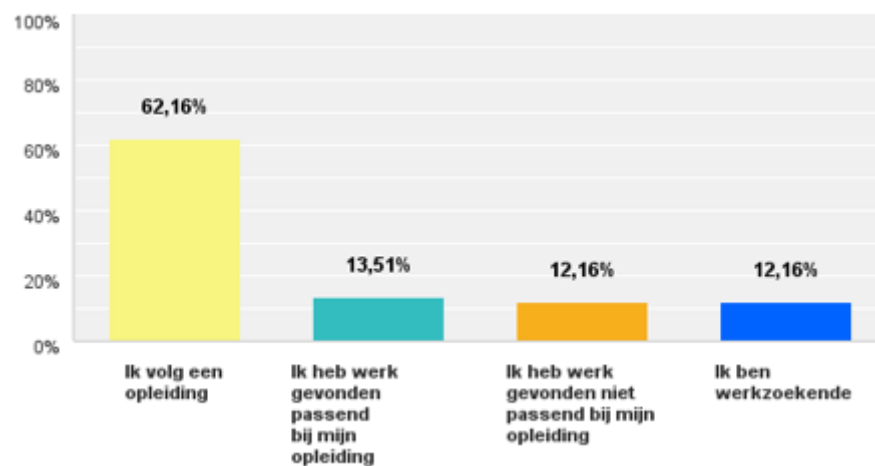
Enquêtevraag: Had jij na het PLUS.Deltion traject duidelijk welke beroepsrichting je wilde volgen?

Tabel 30: Beroepsrichting duidelijk na PLUS.Deltion traject.

Enquêtevraag: Wat doe jij momenteel in het dagelijks leven?

Tabel 31: Dagbesteding

Bijlage 10 – uitwerking telefonische interviews per hulpvraag

Hulpvraag 1 - Het niet kunnen maken van de juiste studiekeuze

We hebben drie oud-studenten kunnen interviewen met deze hulpvraag. Twee van de drie geïnterviewde reageerden op vrijwel alle vragen uiterst positief. Beiden hadden ze het gevoel dat hun hulpvraag beantwoord was en zowel de begeleiding als het werken in groepen is als helpend ervaren. Het beantwoorden van de hulpvraag is bij hen met ruim voldoende behaald, zij hebben na het traject de juiste opleidingskeuze kunnen maken en doen dit nog steeds. De derde geïnterviewde noemt ook antwoord te hebben gekregen op zijn hulpvraag, het maken van de juiste opleidingskeuze. Hij vertelt hier blij mee te zijn maar hij is niet zo positief als de andere twee ondervraagden. Een paar dingen sprongen er voor deze respondent uit die hij als onprettig heeft ervaren. Zo noemt hij dat hij met één doel binnenkwam, het zoeken van een juiste opleiding. Hij vond het jammer dat er naar zijn idee heel veel onnodige dingen bij kwamen kijken. Hij vond het bijvoorbeeld niet prettig dat hij over zichzelf moest praten. Hij vond dat er veel reflectie was en dat er hierbij gepusht werd, hij verteld dat er rekening gehouden moet worden dat sommigen dit niet prettig vinden. Antwoord op de hulpvraag hebben dus alle drie de oud-studenten die zijn geïnterviewd, één van de geïnterviewde vond dat er onnodige onderdelen waren binnen het traject.

Hulpvraag 2 - Een probleem op één of meerdere leefgebieden

We hebben drie oud-studenten kunnen interviewen met deze hulpvraag. Twee van de drie geïnterviewde met deze hulpvraag zijn positief over het traject en zeggen dat zij zeker de juiste handvatten hebben gehad, ze gaven antwoord op hun hulpvraag. Beiden noemen ze de begeleiding als bepalende factor voor het beantwoorden van hun hulpvraag. Beide geven aan dat ze de gesprekken bij de begeleiding en de tijd hiervoor als zeer prettig ervaren. Beiden zagen zij het werken in groepen als een prettige factor. De één vond dit vooral positief omdat er mensen in de groep waren met dezelfde stoornis en het een groep was met een betrokken en ontspannen sfeer. De ander vond het werken in groepen positief omdat ze daarbij leerden samenwerken, hoe je elkaars talenten kan gebruiken en dat zij heeft geleerd om met conflicten om te gaan.

De derde geïnterviewde met de hulpvraag problemen op één of meerdere leefgebieden heeft het traject als negatief ervaren. Zij verteld dat zij veel heftige problemen had in die tijd en dat deze tijdens het traject verergerden. Daarnaast vertelde zij dat ze dit heeft aangegeven en gesprekken over heeft gehad maar dat zij het gevoel had dat zij het helemaal alleen moest doen. Zo vond zij dat het PLUS.Deltion traject had moeten ingrijpen gezien de heftigheid van haar problemen. Zij heeft dan ook geen antwoord op haar hulpvraag gehad omdat zij eerder moest stoppen en hulp via de GZZ heeft gekregen. Zij heeft een sterk gevoel dat ze niet de juiste handvatten heeft gekregen. Wel heeft zij een aantal positieve ervaringen meegenomen. Ze vond het werken in groepen erg prettig en zegt een fijne klas te hebben gehad. Daarnaast vond zij de creatieve therapie erg helpend, deze gebruikt zij nog steeds in het dagelijks leven. Ten slotte noemt zij dat zij een beetje helder heeft gekregen welke kant zij op wil wat betreft opleidingskeuze maar dat zij ook op dit moment nog steeds zoekende is naar een juiste opleiding.

Hulpvraag 3 - De studiekeuze is al gemaakt, maar begint nog niet

Wij hebben een oud-student kunnen interviewen met deze hulpvraag. Deze respondent laat tijdens het traject helder weten dat zij op veel vlakken het traject niet passend vond ten aanzien van haar hulpvraag. Bij interviewvraag drie noemt ze bijvoorbeeld dat ze vakken moest doen zie ze op haar huidige opleiding al afgerond had. Wel noemde zij het voordeel dat zij bij sommige vakken tijdens het traject vrijstellingen kon krijgen wanneer ze weer aan haar studie zou beginnen. Over de groep en de lessen is ze erg positief, dit heeft ze ervaren als prettig en helpend omdat ze dit op haar vorige opleiding niet kende.